

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Indførelse af regler om varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser af større omfang).

(Afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 17. december 1976).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Københavns Malerlaug, Arbejdsgiversammenslutningen, Dansk Snedker- og Tømmerhåndværk Møbel- og Bygningsindustri, Centralforeningen, Afd. for Murermestre i Nordsjælland, Centralforeningen af Malermestre i Danmark, Centralforeningen af Malermestre under Dansk Arbejdsgiverforening, Centralforeningen af Tømmermestre i Danmark, Dansk VVS-Installatør Forening, ELFO, Foreningen af Auto- og Industrilakerere, Foreningen af Smede-, Maskin- og VVS-Virksomheder i Danmark, Håndværksrådet, Københavns Murerlaug, Sadelmager- og Tapetsererlauget i København og Sanitet-, Gas- og Vandmesterforeningen af 1919 samt Lønkonfektionsindustriens Sammenslutning.

De af udvalget stillede spørgsmål samt arbejdsministerens skriftlige besvarelser vil tillige med de skriftlige henvendelser og arbejdsministerens skriftlige kommentarer hertil blive optrykt i et bilagshæfte til betænkningen.

For så vidt angår den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede affattelse af lovens § 23 g om værneting, vil udvalget afvente en udtalelse herom fra retsudvalget, inden udvalget

endeligt tager stilling til de foreslåede værnetingsregler.

Herefter skal et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstille lovforslaget til *vedtagelse* med de af flertallet stillede ændringsforslag, der betyder, at de muligheder, der efter det fremsatte lovforslag bestod for at fravige reglen om, at de af lovforslaget omfattede afskedigelser tidligst får virkning 30 dage efter, at meddelelsen er afsendt til arbejdsmarkedsnævnet, fjernes.

Desuden betyder ændringsforslagene, at den foreslåede regel om pligt for lønmodtagerne til at tilmelde sig den offentlige arbejdsformidling falder bort. Baggrunden herfor er ikke, at flertallet ønsker at hæmme mulighederne for en direkte kontakt mellem de afskedigede og den offentlige arbejdsformidling. Tværtimod må det anses for overordentlig ønskeligt at tilskynde lønmodtagerne til i tide at rette henvendelse til den offentlige arbejdsformidling. Flertallet er imidlertid af principielle grunde betænkeligt ved at gennemføre usanktionerede påbudsbestemmelser.

Flertallet forbeholder sig endvidere ret til at stille ændringsforslag, for så vidt angår de foreslåede værnetingsbestemmelser, når retsudvalget måtte have taget stilling hertil i forbindelse med dette udvalgs behandling af det af justitsministeren den 19. oktober 1976 fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Behandling af visse sager

efter lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.).

Et *mindretal* (fremskridtspartiets og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag, der navnlig tilsigter at bringe lovforslaget mest muligt i overensstemmelse med EF-rådsdirektivet.

Det bemærkes, at mindretallet ønsker at opretholde den i det fremsatte lovforslag indeholdte adgang til at forkorte den såkaldte 30 dages frist af hensyn til navnlig mindre virksomheder, der ellers vil have vanskeligt ved at påtage sig den byrde, en ufravigelig anvendelse af 30 dages reglen vil medføre.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) er helt klart af den opfattelse, at opsigelsesvarslerne, især på det private arbejdsmarked, generelt er for korte. Men dette lovforslag sikrer ikke arbejderne en bare tilnærmelsesvis acceptabel ordning, hvad angår opsigelsesfristens længde. For det første gælder lovgivningen kun for en begrænset del af virksomhederne, nemlig de mellemstore og store. For det andet kan mellemstore virksomheder i løbet af få måneder drænes for arbejdskraft. For det tredje lægger lovgivningen klart op til en falsk tryghedsfølelse blandt lønarbejderne og vil givetvis virke som en hæmsko for en samlet forbedring inden for dette område. Mindretallet kan ikke medvirke til gennemførelse af denne lovgivning og vil undlade at stemme for lovforslaget ved 3. behandling.

Æ n d r i n g s f o r s l a g .

Til § 1.

Af et *mindretal* (Glensgård (FP), Hølge (FP) og Ninn-Hansen (KF)):

1) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af lovens § 23 a, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

„01. Afskedigelser af lønmodtagere i den offentlige sektor.“

2) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af lovens § 23 c udgår *stk. 3*.

Af et *flertal* (Auken (S), Erling Dinesen (S), Søren B. Jørgensen (S), Inge Fischer Møller (S), Otto Mørch (S), Kaj Poulsen (S), Brøndsted (V), Wichmann Madsen (V), Røtzler Møller (V), Johan Philipsen (V), Ingomar Petersen (RV) og Ritta Ahm (KrF)), tiltrådt af *arbejdsministeren*:

3) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af lovens § 23 d udgår *stk. 2*.

Af *mindretallet* under *nr. 1*:

4) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af lovens § 23 d indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke:

„*Stk. 01.* Såfremt en lønmodtager inden for 30 dages fristen får anvist passende arbejde til overenskomstmæssig løn, men uden fyldestgørende grund vægrer sig ved at overtage dette, gælder bestemmelsen i § 63, stk. 1. I så fald bortfalder arbejdsgiverens forpligtelse til lønudbetaling fra den dag, det anviste arbejde kunne være overtaget.“

Af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Henning Philipsen (SF) og Kurt Hansen (VS)):

5) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af lovens § 23 d udgår *stk. 3-5*.

Af *mindretallet* under *nr. 1*:

6) Den under *nr. 1* foreslåede § 23 g i loven udgår.

Af *flertallet* under *nr. 3*, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

7) *Nr. 2* udgår.

Af *mindretallet* under *nr. 1*:

8) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af lovens § 99 a udgår „og 3“.

B e m æ r k n i n g e r .

Til nr. 1 og 2.

Ændringsforslagene bringer på disse punkter lovforslaget i overensstemmelse med EF-rådsdirektivet.

Til nr. 3 og 5.

Ændringsforslagene indebærer dels, at de muligheder, der efter det fremsatte lovforslag bestod for at fravige reglen om, at de af lovforslaget omfattede afskedigelser tidligst får virkning 30 dage efter, at meddelelsen er afsendt til arbejdsmarkedsnævnet, fjernes, dels, at den foreslåede regel om pligt for lønmodtagerne til at tilmelde sig den offentlige arbejdsformidling falder bort.

Til nr. 4.

Det er mindretallets opfattelse, at en regel som her foreslået er i overensstemmelse med EF-rådsdirektivet, og at der ikke er nogen grund til at fravige dette.

Til nr. 6.

En vedtagelse af ændringsforslaget vil indebære, at de almindelige regler i retsplejeloven finder anvendelse ved behandlingen af såvel borgerlige sager som straffesager med relation til de i lovforslaget indeholdte regler, idet mindretallet vil anse det for yderst betænkeligt at bryde de almindelige regler herom i retsplejeloven.

Til nr. 7.

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og 5.

Til nr. 8.

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 5.

Brøndsted (V). Wichmann Madsen (V). Rotzler Møller (V).

Johan Philipsen (V). Glensgård (FP). Hölge (FP). Ninn-Hansen (KF), næstformand.

Ritta Ahm (KrF). Auken (S), Erling Dinesen (S). Søren B. Jørgensen (S), formand.

Kaj Poulsen (S). Inge Fischer Møller (S). Otto Mørch (S).

Ingomar Petersen (RV). Henning Philipsen (SF). Kurt Hansen (VS).

Partierne DKP, CD og DM var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag

til betænkning over

forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Indførelse af regler om varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser i større omfang).

Indholdsfortegnelse:

	Spalte
Bilag 1. Spørgsmål fra arbejdsmarkedsudvalget og arbejdsministerens svar herpå	185
Bilag 2. Notater af arbejdsministeren	233
Bilag 3. Henvendelse af 28. oktober 1976 fra Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening	241
Bilag 4. Henvendelse af 1. november 1976 fra Dansk Arbejdsgiverforening	243
Bilag 5. Henvendelse fra Københavns Malerlaug på vegne af en række organisationer	247
Underbilag. Arbejdsministerens kommentarer	249
Bilag 6. Henvendelse af 5. november 1976 fra Lønkonfektionsindustriens Sammenslutning	251
Underbilag. Arbejdsministerens kommentarer	255

Bilag 1.

Spørgsmål fra arbejdsmarkedsudvalget og arbejdsministerens svar herpå.

Spørgsmål 1:

Med hvilken begrundelse har ministeren på nogle punkter valgt at foreslå regler, der går ud over, dels hvad arbejdsmarkedets parter har kunnet blive enige om, dels hvad EF-Rådsdirektivet kræver?

Svar:

Lovforslaget, der i langt overvejende grad svarer til de regler, det enkelte land er forpligtet til at gennemføre ifølge direktivet, indeholder på enkelte punkter bestemmelser, som går ud over direktivets minimumskrav. Som 2 af de væsentligste punkter kan nævnes adgangen for det enkelte arbejdsmarkedsnævn til at forkorte/forlænge 30 dages fristen (§ 23 d, stk. 2 og 3) og det forhold, at forslaget også er gældende for den offentlige sektor.

I direktivet anføres det direkte, at de enkelte medlemsstater kan give den kompetente offentlige myndighed adgang til at forkorte/forlænge fristen. Baggrunden for at foreslå sådanne regler i den danske gennemførelseslovgivning er ønsket om, at hele regelkomplekset skal være så smidigt, at der er mulighed for at fravige hovedreglen, når særlige forhold gør sig gældende enten i relation til lønmodtagerne eller i forhold til virksomheden. Det er således under de specielle bemærkninger, jfr. lovforslaget p. 7, højre spalte, fremhævet, at en forkortelse af fristen kan være rimelig, hvor løsningen kan findes hurtigere end på 30 dage, ligesom en forlængelse kan være ønskelig, når 30 dage ikke skønnes tilstrækkeligt til at finde en løsning.

I direktivet er den offentlige sektor undtaget fra regelkomplekset. Baggrunden for, at den offentlige sektor er omfattet af forslaget til den danske gennemførelseslovgiv-

ning, er et ligebehandlingssynspunkt, idet der ikke synes at foreligge grunde, som taler for, at den offentlige sektor bør undtages. Det bemærkes herved, at det af hovedorganisationerne — og også af landsarbejdsnævnet — er anset for væsentligt, at den offentlige sektor omfattes af forslaget's regler.

For så vidt angår de punkter, hvor forslaget i øvrigt går ud over direktivets minimumskrav, kan anføres, at dette er sket ud fra hensigtsmæssighedsbetragtninger med henblik på tilpasning af reglerne til danske forhold, herunder for at sikre, at reglerne kan administreres i praksis.

Spørgsmål 2:

Det ønskes oplyst, hvorledes andre EF-lande har omsat direktivets tekst til intern lovgivning. Det ønskes i denne forbindelse specielt oplyst, hvorledes og hvornår Storbritannien og Irland agter at gennemføre den nødvendige lovgivning.

Svar*):

Storbritanniens gennemførelseslovgivning af rådsdirektivet indgår i Employment Protection Act 1975. Varslingsreglerne vedlægges oversat til dansk.

Tysklands regler om varsling indgår i Kündigungsschutzgesetz 25. august 1969. Denne lov indeholder regler, som går ud over direktivets minimumskrav. Varslingsreglerne vedlægges oversat til dansk.

I *Irland* foreligger endnu ingen gennemførelseslovgivning af rådsdirektivet, og det er tvivlsomt, om denne vil foreligge inden fristens udløb den 17. februar 1977. Efter det for arbejdsministeriet oplyste, vil den irske gennemførelseslovgivning komme til at gå ud over direktivets minimumskrav, idet bl. a. mindstegrænsen for antallet af på-

*) Såvel de her omtalte oversættelser af den britiske og den tyske lovgivning som de senere modtagne oversættelser af den franske, den belgiske og den italienske lovgivning er ikke optrykt her.

tænkt afskedigede lønmodtagere, der er omfattet af reglerne, forventes at blive 5.

Spørgsmål 3:

Der ønskes nærmere oplysninger om behandlingen i EF af forslaget til Rådsdirektiv. Det ønskes i denne forbindelse oplyst, på hvilket grundlag sagen har været behandlet fra dansk side, herunder om der foreligger udtalelser eller lignende fra organisationer, f. eks. Håndværksrådet.

Svar:

Direktivforslaget om kollektive afskedigelser har været behandlet efter den sædvanlige procedure i EF, omend behandlingen måske nok var mere langvarig end sædvanligt. Dette kan bl. a. skyldes, at behandlingen faldt sammen med udvidelsen af EF, og at EFs arbejde på det arbejdsmarkeds-mæssige og sociale område i en stor del af 1973 var koncentreret om vedtagelsen af det arbejdsmarkeds-mæssige og sociale handlingsprogram.

Ved skrivelse af 8. november 1972 fremsendte *Kommissionen* til Rådet et forslag til Rådets direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om kollektive afskedigelser.

Rådet besluttede den 10. november 1972 at høre Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg vedrørende dette direktivforslag.

Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg afgav deres udtalelser henholdsvis den 12. marts 1973 og den 25.-26. juni 1973.

Ved skrivelse af 27. november 1973 fremsendte *Kommissionen* til Rådet teksten til et ændret forslag, i hvilket der er taget hensyn til udtalelserne fra Europa-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg.

Gruppen vedrørende sociale spørgsmål har på flere møder, der har fundet sted fra januar til maj måned 1974, behandlet Kommissionens forslag.

De faste repræsentanternes Komité behandlede på sit møde den 28. maj 1974 resultatet af gruppens arbejde og forelagde derefter Rådet sin rapport.

Rådet blev på sin samling den 10. juni 1974 enig om snarest at tage denne sag op til ny behandling.

Gruppen vedrørende sociale spørgsmål genoptog på sine møder i efteråret 1974 arbejdet med sagen. *De faste repræsentanternes Komité* forelagde, efter at have behandlet resultatet af gruppens arbejde på sit møde den 4. december 1974, sine konklusioner for Rådet.

På Rådsmøde den 16. december 1974 vedtog man principperne i forslaget, og direktivet blev endeligt vedtaget af Rådet den 17. februar 1975.

Siden Danmarks indtræden i EF har forslaget herhjemme været behandlet i overensstemmelse med den sædvanlige EF-beslutningsprocedure, herunder i EF-specialudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold samt i et underudvalg under dette specialudvalg. Begge steder har LO og Dansk Arbejdsgiverforening været repræsenteret.

De to organisationer har under udvalgsbehandlingen afgivet såvel mundtlige som skriftlige udtalelser, jfr. nu om organisationernes stilling de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

SALA har udtalt sig i vedlagte skrivelse af 21. marts 1974.

Herudover foreligger der ikke udtalelser el. lign. fra organisationer om direktivforslaget.

SAMMENSLUTNINGEN AF
LANDBRUGETS ARBEJDSGIVERFORENINGER

Den 21. marts 1974.

Inden for EF har været behandlet en række spørgsmål under betegnelsen det sociale handlingsprogram, og blandt de mange spørgsmål, der har været behandlet, er der givet prioritet til visse spørgsmål, hvoraf en del, som spørgsmålet vedrørende længden af den ugentlige arbejdstid på 40 timer, 4 ugers betalt ferie fra arbejdsgiveren samt lige løn til mænd og kvinder for arbejde af samme værdi, ikke skulle give anledning til større bekymringer set fra et dansk synspunkt, da der allerede i de nugældende overenskomster er taget højde for disse spørgsmål på en sådan måde, at de eventuelle henstillinger, som vil kunne forventes fra de europæiske fællesskaber, må betragtes som tilgodeset inden udgangen af denne overenskomstperiode.

Et enkelt af spørgsmålene, nemlig en henstilling om visse forholdsregler i forbindelse med kollektive afskedigelser, må imidlertid forudses at give bekymringer inden for vort område, i særdeleshed, såfremt kollektive afskedigelser skal forstås så snævert, at antallet ansættes helt ned til 5 mand. I så fald vil inden for vort område en række virksomheder som gartnerier, maskinstationer, minkfarme og minkfodercentraler samt enkelte større landbrugsbedrifter komme i betragtning. Uanset antallet vil sådanne bestemmelser kunne komme til at virke overordentlig generende for de industrielle virksomheder inden for vort område, nemlig slagterier og mejerier, bl. a. i forbindelse med den strukturrationalisering gennem fusioner o. lign., der har fundet sted de

sidste år, og som må forventes også at få betydning i tiden der kommer.

Det giver endvidere anledning til overordentlig store betænkeligheder, når der i bestemmelserne forudses, at en offentlig myndighed skal kunne gribe ind over for afskedigelser og bedømme disse ud fra en vurdering af den pågældende virksomheds økonomiske og erhvervsmæssige stilling. Vi vil finde det helt uforsvarligt, at offentlige myndigheder skulle kunne have nogen indflydelse på virksomhedernes dispositioner i så henseende, og det vil under alle omstændigheder gøre enhver form for rationalisering illusorisk.

Vi håber, at det vil blive muligt at give henstillingen fra fællesskaberne en sådan udformning, at den ikke medfører de gener, som vi mener at have grund til at befrygte, eller, hvis galt skulle være, at der vil blive givet mulighed for at tage hensyn til forhold af ovennævnte karakter ved udformning af de regler og retningslinier, som må blive gældende her i landet.

For en ordens skyld gør vi opmærksom på, at vi er bekendt med henvendelsen af 8. januar d. å. fra De samvirkende danske Landboforeninger, Landbrugsrådet og De samvirkende danske Husmandsforeninger, som er rettet ikke alene til arbejdsministeren, men til landbrugs- og fiskeriministerens samt indenrigs- og socialministerens vedrørende de selvstændiges sociale problemer, idet vi kan tilføje, at der fra vor side gives fuld tilslutning til de i nævnte skrivelse fremførte synspunkter.

Med venlig hilsen
Sammenslutningen af Landbrugets
Arbejdsgiverforeninger

J. Esp Sørensen,
formand.

Hr. arbejdsminister
Johan Philipsen
Arbejdsministeriet

P. Rømert Rasmussen.

Spørgsmål 4:

Foreligger der ud over det af spørgsmål 3 omfattede skriftligt materiale fra de involverede organisationer (især DA og LO)?

Besvarelse:

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til forslaget p. 4, højre spalte, har den danske gennemførelseslovgivning været gjort til genstand for indgående overvejelser i samarbejde med hovedorganisationerne i et underudvalg under EF-specialudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold. Dette underudvalg afgav ved skrivelse af 31. maj 1976 til arbejdsministeriet en lovskitse med tilhørende kommentarer. Materialet er vedlagt.

Det fremgår heraf, at der var enighed i underudvalget om den udarbejdede lovskitse, idet dog Dansk Arbejdsgiverforening har taget forbehold for så vidt angår reglerne om at forkorte/forlænge 30 dages perioden.

Underudvalgets skitse dannede herefter grundlag for arbejdsministeriets udarbej-

delse af forslaget, og på et møde i arbejdsministeriet den 17. september 1976, hvor underudvalgets medlemmer var indkaldt til drøftelse af forslaget, tog Dansk Arbejdsgiverforening yderligere forbehold over for dette, hvilket fremgår af forslagets almindelige bemærkninger p. 4, højre spalte. Forbeholdet omfattede den fortolkning af EF-direktivets art. 4, stk. 1, som er lagt til grund for forslagets udarbejdelse, og som fastslår en ubetinget ret til løn i 30 dages perioden for lønmodtagerne, ligesom foreningen finder deltagelse af lægdommere i ankeinstansen for upåkrævet i forbindelse med afgørelse af tvister opstået som følge af de foreslåede regler.

Underudvalgets lovskitse har i sommeren 1976 været drøftet med Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, hvis synspunkter er indarbejdet i forslaget. Sammenslutningen har i øvrigt ment sig dækket af Dansk Arbejdsgiverforenings standpunkter.

EF-SPECIALUDVALGET VEDRØRENDE
ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE FORHOLD

I skrivelse af 14. november 1974 (j. nr. 4 kt. 11.300-8) nedsatte arbejdsministeriet et underudvalg under EF-specialudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold med henblik på udformning af den danske gennemførelseslovgivning i anledning af rådsdirektiv af 17. februar 1975 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser.

Under henvisning hertil og i overensstemmelse med vedtagelse på EF-specialudvalgsrådet den 13. maj 1976 afgiver under-

udvalget om kollektive afskedigelser herved til arbejdsministeren en af underudvalget udarbejdet lovskitse med tilhørende kommentarer.

Der er i underudvalget principiel enighed om det udarbejdede materiale, idet dog Dansk Arbejdsgiverforening i overensstemmelse med de fremsatte synspunkter under udvalgsarbejdet nærer betænkelighed ved indførelse af reglerne i § 4, stk. 2 og 3, som i øvrigt går ud over direktivets minimumskrav.

P. U. V.
Per Kirstein.

Arbejdsministeriet.

EF-SPECIALUDVALGET VEDRØRENDE
ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE FORHOLD

Skitse*) (IV).

Forslag til ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.
(Indførelse af regler om varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser
af større omfang.)

Kapitel .. Varsling m. v.

§ 1. Dette kapitel finder anvendelse på afskedigelser, som foretages af en arbejdsgiver af en eller flere grunde, som ikke kan tilregnes lønmodtageren selv, når antallet af afskedigelser inden for et tidsrum af 30 dage udgør:

1. Mindst 10 i virksomheder, som normalt beskæftiger over 20 og færre end 100 lønmodtagere.

2. Mindst 10 pct. af antallet af lønmodtagere i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 100 og under 300 lønmodtagere.

3. Mindst 30 i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 300 lønmodtagere.

Stk. 2. Dette kapitel finder ikke anvendelse på:

1. Afskedigelser foretaget inden for rammerne af arbejdskontrakter, der er indgået for et bestemt tidsrum eller med henblik på en bestemt arbejdsopgave, medmindre disse afskedigelser foretages, før disse kontrakter er udløbet eller opfyldt.

2. Besætninger på søgående skibe.

3. Lønmodtagere, som berøres af standsning af en virksomheds aktiviteter som følge af en retsafgørelse.

§ 2. Inden en arbejdsgiver foretager afskedigelser, der er omfattet af § 1, skal han så tidligt som muligt indlede forhandlinger med repræsentanter for de berørte lønmodtagere på virksomheden. Formålet med

disse forhandlinger er at nå frem til en aftale om at undgå eller begrænse afskedigelserne eller om at afbøde følgerne af de nødvendige afskedigelser.

Stk. 2. Arbejdsgiveren skal til brug ved forhandlingerne give lønmodtagernes repræsentanter alle relevante oplysninger og give skriftlig meddelelse i det mindste om årsagerne til afskedigelserne, om antallet af lønmodtagere, der skal afskediges, antallet af lønmodtagere, der normalt beskæftiges på virksomheden, samt over hvilken periode det forudses at afskedigelserne skal finde sted.

Stk. 3. Arbejdsgiveren skal samtidig med den i stk. 2 nævnte skriftlige meddelelse fremsende en genpart heraf til vedkommende arbejdsmarkedsnævnen.

§ 3. Såfremt arbejdsgiveren agter at foretage afskedigelser omfattet af § 1, skal denne give vedkommende arbejdsmarkedsnævnen skriftlig meddelelse herom med henblik på, at nævnet tidligst muligt søger løsninger på de problemer, som afskedigelserne rejser.

Stk. 2. Den i stk. 1 nævnte meddelelse kan tidligst afgives af arbejdsgiveren, efter at de i § 2, stk. 2, omhandlede oplysninger er afgivet til lønmodtagernes repræsentanter og forhandling har fundet sted om de i § 2, stk. 1, omhandlede spørgsmål.

Stk. 3. Meddelelsen i henhold til stk. 1

*) Det bemærkes, at lovteksten her er udarbejdet som et sammenhængende hele, men at den i øvrigt er tænkt som et særligt afsnit i arbejdsløshedsloven som et nyt kapitel 6 i lovens afsnit I. Hertil kommer, at enkelte af bestemmelserne eventuelt må indgå andre steder i loven, hvilket til eksempel vil kunne gælde sanktions- og ankebestemmelserne.

skal indeholde alle relevante oplysninger om de planlagte afskedigelser omfattet af § 1 og om de i § 2 nævnte forhandlinger med lønmodtagernes repræsentanter, navnlig om årsagerne til afskedigelserne, antallet af lønmodtagere, der skal afskediges, antallet af lønmodtagere, der normalt beskæftiges på virksomheden, samt over hvilken periode det forudses at afskedigelserne skal finde sted.

Stk. 4. Arbejdsgiveren skal snarest muligt og senest 10 dage efter, at meddelelsen i henhold til stk. 1, jfr. stk. 2, er afsendt, give vedkommende arbejdsmarkedsnævn underretning om, hvilke personer der vil være omfattet af afskedigelserne. Arbejdsgiveren skal snarest muligt give arbejdsmarkedsnævnet underretning om det endelige resultat af de i § 2, stk. 1, nævnte forhandlinger.

Stk. 5. Arbejdsgiveren skal samtidig med meddelelserne i henhold til stk. 1 og stk. 4 fremsende en genpart heraf til repræsentanterne for de berørte lønmodtagere på virksomheden. Disse kan fremsende deres eventuelle bemærkninger til vedkommende arbejdsmarkedsnævn. Genpart heraf fremsendes til arbejdsgiveren.

§ 4. Afskedigelser omfattet af § 1 får tidligst virkning 30 dage efter, at de i overensstemmelse med de i § 3, stk. 1-3, foreskrevne regler er meddelt vedkommende arbejdsmarkedsnævn.

Stk. 2. Arbejdsmarkedsnævnet kan i særlige tilfælde forkorte den i stk. 1 nævnte frist.

Stk. 3. Arbejdsmarkedsnævnet kan forlænge den i stk. 1 nævnte frist med højst 30 dage, når det må anses for overvejende sandsynligt, at der ikke inden for den oprindelige frist kan findes en løsning på de problemer, som de planlagte afskedigelser omfattet af § 1 rejser. Endvidere må en forlængelse af fristen skønnes at indebære en rimelig udsigt til løsning af problemerne. Såfremt der i tillægsperioden kan anvises lønmodtagerne passende arbejde til overenskomstmæssig løn, jfr. § 63, bortfalder arbejdsgiverens forpligtelse til lønudbetaling fra den dag, det anviste arbejde påbegyndes.

Stk. 4. Arbejdsgiveren og lønmodtagernes repræsentanter på virksomheden skal snarest muligt underrettes om enhver ændring

af fristen efter stk. 1 samt begrundelsen herfor. Ved forkortelser i henhold til stk. 2 skal underretning være foretaget inden udløbet af den forkortede frist. Ved forlængelser i henhold til stk. 3 skal underretning være foretaget inden 30 dages fristens udløb.

Stk. 5. Så snart en lønmodtager har modtaget underretning om afskedigelse i henhold til § 3, stk. 5, skal vedkommende tilmelde sig den offentlige arbejdsformidling.

§ 5. Dette kapitel indskrænker ikke regler om bestående individuelle opsigelsesvarsler i henhold til lov, overenskomst eller anden aftale.

§ 6. Klage over et arbejdsmarkedsnævns afgørelse efter § 4, stk. 2 og 3, kan inden 1 uge indbringes for landsarbejdsnævnet. Landsarbejdsnævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 7. Borgerlige sager, for hvis udfald anvendelsen af reglerne i dette kapitel er af væsentlig betydning, anlægges ved sø- og handelsretten i København, medmindre parterne vedtager andet.

Stk. 2. Offentlige straffesager om overtrædelse af reglerne i dette kapitel behandles ved sø- og handelsretten i København, såfremt nærmere kendskab til arbejdsmarkedsforhold skønnes at være af væsentlig betydning for sagens afgørelse. I øvrigt gælder reglerne i retsplejelovens kapitel 63.

§ 8. Arbejdsministeren kan efter forhandling med landsarbejdsnævnet fastsætte nærmere regler for arbejdsmarkedsnævnets og landsarbejdsnævnets virksomhed i henhold til dette kapitel.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter forhandling med landsarbejdsnævnet fastsætte nærmere regler for opgørelse af antallet af lønmodtagere i henhold til § 1, stk. 1, samt for, hvilke kriterier der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om der foreligger en virksomhed i henhold til dette kapitel.

§ 9. Lønmodtagere på virksomheden eller disses repræsentanter samt arbejdsgiveren og dennes repræsentanter må ikke videregive oplysninger, der udtrykkeligt er givet som fortrolige i henhold til dette kapitel.

§ 10. Tilsidesættelse af forskrifterne i henhold til §§ 2 og 3 straffes med bøde.

Stk. 2. I de bestemmelser, der udfærdiges i medfør af § 8, stk. 2, kan der fastsættes straf af bøde.

Stk. 3. Unnlader en arbejdsgiver at afgive meddelelse til vedkommende arbejdsmarkedsnævn i henhold til § 3, stk. 1, skal han yde de berørte lønmodtagere en godtgørelse

på løn for en 30 dages periode fra opsigelsestidspunktet. Godtgørelsen skal dog reduceres med den løn, den enkelte lønmodtager har oppebåret i en eventuel individuel opsigelsesperiode.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. februar 1977.

EF-SPECIALUDVALGET VEDRØRENDE
ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE FORHOLD

Kommentar til lovskitse IV.

Ad § 1.

Stk. 1, A. „Grunde, som ikke kan tilregnes lønmodtageren selv“.

Det er en helhedsvurdering i overensstemmelse med sædvanlige arbejdsretlige regler, som må komme til anvendelse ved afgørelsen af, om afskedigelsen skyldes grunde hos lønmodtageren selv.

B. „Virksomheder“. Regler til brug ved afgrænsning af, hvad der forstås ved en virksomhed, fastsættes af arbejdsministeren, jfr. § 8 i skitsen.

C. „Normalt beskæftigede“. Opgørelsen heraf foretages ved en optælling af samtlige ansatte uden hensyntagen til, om de er heltids- eller deltidsbeskæftiget. Deltidsbeskæftigede med under 15 timers ugentlig beskæftigelse medregnes dog ikke i denne optælling, medens lønmodtagere på arbejdsfordeling medregnes. Samme optællingsmåde anvendes ved opgørelsen af antallet af planlagte afskedigelser.

Til brug ved beregning af en virksomheds normalt beskæftigede kunne man ultimo månederne februar, maj, august og november optælle de ovenfor nævnte lønmodtagere, som på disse tidspunkter er ansat i virksomhederne. — Optællingen kunne foretages umiddelbart for månedslønnede efter ovenstående regler. For de øvrige lønmodtagere i virksomheden kunne optællingen ske ved udgangen af den senest afsluttede lønningssperiode ligeledes efter ovenstående regler. Virksomhedens normale beskæftigelse kunne da beregnes ved indgangen til hvert kvartal som gennemsnittet af de 4 forudgående opgørelser. I den begyndende overgangsperiode må man starte med at lægge opgørelserne for 1. kvartal til grund, herefter for 1.+2. kvartal etc.

En egentlig beregning kan formentlig undlades, hvis antallet af normalt beskæfti-

gede notorisk ikke har passeret de i § 1 nævnte grænser, men det må sikres, at opgørelsen kan foretages efterfølgende.

Stk. 2, nr. 1. Arbejdskontrakter, som (uanset deres form skreven eller mundtlig) er afsluttet med en varighed, der afhænger af årstidernes skiften, må anses for dækket af (undtagelses)-bestemmelsen; selv om disse kontrakter stiltiende forlænges til et fastsat tidspunkt f. eks. på grund af, at det gode vejr fortsætter, så udløber de dog og har altså en begrænset varighed.

De arbejdskontrakter, om hvilke man ikke på forhånd ved, at de vil udløbe på et givet tidspunkt, skal anses for kontrakter med en ikke fastsat varighed og bør ikke udelukkes fra direktivets anvendelsesområde.

nr. 2. Til besætninger kan ikke henregnes personer, der er ansat af rederen til at udføre andet arbejde om bord end skibstjeneste, samt personer, der er ansat om bord af andre end rederen. Eksempelvis kan nævnes restaurationspersonale og andet personale, der er ansat til betjening af passagererne. En sådan afgrænsning svarer til den, der har fundet anvendelse i sømandslovens § 2, stk. 1 og 2.

nr. 3. Force majeure er ikke omtalt i undtagelsesbestemmelsen, men er en almindelig anerkendt retsgrundsatning.

Loven berører ikke de arbejdsretlige regler om kollektive arbejdskonflikter.

Ad § 2.

Stk. 1 „Lønmodtagernes repræsentanter på virksomheden“.

Såfremt der i henhold til kollektiv overenskomst eller anden aftale er valgt eller udpeget repræsentanter for de berørte lønmodtagere, skal forhandlingerne føres med disse.

Såfremt der ikke er valgt eller udpeget

sådanne repræsentanter, skal forhandlingerne føres med de enkelte lønmodtagere selv eller med nogle af disse udpegede repræsentanter.

Ad § 3.

Stk. 1. Arbejdsmarkedsnævnet har adgang til at nedsætte underudvalg, herunder forretningsudvalg til efter bemyndigelse fra nævnet at træffe afgørelse i spørgsmål vedrørende dette kapitel.

Stk. 2. Med formuleringen „forhandling har fundet sted“ har det fra udvalgets side været hensigten at sikre, at der har fundet egentlig forhandling sted med henblik på at nå frem til en aftale om at undgå eller afgrænse afskedigelserne eller om at afbøde følgerne af de nødvendige afskedigelser. Disse forhandlinger behøver imidlertid ikke at være afsluttet.

Stk. 4. Denne frist er indsat med henblik på, at AF kan benytte de resterende 20 dage til egentlig personformidling. Meddelelsen i henhold til denne bestemmelse skal indeholde oplysning om antallet af henholdsvis heltids- og deltidsbeskæftigede af hensyn til arbejdsformidlingens placeringsarbejde.

Ad § 4.

Stk. 2. Der er herved i særlig grad tænkt på tilfælde, hvor det af AMN'et skønnes rimeligt sikkert, at de af de planlagte større afskedigelser rejste problemer vil kunne finde en tilfredsstillende løsning hurtigere end på 30 dage. Endvidere kan bestemmelsen omfatte tilfælde, hvor lønudbetalingssummen for 30 dages perioden med rimelig sikkerhed skønnes at være alvorligt truende for virksomhedens eksistens. Der må ved sådanne beslutninger som hovedregel forudsættes enighed herom mellem den berørte arbejdsgiver og de pågældende lønmodtagerrepræsentanter. Der kan evt. tillige som almindelig regel kræves enstemmighed eller i hvert fald kvalificeret flertal i AMN'et til afgørelse af sådanne spørgsmål.

Stk. 3. Den foreslåede bestemmelse tager sigte på anvendelse i de tilfælde, hvor AMN'et skønner, både at den oprindelige frist ikke giver mulighed for en tilfredsstillende løsning af de af de planlagte større afskedigelser rejste problemer, og at en forlængelse af denne frist vil indebære en rimelig udsigt til en sådan tilfredsstillende løsning. Det må

herved forudsættes, at både arbejdsgiveren og de berørte lønmodtagerrepræsentanter principielt står bag ved det pågældende skøn over udsigterne til løsning af problemerne. Der kan eventuelt tillige som almindelig regel kræves enstemmighed eller i hvert fald kvalificeret flertal i AMN'et til afgørelse af sådanne spørgsmål.

Stk. 5. Pligten for lønmodtageren til at tilmelde sig arbejdsformidlingen er begrundet i hensynet til, at arbejdsformidlingen kan benytte den resterende del af 30 dages perioden til at anvise den pågældende arbejde straks ved 30 dages periodens udløb.

Lønmodtageren er ikke pligtig at overtage anvist arbejde, før end 30 dages fristen er udløbet.

Lønmodtageren har derimod adgang til at overtage andet arbejde inden for 30 dages fristen, såfremt vedkommende kan frigøre sig fra det eksisterende arbejdsforhold, enten ifølge aftale med arbejdsgiveren eller under iagttagelse af gældende opsigelsesfrister over for denne.

Ad § 7.

Den endelige tekniske udførelse af en markedsføringsmodel på arbejdsmarkedsområdet i henhold til dette kapitel skal ske i nært samarbejde med justitsministeriet og må derfor kun betragtes som foreløbig.

Gennemførelsen af lovforslaget forudsætter visse ændringer i retsplejeloven, hvorom justitsministeren i givet fald forventes at fremsætte forslag.

Den forventede ændring i retsplejeloven vil formentlig komme til at gå ud på, at der i sø- og handelsretten i København oprettes en særlig afdeling til behandling af sager vedrørende dette kapitel under medvirken af repræsentanter for arbejdsgivere og lønmodtagere som meddommere, medmindre parterne aftaler andet. En sådan afdeling vil blive landsdækkende, og for at smidiggøre sagsbehandlingen ved denne afdeling og give mulighed for en hurtig sags ekspedition må det forventes, at reglerne om sagsbehandling ved underretten bliver gjort anvendelig på sager ved sø- og handelsretten i København efter dette kapitel.

I kraft af reglen om, at parterne kan vedtage andet, kan disse gøre en hvilken som helst underret kompetent, jfr. herved retsplejelovens §§ 234 og 247.

Den valgte formulering tilsigter at præcisere afgrænsningen mellem sager efter dette kapitel og andre civile sager.

Reglen i stk. 2 medfører, at straffesager skal indbringes for den lokale underret, medmindre kendskab til arbejdsmarkedsforhold skønnes at være af væsentlig betydning for sagens afgørelse. I så fald behandles sagen af sø- og handelsretten i København.

Det er således anklagemyndigheden, der ved sagens indbringelse for retten — efter i fornødent omfang at have søgt sagkyndig bistand — må skønne, om kendskab til arbejdsmarkedsforhold er af væsentlig betydning.

Udarbejdelsen af 2 lister af sagkyndige — 1 liste for lønmodtagere og 1 liste for arbejdsgivere — fra hvilke sø- og handelsretten udpeger sagkyndige til den enkelte sag, sker efter de almindelige regler i retsplejeloven for udarbejdelse af sådanne lister. Listerne vil således blive udarbejdet efter stedfunden forhandling med repræsentanter for lønmodtager- og arbejdsgiverinteresser.

Det er af afgørende betydning, at der er en vis geografisk spredning af de på listerne opførte sagkyndige, hvilket forudsætter et ikke helt ubetydeligt antal (ikke mindre end 4-5 på hver liste).

Ad § 8.

Stk. 2. Der er i underudvalget enighed om, at arbejdsministeriet som grundlag for forhandlingerne med LAN lægger følgende 3 kriterier til grund: 1) funktions- og bedrifts-

mæssige hensyn, 2) arbejdsstyrkens sammensætning og 3) de geografiske forhold.

Ad § 9.

For at gøre forhandlingerne i henhold til § 2, stk. 1, så værdifulde som muligt bør fortrolige oplysninger naturligt kunne fremkomme såvel fra virksomhedsledelsen som fra de ansatte eller deres repræsentanter på virksomheden. Når de gives som fortrolige, kan de ikke videregives. En begrundelse for, at nogle oplysninger er af fortrolig karakter, og en vurdering af, i hvor lang tid disse oplysninger må behandles fortroligt, vil derfor være rimelig, således at det nævnte fortrolighedsprincip ikke misbruges.

Tavshedspligten er ikke udtrykkeligt sanktioneret, men den vil evt. kunne danne grundlag for bortvisning og tillige for erstatningskrav, såfremt betingelsen herfor er opfyldt.

Bestemmelsen er en tillem্পning af samarbejdsaftalens afsnit 8, 2. led.

Det må anses for påkrævet, at oplysninger afgivet af en virksomhed til vedkommende arbejdsmarkedsnævn i henhold til dette kapitel generelt bliver undtaget fra offentlighedsloven. Drøftelse med justitsministeriet om, hvorledes dette i givet fald bedst kan ske, er endnu ikke afsluttet.

Arbejdsmarkedsnævnsmedlemmer samt arbejdsformidlingens personale falder ind under straffelovens almindelige bestemmelser om tavshedspligt.

Spørgsmål 5:

Der ønskes oplysning om, hvilke erfaringer man har haft i Sverige og eventuelle andre lande med regler, der kan sidestilles med de i lovforslaget indeholdte.

Svar:

Ifølge oplysning fra arbejdsdepartementet i Sverige kan man meddele følgende oplysninger om erfaringerne med de svenske regler, jfr. Lag om vissa anställningsfrämjande åtgärder, der trådte i kraft den 1. juli 1974:

Der har ikke været megen diskussion omkring loven efter dens ikrafttrædelse i 1974, idet lovens bestemmelser om varsling nærmest er en lovfæstelse af et allerede eksisterende varslingssystem — foranstaltet ved aftale mellem hovedorganisationerne. Visse af varslerne er dog forlænget ved loven, ligesom reglerne nu også gælder for det uorganiserede arbejdsmarked.

Der er i 1975 indberettet ca. 1.050 varsler omfattende i alt ca. 23.000 lønmodtagere. Til sammenligning er det oplyst, at der i 1971, hvor loven ikke fandtes, er indberettet ca. 1.500 varsler omfattende i alt ca. 37.000 lønmodtagere.

Det har ikke efter lovens ikrafttrædelse været muligt at spore tendenser i retning af tilbageholdenhed med nyansættelser på grund af lovens bestemmelser om varsling.

Arbejdsministeriet kan i øvrigt i tilknytning til arbejdsmarkedsudvalgets spørgsmål oplyse følgende om *indholdet* af den svenske lov om vissa anställningsfrämjande åtgärder:

Loven indeholder dels regler om arbejds-

givers pligt til at varsle arbejdsmarkedsmyndighederne om planlagte driftsindskrænkninger, dels bestemmelser til fremme af beskæftigelse af ældre eller handicappede lønmodtagere.

Efter loven skal planlagte *driftsindskrænkninger*, der ikke er et normalt led i en virksomheds drift, og som vedrører *mindst 5 lønmodtagere*, skriftligt varsles overfor lensarbejdsnævnet med mindst følgende frister:

- 1 måned ved permittering
- 2 måneder, hvis højst 25 berøres af indskrænkningen
- 4 måneder, hvis 25-100 berøres af indskrænkningen
- 6 måneder, hvis flere end 100 berøres af indskrænkningen.

Varslet skal indeholde oplysninger om årsagen til, arten af og tidspunktet for driftsindskrænkningen samt om antal lønmodtagere fordelt på lønmodtagergrupper.

Gives varsel om driftsindskrænkninger til en lønmodtagerorganisation tidligere end de ovennævnte frister, skal lensarbejdsnævnet samtidig varsles.

Arbejdsgivere, der ved forsæt eller grov uagtsomhed undlader varsel om varselspligtige driftsindskrænkninger, kan pålægges en varselsafgift til staten.

Endvidere fremsendes kopi af skrivelse af 15. november 1976 med 2 bilag fra det norske kongelige kommunal- og arbejdsdepartement samt skrivelse af 9. november 1976 med 1 bilag fra det finske arbejdskraftministerium*).

*) Af de nævnte skrivelser og bilag er kun skrivelsen af 15. november 1976 fra det norske kongelige kommunal- og arbejdsdepartement optrykt her.

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG ARBEJDSDEPARTEMENT

Den 15. november 1976.

Arbejdsministeriet.

VARSELORDNINGEN ETTER SYS-
SELSETTINGSLOVENS § 14

Deres brev af 20. oktober 1976.

I sysselsettingslovens § 14 heter det:

„Arbeidsgiver som treffer vedtak om omlegging eller innskrenking av virksomheten som vil føre til at han i løpet av en måned må si opp minst 10 arbeidstakere, skal straks gi melding til arbeidsformidlingen. Det samme gjelder dersom arbeidstakerne vil bli permittert uten lønn, eller i mer enn 4 uker vil få sin ukentlige arbeidstid innskrenket til under 30 timer.“

Et eksemplar av sysselsettingsloven vedlegges.

I prinsippet omfattes alle arbeidsgivere som sysselsetter minst 10 arbeidstakere av meldebestemmelsen. Unntatt er likevel visse næringer som er nevnt i lovteksten.

I sysselsettingslovens § 40, pkt. b, er det hjemlet adgang til å straffe arbeidsgiver som ikke overholder lovens § 14. Straff har imidlertid ennå ikke blitt benyttet i Norge. Overtredelser af loven har vært anmeldt ved et par anledninger, men ved disse sakene har det også foreligget andre straffbare forhold som har overskygget manglende melding fullstendig.

Når det gjelder fristens lengde heter det i lovteksten at arbeidsgiver skal gi melding *straks* det fattes vedtak om en innskrenking og *senest* 2 måneder før iverksettingen *med mindre* den ikke kunne forutses så tidlig. Det er således ikke behov for en dispensasjonsadgang her.

Det offentlige er i prinsippet omfattet av bestemmelsen på lik linje med all privat virksomhet. I praksis vil dette si all offentlig forretningsdrift, da problemstillingen neppe er særlig aktuell for offentlig administrasjon.

Den enkelte arbeidstaker er ikke pliktig til å samarbeide med arbeidsformidlingen i varseltiden. Etter at permitteringen/oppsigelsen er trådt i kraft, vil imidlertid de aller fleste arbeidstakere henvende seg til formidlingen for å få arbeidsledighetstrygd. Hvis en arbeidstaker nekter å ta anvist arbeid som anses høvelig for ham, bortfaller retten til trygd.

Nedenfor gis en oversikt over meldinger til Arbejdsdirektoratet om driftsinnskrenkinger de siste årene:

	1973		1974		1975		1.1.-31.10.76	
	Bedrifter	Personer	Bedrifter	Personer	Bedrifter	Personer	Bedrifter	Personer
Oppsigelser	82	2.131	67	2.363	155	4.589	69	2.554
Permisjoner	80	2.382	137	5.038	379	25.532	157	7.067
Innskr. av arbeidstiden	13	1.569	12	463	96	5.050	40	1.274
	175	6.082	216	7.864	630	35.171	266	10.895

Vi har for tiden ingen fullstendig sysselsettingsstatistikk. Det er derfor vanskelig å angi noe tall for hvor mange lønsmottakere vi har. Som et meget grovt anslag kan vi si at det kan dreie seg om en størrelsesorden på omkring 1,3-1,4 mill. arbeidstakere. An-

tall arbeidstakere som kommer inn under meldebestemmelsen vil imidlertid være en del lavere. Dette da tallet også omfatter arbeidstakere som er ansatt i bedrifter med færre enn 10 ansatte eller som har kortsiktige arbeidsavtaler.

Det er også vanskelig å gi et nøyaktig tall for hvor mange bedrifter vi har med over 10 ansatte. Grovt beregnet ligger antallet på omkring 20.000.

Meldebestemmelsen etter sysselsettingslovens § 14 har vist seg ikke å virke tilstrekke-

lig etter sin hensikt. Av denne grunn ble det i mars 1975 nedsat et utvalg som bl. a. skal vurdere eventuelle endringer i bestemmelsene. En kopi av utvalgets mandat vedlegges. Utvalget skal avgi sin utredning innen utgangen av januar 1977.

Etter fullmakt

Hans Arisholm

Marit Hult.

Spørgsmål 6:

Vil det forhold, at en arbejdstager ikke er pligtig til at overtage anvist arbejde, før 30 dages fristen er udløbet, ikke virke imod lovforslagets intention om at give arbejdsformidlingen mulighed for i løbet af 30 dages perioden at anvise anden beskæftigelse?

Svar:

Ifølge direktivet (art. 4) får planlagte kollektive afskedigelser, som er meddelt vedkommende offentlige myndighed på den foreskrevne måde, tidligst virkning 30 dage efter denne meddelelse. Forslaget indeholder i § 23 d, stk. 1, den hertil svarende regel. Ved udformningen af bl. a. denne bestemmelse i forslaget er anlagt den fortolkning af EF-direktivets bestemmelse, at de afskedigede må antages at have den beskyttelse, der ligger i et ubetinget krav om løn i 30 dages perioden.

Denne beskyttelse er jo imidlertid ikke til hinder for, at arbejdsformidlingen fuldt ud kan benytte 30 dages perioden til at skaffe den enkelte det bedst mulige job. Arbejdsformidlingen kan blot ikke pålægge den enkelte at overtage et job før efter 30 dages periodens udløb. Såfremt den enkelte lønmodtager selv ønsker at overtage et job inden 30 dages periodens udløb, er der adgang hertil, såfremt vedkommende kan frigøre sig fra det eksisterende arbejdsforhold enten ifølge aftale med arbejdsgiveren eller under iagttagelse af gældende opsigelsesfrister over for denne.

Spørgsmål 7:

Der ønskes en uddybning af, hvorledes en gennemførelse af lovforslaget vil få indflydelse på arbejdsmarkedsnævnens virke, jfr. lovforslagets bemærkninger side 5, 1. sp.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 12.

Spørgsmål 8:

Hvorledes vil det kunne forhindres, at en arbejdsgiver omgår betingelserne i stk. 1, nr. 1-3, ved at foretage de påtænkte afskedigelser i flere etaper, der hver for sig ligger

under henholdsvis 10, 10 pct. og 30, men som samlet overstiger disse grænser?

Svar:

De fastsatte grænser for afskedigelser, som ikke kan tilregnes lønmodtagerne selv, i § 23 a, stk. 1, angiver, hvad der i forslaget forstås ved afskedigelser af større omfang (kollektive afskedigelser). Denne bestemmelse svarer til direktivets art. 1, stk. 1, a., første led.

Hvor sådanne afskedigelser inden for en 30 dages periode sammenlagt ikke overstiger de fastsatte grænser, foreligger der ikke afskedigelser af større omfang i dette forslags forstand.

Såfremt afskedigelser udskydes til en ny 30 dages periode for ikke at falde ind under dette forslags regler, vil der ikke hermed være tale om ulovlig omgåelse. I så fald vil afskedigelser i et vist omfang være blevet forhalet som følge af forslagets regler, hvilket er i overensstemmelse med direktivets intentioner.

Det kan oplyses, at der i EF-kommissionen arbejdes med udfærdigelse af regler om individuelle opsigelsesvarsler med henblik på udarbejdelse af et direktiv eller en henstilling. Hvornår et udkast til et sådant EF-instrument vil foreligge, har kommissionen imidlertid ikke kunnet oplyse.

Spørgsmål 9:

Ad den foreslåede affattelse af lovens § 23 b.

Hvorledes vil den foreslåede bestemmelse fungere i tilfælde af

- a) almindelige „sæsonafskedigelser“ og
- b) afskedigelser foretaget med henblik på at formindske virksomhedens omkostninger?

Svar:

Ad a.

For så vidt angår sæsonafskedigelser, er disse omfattet af forslagets regler (og altså også af reglerne i § 23 b om forhandling mellem lønmodtagere og arbejdsgiver), medmindre de må betragtes som henhørende under undtagelsesbestemmelserne i § 23 a, stk. 2, og navnlig nr. 1. Er dette sidste tilfældet, vil sæsonafskedigelser ikke være

omfattet af de foreslåede regler om afskedigelser af større omfang. Arbejdsaftalernes indhold vil således i det enkelte tilfælde være afgørende for, om f. eks. ansættelsesforholdet er etableret med henblik på en bestemt arbejdsopgave eller for et bestemt tidsrum.

Ad b.

Afskedigelser foretaget med henblik på at mindske virksomhedens omkostninger indtager ingen særstilling og er derfor omfattet af forslaget's regler.

Det bemærkes, at der i forslaget's § 23 d, stk. 2, er åbnet adgang til at forkorte 30 dages perioden i særlige tilfælde. Som det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, er der bl. a. netop tænkt på tilfælde, hvor lønudbetalingssummen for 30 dages perioden med rimelig sikkerhed skønnes at være alvorligt truende for virksomhedens eksistens.

Spørgsmål 10:

Ad den foreslåede affattelse af lovens § 23 d, stk. 3.

Hvilke nærmere kriterier forestiller ministeren sig, at der skal lægges til grund ved bedømmelsen af, hvorvidt der skal foretages en fristforlængelse?

Svar:

Som det fremgår af bestemmelsen og bemærkningerne hertil, er det en forudsætning for, at 30 dages perioden kan forlænges, at der ikke inden for denne oprindelige frist kan findes en løsning på de problemer, som de planlagte afskedigelser rejser, hvad enten det drejer sig om en løsning på den pågældende virksomhed eller uden for den. Endvidere er det en forudsætning, at forlængelsen af den oprindelige 30 dages periode skønnes at indebære en rimelig udsigt til løsning af problemerne omkring de afskedigede. Såvel arbejdsgiveren som lønmodtagerne på virksomheden eller disses repræsentanter forudsættes at stå bag ved skønnet over udsigterne til problemernes løsning. På tilsvarende måde udtales det i bemærkningerne, at det må anses for hensigtsmæssigt, at der for arbejdsmarkedsnævnene til afgørelse af forlængelsestilfælde fastsættes regler om kvalificeret flertal til afgørelse af disse spørgsmål.

Det fremgår således af forslaget, at der lægges op til en høj grad af enighed lokalt om behovet for at forlænge den oprindelige 30 dages periode; det er derfor ikke fundet hensigtsmæssigt at give en nærmere specificerede retningslinier for sådanne forlængelser, som formentlig ikke vil komme til at foreligge med stor hyppighed.

Spørgsmål 11:

Der ønskes en vurdering af, hvorvidt arbejdsformidlingen vil kunne administrere de foreslåede regler.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 12.

Spørgsmål 12:

Med hvilken begrundelse anføres det i bemærkningerne til lovforslaget, at en gennemførelse af de foreslåede regler „skønnes at påføre arbejdsformidlingen en ikke ubetydelig arbejdsbyrde“, når der henses til, at arbejdsformidlingen i almindelighed skal have meddelelse om påtænkte afskedigelser 30 dage før afskedigelserne kan få virkning?

Svar:

Besvarelsen omfatter ligeledes spørgsmålene 7 og 11.

Under arbejdet med beregningerne af forslaget's økonomiske og administrative konsekvenser indhentede arbejdsministeriet en udtalelse herom fra arbejdsdirektoratet og fra landsarbejdsnævnet.

Arbejdsdirektoratet anførte i vedlagte svarskrivelse af 6. juli 1976, at forslaget efter direktoratets skøn ville medføre et øget personalebehov på 10 arbejdskonulenter og 15 personer med videregående uddannelse (1 medarbejder i hver af de 14 regioner og 1 i arbejdsdirektoratet) ved lovens ikrafttræden.

Som det fremgår af arbejdsdirektoratets vedlagte skrivelse af 15. september 1976, har landsarbejdsnævnet skønnet, at personalebehovet som følge af forslaget som minimum vil svare til det af direktoratet foreslåede.

Arbejdsministeriet har i det store og hele kunnet tilslutte sig de betragtninger, der er anført i arbejdsdirektoratets ovennævnte skrivelse. Man har herved i særlig grad haft

opmærksomheden henledt på, at lovforslaget vil nødvendiggøre en virksomhedsopsøgende indsats fra AF-personalets side, hvilket der så godt som ikke er kapacitet til for tiden. Det er herved tillige af betydning, at lovforslaget utvivlsomt vil føre til, at arbejdsformidlingen allerede i kraft af den foreslåede tilmeldingspligt kommer i berøring med en større kreds af arbejdssøgende end hidtil.

Arbejdsministeriet er således af den opfattelse, at lovforslaget vil indebære en væsentlig forøgelse af de arbejdsbyrder, der påhviler arbejdsformidlingen og arbejdsmarkedsnævnene.

Man har imidlertid ikke anset det for muligt at skønne over det totale personalebehov, således som arbejdsdirektoratet og landsarbejdsnævnet har søgt at gøre. Man har nemlig ikke været i stand til på forhånd at opstille rimelige skøn over antal varslinger, der vil finde sted i henhold til lovforsla-

get, og over antallet af de heraf omfattede lønmodtagere. Det er forekommet endnu vanskeligere på forhånd at skønne over, hvor stor en del af varslingerne i henhold til lovforslaget der vil komme til at indebære særlig arbejdskrævende indsats fra arbejdsformidlingskontorernes og arbejdsmarkedsnævnenes side, være sig i form af genbeskæftigelsesindsats m. v. eller i form af overvejelser om forkortelser eller forlængelser af varslingsfristen.

På denne baggrund har man i bemærkningerne til forslaget alene ment at kunne opstille et skøn over antallet af nyantagne medarbejdere, der skønnes påkrævet som minimum straks ved lovens ikrafttræden, nemlig 5 arbejdskonsulenter og 7 medarbejdere med videregående uddannelse. Det er samtidig fremhævet, at der må foretages en justering af personalebehovet, når forslaget har virket en vis tid, måske allerede efter $\frac{1}{2}$ års forløb.

ARBEJDSДИРЕКТОРАТET

Den 6. juli 1976.

Med skrivelse af 3. juni 1976 (4.k. j. nr. 11.300-8) har arbejdsministeriet sendt en af et underudvalg om kollektive afskedigelser (under EF-specialudvalget) udarbejdet skitse til ændringer af arbejdsløshedsloven samt kommentarer til disse ændringer. Skitsen er en udformning af dansk følgelovgivning i anledning af EF-rådsdirektiv om tilnærmelse af medlemslandenes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser.

Ministeriet har bedt direktoratet om at udtale sig om, hvilke økonomiske og administrative konsekvenser skitsen indebærer.

Efter det oplyste er der under arbejdet i underudvalget ikke forsøgt skønnet over antallet af de kollektive afskedigelser eller over det antal afskedigede, der vil være omfattet af lovskitsen. Direktoratet finder ikke at burde udtale sig om økonomiske og administrative konsekvenser uden et vist talmæssigt grundlag. Det er vanskeligt for direktoratet på foreliggende informationsmateriale at fastlægge et sådant grundlag; man har valgt som et næppe urealistisk regneeksempel for en lavkonjunkturperiode at gå ud fra, at lovskitsen pr. år vil omfatte 5.000 varslingstilfælde med 75.000 involverede lønmodtagere.

Dernæst har direktoratet som et andet udgangspunkt foretaget en sontring mellem den af lovskitsen flydende arbejdsformidlingsvirksomhed og den i lovskitsen forudsatte virksomhed i arbejdsmarkedsnævnene og i landsarbejdsnævnet, herunder sekretariatsvirksomhed for disse.

For så vidt angår selve arbejdsformidlingsfunktionen kan det udgangspunkt tages, at en væsentlig del af varslingerne vil omfatte personer, der også uden varslingsordningen i afskedigelsestilfældene retter henvendelse til AF om bistand ved skift af beskæftigelse, og at varslingen i nogle tilfælde kan give AF en mere rimelig arbejdsperiode til bistand ved afskedigedes genbeskæftigelse. Imidlertid bør det ikke overses,

at netop en længere varsling af ledighedsindtræden rimeligt vil øge forventningen om bistandens indhold. Der må påregnes en forøget forventning til AF-bistandens kvalitetsmæssige niveau. Der bør efter arbejdsdirektoratets opfattelse tages et rimeligt hensyn hertil ved at styrke AF's personalenormering med 10 arbejdskonsulentstillinger. Når der specielt peges på arbejdskonsulenter, skyldes det, at større afskedigelser må påregnes at omfatte lønmodtagere, der har været ansatte i længere tid i virksomheden og hvis omplacering til anden virksomhed netop på grund af længerevarende specialisering ofte vil kræve særlige foranstaltninger i form af specialanvisning, forudgående omskoling o. lign.

Det skal også i denne forbindelse nævnes, at det af kommentarer til skitsens § 1 ikke klart fremgår, hvorvidt den omhandlede kvartalsvise optælling af virksomhedernes normalt beskæftigede skal registreres af vedkommende AF-kontor, idet man, såfremt dette måtte være tilfældet, ikke kan se bort fra, at en sådan registrering vil kunne medføre en forøget arbejdsbyrde.

For så vidt angår den forøgede arbejdsbyrde, som en gennemførelse af lovskitsen vil pålægge arbejdsmarkedsnævnene og landsarbejdsnævnet, skal med henvisning til skitsens enkelte paragraffer bemærkes:

ad § 2, stk. 3. Denne bestemmelse ses ikke at få administrative konsekvenser, idet den formentlig ikke vil forøge arbejdsmarkedsnævnenes arbejdsbyrde i væsentlig grad.

ad § 3, stk. 1, 3 og 4. Disse bestemmelser vil derimod lægge en betydeligt forøget arbejdsbyrde på arbejdsmarkedsnævnene eller eventuelle underudvalg/forretningsudvalg, også i form af hyppigere mødeaktivitet, idet nævnene ifølge den skitse til cirkulære om arbejdsmarkedsnævnen, der er tilsendt ministeriet ved skrivelse herfra af 19. maj 1976,

ikke er forpligtede til at afholde møder mere end 6 gange årligt.

I det omfang det af direktoratet valgte regneeksempl holder stik, vil det påhvile arbejdsmarkedsnævnene at tage stilling til 5.000 varslinger pr. år; det svarer til *gen-nemsnilligt* pr. nævn 5-10 varslinger pr. uge. Dette må kræve ugentlige møder i underudvalg.

ad § 4. Bestemmelserne i denne paragrafs stk. 2, 3 og 4 vil medføre en yderligere stor og vanskelig arbejdsbyrde for arbejdsmarkedsnævnene, idet det i en del af varslingstilfældene vil påhvile nævnene forholdsvis akut at skulle tage konkret stilling til spørgsmålet om forkortelse eller forlængelse af varslingsperiodens længde. Nævnene skal herved foretage en vurdering, der udover en arbejdsmarkedsmæssig indsigt også i høj grad kræver kendskab til de økonomiske aspekter i virksomhedsledelse.

ad § 6. Denne bestemmelse kan medføre en væsentlig forøgelse af landsarbejdsnævnets mødeaktivitet, jfr. skitsens korte frist, der forudsætter hurtig behandling, og den hermed forbundne nødvendighed af at indkalde til hyppigere møder.

Under henvisning til ovenstående bemærkninger finder direktoratet det nødven-

digt, at nævnenes sekretariater styrkes såvel kvantitativt som kvalitativt, og at der derfor til hvert arbejdsmarkedsnævn knyttes en medarbejder med videregående uddannelse (cand.polit., oecon. eller merc.), der kan bistå arbejdsmarkedsnævnet med de opgaver, der ifølge skitsen vil blive pålagt det enkelte nævn.

Det kan tilføjes, at der allerede er et behov for en sådan kvalitativ styrkelse af sekretariatsbistanden til brug for de analyser og vurderinger af lokal beskæftigelsespolitisk art, som nævnene forudsættes at foretage.

For så vidt angår den forøgede arbejdsbyrde, der vil blive pålagt landsarbejdsnævnet, vil direktoratet finde det nødvendigt, at direktoratets normering udvides med en person med tilsvarende videregående økonomisk uddannelse.

Med hensyn til de økonomiske konsekvenser af lovforslaget vil direktoratets foranvænte forslag til en udvidelse af normeringen inden for AF-kontorerne og direktoratet med i alt 25 personer medføre lønudgifter og andre generalomkostninger til disse på ca. 2,5 mill. kr. pr. år. Yderligere vil den forøgede mødeaktivitet for såvel arbejdsmarkedsnævnene som landsarbejdsnævnet medføre øgede udgifter til mødediæter m. v.

P. D. V.

Arne Nielsen.
u.dir.

Annemarie Koch,
kontorchef.

ARBEJDSDIREKTORATET

Den 15. september 1976.

Ved skrivelse af 5. august 1976 har ministeriet under henvisning til tidligere brevveksling (4.k. j. nr. 11.300-8) fremsendt udkast til lovforslag vedrørende indførelse af regler om varsling m. v. vedrørende foretagne afskedigelser i større omfang, idet man udbeder sig direktoratets kommentarer samt en principiel udtalelse fra landsarbejdsnævnet.

I denne anledning skal man meddele, at direktoratet ikke finder at have bemærkninger til lovforslaget ud over dem, som er angivet i direktoratets skrivelse af 6. juli 1976, som man derfor fortsat kan henholde sig til, og som påpegede et behov for en personaleudvidelse svarende til i alt 10 arbejdskon-sulenter, 14 medarbejdere med videregående uddannelse til hvert arbejdsmarkedsnævn samt en medarbejder med videregående uddannelse til landsarbejdsnævnets sekretariat. Denne udvidelse svarer til en merudgift på 3,5 mill. kr. (ikke 2,5 mill. som anført i direktoratets skrivelse) excl. mødediæter og honorarer.

Direktoratet har yderligere foranlediget forslaget forelagt i landsarbejdsnævnet.

Under henvisning til, at der er tale om et

udkast udarbejdet af et underudvalg under EF-specialudvalget, har landsarbejdsnævnet begrænset sine drøftelser til spørgsmålet om, hvorvidt lovforslaget giver AF rimelige muligheder for at udfolde sådanne arbejdsformidlingsmæssige foranstaltninger, som de omhandlede afskedigelser måtte give anledning til.

Nævnet var af den opfattelse, at den varslingsordning, som agtes gennemført ved lovforslaget, vil give AF bedre muligheder for genplacering, men samtidig vil AF-systemet få pålagt væsentlige byrder, således som det er skitseret i direktoratets nævnte skrivelse af 6. juli 1976.

Nævnet tilkendegav, at man fandt det rigtigt, at den offentlige sektor også var omfattet af forslaget.

Nævnet lagde afgørende vægt på, at AF måtte tildeles et antal medarbejdere, som stod i rimeligt forhold — såvel kvantitativt som kvalitativt — til de opgaver, som AF vil få pålagt ved lovforslagets gennemførelse, og nævnet fandt, at dette personalebehov som minimum vil svare til det af direktoratet foreslåede.

Borreschmidt.

Annemarie Koch,
kontorchef.

Arbejdsministeriet.

Spørgsmål 13:

Ad den foreslåede affattelse af lovens § 23 d, stk. 5.

Der ønskes en uddybning af indholdet af den foreslåede pligt for lønmodtagerne til at tilmelde sig arbejdsformidlingen. Det ønskes i denne forbindelse oplyst, hvad en manglende opfyldelse af pligten vil indebære.

Svar:

Det er i forslaget § 23 c, stk. 3, fastsat, at arbejdsgiveren dels skal give arbejdsmarkedsnævnet underretning om, hvilke personer der er omfattet af afskedigelserne, senest 10 dage efter varslingen, dels skal underrette de pågældende lønmodtagere herom senest samtidig hermed.

Det er imidlertid anset for hensigtsmæssigt, at de pågældende lønmodtagere straks ved modtagelsen af en sådan underretning skal tilmelde sig arbejdsformidlingen, som foreslået i § 23 d, stk. 5. Denne bestemmelse tilsigter at muliggøre det for arbejdsformidlingen at søge foretaget konkrete anvisninger i den resterende del af varslingsperioden i overensstemmelse med lovforslagets almindelige formål. Sådanne konkrete forsøg på genbeskæftigelse kan jo ikke iværksættes i egentlig forstand, før den nævnte individualisering af de påtænkte afskedigelser har fundet sted og er meddelt, samt før de berørte enkeltpersoner har været i direkte kontakt med arbejdsformidlingen, således at arbejdsformidlingen kan få nærmere oplysninger om disse lønmodtageres kvalifikationer etc.

Der er imidlertid ikke foreskrevet egentlige sanktioner i tilfælde af overtrædelse af denne tilmeldingspligt, bl. a. fordi der i det langt overvejende antal tilfælde må være en interesse hos de pågældende lønmodtagere i at forøge deres genbeskæftigelsesmuligheder gennem kontakt med arbejdsformidlingen. Det er klart, at den, der i overensstemmelse med de foreslåede regler melder sig til arbejdsformidlingen 10 dage efter varslingen, vil have større chancer for at få anvist et passende nyt job end en tilsvarende lønmodtager, der først melder sig til arbejdsfor-

midlingen på et senere tidspunkt, eventuelt efter udløbet af 30 dages perioden.

Spørgsmål 14:

Ad den foreslåede affattelse af lovens § 23 g.

Der ønskes en redegørelse for baggrunden for, at det er foreslået at lade sager vedrørende de foreslåede regler behandle ved Københavns byret.

Svar:

Under drøftelserne i underudvalget under EF-specialudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold, som den 31. maj 1976 afgav en lovskitse til arbejdsministeriet (jfr. nærmere herom under forslaget almindelige bemærkninger, p. 4, højre spalte, og besvarelsen af spørgsmål 4) blev der fra hovedorganisationernes side lagt afgørende vægt på følgende forhold:

at de sager, som reglerne om varsling m. v. giver anledning til, undergives en centraliseret behandling, således at ensartethed i afgørelserne sikres, eventuelt sådan at alle sagerne samles ved en landsdækkende ret,

at der under domsforhandlinger medvirker en arbejdsgiverrepræsentant og en lønmodtagerrepræsentant, således at kendskab til de lokale forhold bliver tilgodeset, og

at procedureformen tilrettelægges således, at retten kan handle hurtigt og effektivt.

Underudvalget pegede selv på Sø- og Handelsretten i København som egnet til at kunne inødekomme disse ønsker.

Efter indgående drøftelser med justitsministeriets proceskyndige har man fra justitsministeriets side haft betænkelighed ved at lade Sø- og Handelsretten i København behandle disse sager, da de adskiller sig fra de arter sager, retten i øvrigt behandler.

I stedet pegede justitsministeriet på Københavns byret som egnet til at efterkomme disse ønsker, og hovedorganisationerne har erklæret sig enige i det hensigtsmæssige i at lade Københavns byret træffe afgørelse i disse sager, idet dog Dansk Arbejdsgiverforening har fundet deltagelse af lægdommere i ankeinstansen for upåkrævet.

Vedrørende de processuelle ændringer henvises til forslag nr. L 75: Forslag til lov

om ændring af retsplejeloven, som den 19. oktober 1976 er fremsat for folketinget af justitsministeren.

Spørgsmål 15:

Ad § 2.

Vil ministeren ikke finde det hensigtsmæssigt at lade lovens ikrafttræden udskyde til efter ovenkomsternes fornyelse?

Svar:

Som det fremgår af bemærkningerne til § 2, skal loven i medfør af direktivets art. 6, stk. 1, træde i kraft senest den 17. februar 1977.

Det må være af værdi for arbejdsmarkedets parter, at loven bliver *vedtaget* snarest muligt, således at de i forbindelse med fornyelsen af overenskomsterne kender ikke blot principperne, men også de nærmere regler for den lovgivning, der skal gennemføres på dette område.

Ingen selvstændige hensyn synes at tale for, at man herefter skulle udskyde *ikrafttrædelsen* til efter det tidspunkt, direktivet foreskriver.

Spørgsmål 16:

Idet der henvises til, at en deputation fra Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening over for udvalget har oplyst, at fiskeindustrien efter en midlertidig hjemsendelse af personalet som følge af mangel på råvarer normalt genantager det samme personale, når der atter foreligger råvarer til forarbejdning, ønskes det oplyst, om en sådan midlertidig hjemsendelse som følge af mangel på råvarer er omfattet af begrebet „afskedigelse“ i nærværende lovforslags forstand.

Svar:

Forholdene på det pågældende område — herunder den omstændighed, at de pågældende lønmodtagere regelmæssigt genantages, når der modtages nye råvarer til forarbejdning — er efter arbejdsministeriets opfattelse af en sådan karakter, at den beskrevne situation er omfattet af lovens § 23 a., stk. 2, nr. 1, jfr. herved besvarelsen af udvalgets spørgsmål 17.

Spørgsmål 17:

Ad den foreslåede affattelse af lovens § 23 a, stk. 2, nr. 1.

Der ønskes en nærmere redegørelse for fortolkningen af denne bestemmelse og herunder specielt oplysning om, hvorvidt forarbejdning af en ladning råvarer, hvis størrelse ikke kan overses fra dag til dag, er omfattet af udtrykket „en bestemt arbejdsopgave“.

Svar:

Bestemmelsen betyder, at loven ikke dækker personer, der ikke længere er beskæftiget, fordi en kontrakt, indgået for at bestemt tidsrum eller for en bestemt opgave, er udløbet.

Som det fremgår af forslaget's bemærkninger til bestemmelsen, er det afgørende, at man *på forhånd ved*, at en arbejdskontrakt vil udløbe på et givet tidspunkt, eller når en given opgave er løst.

Det er derimod ikke afgørende, om man på forhånd kan sige nøjagtigt, hvornår dette tidspunkt indtræffer, eller som i det anførte eksempel nøjagtigt, hvor stor den angivne arbejdsopgave er.

Spørgsmål 18:

Ad § 1, nr. 2.

Vil ministeren ikke finde det rimeligt også at fastsætte en frist, inden for hvilken et arbejdsmarkedsnævns afgørelse efter § 23 d, stk. 2 og 3, skal foreligge?

Svar:

Som det fremgår af forslaget's § 23 e, kan arbejdsministeren efter forhandling med landsarbejdsnævnet fastsætte nærmere regler for arbejdsmarkedsnævnenes og landsarbejdsnævnets virksomhed i henhold til det foreslåede kapitel.

Sådanne regler vil navnlig tage sigte på nævnenes virksomhed i forbindelse med adgangen til at forkorte og forlænge 30 dages fristen, jfr. § 23 d, stk. 2 og stk. 3.

Som det fremgår af § 23 d, stk. 4, og bemærkningerne hertil, skal arbejdsmarkedsnævnet træffe afgørelse og underrette de implicerede snarest muligt i tilfælde, hvor 30 dages perioden forkortes eller forlænges. Ved forkortelse af 30 dages fristen skal afgørelsen være truffet og underretning foretaget senest inden udløbet af den forkortede frist. Ved forlængelser af 30 dages fristen skal afgørelsen være truffet og underretning foretaget senest inden 30 dages fristens udløb.

Det er af væsentlig betydning, at underretningen sker så betids, at de implicerede kan indrette sig herpå, og dette forudsætter, at nævnene træffer særdeles hurtige afgørelser om forkortelser og forlængelser af 30 dages perioden.

Under de forhandlinger, der vil finde sted med landsarbejdsnævnet efter forslagets vedtagelse, vil der fra arbejdsministeriets side i overensstemmelse med det ovenfor anførte blive foreslået ret snævre tidsfrister for nævnenes eller eventuelle underudvalgs behandlingstid i disse spørgsmål; problemet om den nærmere udformning af reglerne herfor forekommer imidlertid ret komplicerede under hensyn til praktiske forhold. Det er derfor anset for mest hensigtsmæssigt at fastsætte de nærmere regler i en bekendtgørelse fremfor i selve lovbestemmelserne.

Spørgsmål 19:

Udvalget udbeder sig ministerens bemærkninger til vedlagte artikel fra „Skive Folkeblad“ den 15. november 1976*).

Svar:

Som det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 1, § 23 a, stk. 5, ændrer forslagets regler ikke bestående individuelle opsigelsesvarsler, der er fastsat i henhold til lov, kollektive overenskomster eller individuel aftale, ligesom forslaget ikke ændrer de arbejdsretlige regler om de lovlige følger af kollektive arbejdskonflikter, jfr. samme bestemmelse stk. 6.

Ved siden af de fastsatte individuelle opsigelsesvarsler løber 30 dages perioden, som skal være udløbet, inden afskedigelserne får virkning, når det drejer sig om de af forslaget omfattede afskedigelser af større omfang, jfr. forslagets § 1, nr. 1, § 23 d, stk. 1. Dette indebærer, at i de tilfælde, hvor de individuelle opsigelsesvarsler er længere end 30 dage, bliver 30 dages perioden uden betydning, for så vidt angår den individuelle beskyttelse. Såfremt de individuelle opsigelsesvarsler er kortere end 30 dage, får afskedigelserne alligevel ikke virkning, førend 30 dages perioden er udløbet.

De i artiklen omtalte kortvarige fyringer

vil således være omfattet af lovforslagets regler, såfremt det drejer sig om afskedigelser af et sådant antalmæssigt omfang, at de falder ind under lovforslagets regler. Endvidere er det en forudsætning, at det ikke drejer sig om afskedigelser, som netop i medfør af lovforslagets undtagelsesbestemmelser ikke er omfattet af forslagets regler.

Der henvises i øvrigt til de tidligere besvarelser af spørgsmålene 8, 9, 16 og 17.

Spørgsmål 20:

Kan ministeren oplyse, om man i de øvrige EF-lande er enig i den opfattelse, at den opsagte lønmodtager i 30 dages perioden har et ubetinget krav på fuld løn?

Svar:

Som det fremgår af det med skrivelse herfra af 30. f. m. fremsendte notat af 29. f. m. om andre EF-landes fortolkning af direktivets art. 4, stk. 1**), anlægger de adspurgte EF-lande samme fortolkning af direktivets nævnte bestemmelse, nemlig at lønmodtageren har et ubetinget krav om løn i 30 dages perioden, jfr. i øvrigt herved også det ligeledes med skrivelse herfra af 30. f. m. fremsendte notat af 29. f. m. om størrelsen af den udbetalte løn i 30 dages perioden i særlige tilfælde***).

Spørgsmål 21:

Vil den omstændighed, at en arbejdstager i 30 dages perioden får andet lønarbejde, medføre, at den virksomhed, som lønmodtageren er blevet afskediget fra, mister forpligtelsen til at udbetale løn i den resterende opsigelsesperiode? Er det ministerens opfattelse, at der hersker enighed blandt EF-landene om dette spørgsmål?

Svar:

Det er forudsat, at lønmodtageren ikke kan *tilpligtes* at overtage andet arbejde inden for 30 dages perioden.

Såfremt lønmodtageren *ønsker* at overtage andet arbejde inden udløbet af 30-dages perioden, må han frigøres fra sin arbejdsforpligtelse over for den hidtidige arbejdsgiver. Dette kan ske enten ved frivillig

*) Artiklen er ikke optrykt her.

**) Se bilag 2, side 27-28.

***) Se bilag 2, side 28.

aftale, eller ved at lønmodtageren opsiges arbejdsforholdet under iagttagelse af gældende opsigelsesfrister.

I ingen af tilfældene består der en pligt for den hidtidige arbejdsgiver til at udbetale løn, efter at arbejdsforholdet således er bragt til ophør.

Resultatet følger af helt almindelige retsregler, som formentlig er fælles for samtlige EF-lande.

Spørgsmål 22:

Der ønskes en teknisk udformning af ændringsforslag, der bringer lovforslaget i overensstemmelse med EF-direktivets minimum med hensyn til opsigelsesvarsel m. v.

Svar:

I overensstemmelse med udvalgets ønske følger nedenstående en teknisk udformning af et eventuelt ændringsforslag til forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Indførelse af regler om varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser af større omfang).

Til § 1.

I nr. 1 foretages følgende ændringer:

1) I § 23 a, stk. 2, indsættes efter pkt. 1 som nyt pkt.:

„2. Afskedigelser af lønmodtagere i den offentlige sektor“.

Pkt. 2 og 3 bliver herefter pkt. 3 og 4.

2) Nr. 2 udgår.

Nr. 3 bliver herefter nr. 2.

3) I § 23 c udgår stk. 3.

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 3 og 4.

4) I § 23 d udgår stk. 2-5.

Bemærkninger til ændringsforslagene.

Ændringsforslagene vedrører de punkter, hvor det allerede fremsatte lovforslag går ud over direktivets minimumskrav.

Til nr. 1.

I henhold til direktivet finder varslingsreglerne ikke anvendelse på den offentlige sektor. I konsekvens heraf går forslaget ud på at undtage afskedigelser af lønmodtagere ansat hos staten, amtskommuner og kommuner.

Bilag 2.

Notater til udvalget udarbejdet af arbejdsministeren.

Notat om de instanser, der skal afgøre visse afgrænsningsproblemer i forbindelse med bl. a. § 23 a i lovforslaget om varsling ved større afskedigelser.

Under udvalgets drøftelse med arbejdsministeren den 17. november 1976 gav ministeren tilsagn om udarbejdelse af et notat om, hvorledes tvivlstilfælde om, hvorvidt afskedigelser falder inden for lovforslagets gyldighedsområde, bl. a. i forbindelse med forslagets § 23, stk. 2, nr. 1, skal afgøres.

Det er med lovforslaget tilsigtet, at det i en række tilfælde må være vedkommende arbejdsmarkedsnævn, der i første instans skal tage stilling til forekommende afgrænsningsproblemer. Dette må således gælde tvivlstilfælde i forbindelse med afgrænsninger i henhold til § 23 a, stk. 2, f. eks. spørgsmålet om, hvorvidt påtænkte afskedigelser falder ind under undtagelsesbestemmelserne i nr. 1.

At det således er tilsigtet, at nævnene i første instans må træffe afgørelse i sådanne tilfælde, fremgår af, at nævnene jo i det hele taget foreslås inddraget i problemet om de større afskedigelser med henblik på at gøre en indsats for løsning af de problemer, som afskedigelserne rejser, jfr. herved de specielle bemærkninger til lovforslaget p. 6 f. n. og p. 5 f. o. De funktioner, der ifølge lovforslaget tillægges nævnene i retning af forkortelse/forlængelse af 30 dages fristen, kan således ikke udøves uden, at der af nævnet er lagt bestemte opfattelser til grund af, hvorvidt den pågældende afskedigelse falder ind under lovens gyldighedsområde eller ej.

Nævnene vil i en række tilfælde kunne støtte sig på, hvad en virksomhedsleder og de på virksomheden ansatte er enige om. Men i tilfælde af uenighed mellem disse 2 parter må nævnet tage stilling, og det vil da være frit for virksomhedslederen eller de ansatte at indbringe tvivlsspørgsmålet for de arbejdsretlige instanser eller for domstolene.

Kun i de specielle tilfælde af nævnafgørelser om forkortelse/forlængelse af 30 dages fristen indeholder lovforslaget en bestemmelse om, at sådanne afgørelser — der jo beror på skøn — kan indbringes for landsarbejdsnævnet som øverste administrative myndighed. Derpå kan sagen eventuelt følges ved domstolene.

I andre tvivlstilfælde vil sagen, som omtalt, efter en eventuel nævnafgørelse, kunne indbringes direkte for de relige instanser.

Man skal i øvrigt i denne forbindelse pege på bestemmelsen i lovforslagets § 23 e om arbejdsministerens adgang til at fastsætte nærmere regler bl. a. om arbejdsmarkedsnævnenes virksomhed i henhold til lovforslaget, jfr. tillige forslaget i § 23 a, stk. 4, om arbejdsministerens fastsættelse af regler for afgrænsning af virksomhedsbegrebet.

Notat om andre EF-landes fortolkning af direktivets art. 4, stk. 1.

Under udvalgets drøftelse med arbejdsministeren den 17. november 1976 gav ministeren tilsagn om udarbejdelse af et notat om de andre EF-landes fortolkning af art. 4, stk. 1, i direktivet af 17. februar 1975 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser.

Baggrunden for udvalgets anmodning er den fortolkning af bestemmelser, der er lagt til grund i lovforslaget om varsling ved større afskedigelser. Ifølge denne har de pågældende lønmodtagere et ubetinget krav på beskyttelse i 30 dages perioden, hvilket bl. a. indebærer, at der ikke mod lønmodtagernes ønske kan anvises dem arbejde i denne periode med den virkning, at arbejdsgiverens pligt til lønudbetaling dermed ophører.

Arbejdsministeriet har gennem udenrigsministeriet indhentet oplysninger om følgende 6 EF-landes fortolkning af bestemmelserne:

Tyskland. Det tyske arbejdsministerium har oplyst, at bestemmelserne i Kündigungsschutzgesetz fortolkes således, som man i det danske gennemførelseslovforslag har fortolket direktivets art. 4, stk. 1, dvs. at de pågældende lønmodtagere har et ubetinget krav på beskyttelse i meddelelsesfristen, hvilket indebærer, at der ikke mod deres ønske kan anvises dem arbejde i perioden med den virkning, at arbejdsgivernes pligt til lønudbetaling dermed ophører.

Frankrig. Det franske arbejdsministerium har oplyst, at man anlægger samme fortolkning som Danmark af ovennævnte direktivs art. 4, stk. 1, således at de pågældende lønmodtagere har et ubetinget krav på beskyttelse i 30 dages perioden, uanset om det måtte være muligt at anvise dem andet arbejde.

Storbritannien. Det britiske arbejdsministerium har oplyst, at EF-direktivet efter dets opfattelse giver lønmodtageren et ubetinget krav på beskyttelse i 30 dages perioden, således at lønmodtagerne ikke mod deres vilje kan anvises andet arbejde.

Holland. Det hollandske socialministerium har oplyst, at en lønmodtager kun kan afskediges med tilladelse fra det lokale arbejdsbureau. I henhold til loven kan arbejdsbureauets direktør ikke optage en anmodning om tilladelse til kollektive afskedigelser til behandling før end en måned efter, at anmodningen er indgået. I denne måned fortsætter arbejdsforholdet uændret, og arbejderen har følgelig bl. a. ret til løn fra den hidtidige arbejdsgiver. Efter måneds fristens udløb tager arbejdsbureauets direktør anmodningen om tilladelse til afskedigelserne op, og de undersøges og behandles individuelt for hver arbejdstager.

Irland. Det irske udenrigsministerium har oplyst, at der ikke synes at være uoverensstemmelser mellem den af Danmark og den af Irland anlagte fortolkning.

Belgien. Efter belgisk ret kan kollektive afskedigelser tidligst få virkning efter udløbet af de 30 dage efter afgivelsen af meddelelsen til den kompetente myndighed, og da med overenskomstmæssigt eller lovmæssigt opsigelsesvarsel.

Notat om størrelsen af den udbetalte løn i 30 dages perioden i særlige tilfælde.

Under udvalgets drøftelse med arbejdsmini-

nisteren den 17. november 1976 gav ministeren tilsagn om udarbejdelse af et notat om, hvorvidt der i 30 dages perioden skal svares fuld løn uanset en eventuel overenskomst om reduceret løn i en del af en opsigelsesperiode; desuden om hvorvidt deltidsbeskæftigede (der får dagpenge fra arbejdsløshedskassen som supplement) ved opsigelse i 30-dages perioden skal have fuld løn som for heltidsbeskæftigede.

For så vidt angår spørgsmålet om lønens størrelse i 30-dages perioden, når lønmodtagerne ifølge en overenskomst alene har krav på reduceret løn i en del af en opsigelsesperiode, skal anføres følgende:

I fortsættelse af besvarelsen af spørgsmål 6, for så vidt angår fortolkningen af EF-direktivet, skal anføres, at den beskyttelse, der ligger i 30 dages perioden, sikrer lønmodtagerne den sædvanlige løn uden reduktion.

Angående spørgsmålet om, hvorvidt deltidsbeskæftigede i 30 dages perioden skal have fuld løn, som for heltidsbeskæftigede, skal anføres følgende:

Den ovenfor omtalte beskyttelse i 30 dages perioden sikrer på tilsvarende måde de deltidsbeskæftigede den sædvanlige løn, det vil i dette tilfælde sige den løn, de oppebærer for udførelsen af arbejdet på deltid og ikke mere end det. Det er således uden betydning for arbejdsgivernes lønudbetalingspligt i 30 dages perioden, om den enkelte lønmodtager oppebærer supplerende dagpenge fra en arbejdsløshedskasse.

Notat vedrørende virksomhedsbegrebet i lovforslaget om varsling ved større afskedigelser.

I henhold til lovforslagets § 23 a, stk. 3, kan arbejdsministeren efter forhandling med landsarbejdsnævnet fastsætte nærmere regler bl. a. for de kriterier, der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om der foreligger en virksomhed i henhold til lovforslagets bestemmelser.

Disse regler kan ifølge sagens natur ikke på nærværende tidspunkt foreligge nærmere udformet, end ikke som et forslag, der er klart til forelæggelse for landsarbejdsnævnet.

Der har imidlertid i fortsættelse af de drøftelser, der fandt sted i det lovforberevende udvalg i 1975-76, nu fundet overvejelser sted med repræsentanter for de 2 ho-

vedorganisationer, og der er herved opnået enighed om følgende principper for afgrænsning af virksomhedsbegrebet.

Der tages udgangspunkt i den tekniske driftsenhed, hvorved i denne sammenhæng forstås enheder, som selvstændigt producerer, køber eller sælger varer eller tjenesteydelser. Der lægges herved vægt på, om den pågældende enhed er bemyndiget til selvstændigt at foretage væsentlige arbejds-kraftdispositioner, såsom foretagelse af større udvidelser af eller indskrænkninger i arbejdsstyrken.

Der må ved afgrænsningen i øvrigt tages hensyn til en geografisk opdeling, overvejende arbejdsmarkedsnævnenes regioner.

Der skal etableres adgang til at betragte en række tekniske enheder som én virksomhed i lovforslagets forstand, f. eks. i tilfælde af, at en række butikker af overvejende ensartet karakter og tilhørende en bestemt butikskæde befinder sig inden for en arbejdsmarkedsnævns-region.

Der gør sig for den offentlige sektors vedkommende særlige problemer gældende. Her bør der ved afgrænsning af virksomhedsbegrebet tages væsentlige hensyn til ansættelsesområdet, og for kommunernes vedkommende bør reglen være, at hver kommune betragtes som en enhed i dette lovforslags forstand, dog med mulighed for en opdeling for de største kommuners vedkommende.

I den kommende arbejdsministerielle bekendtgørelse er det i øvrigt hensigten ved nogle omhyggeligt udvalgte eksempler fra forskellige erhvervsområder — og fra såvel den private som den offentlige sektor — at belyse prioriteringen af og samspillet mellem de forskellige anvendte kriterier.

Notat om lovforslagets relation til Lønmodtagernes Garantifond.

Under udvalgets drøftelse med arbejdsministeren den 17. november 1976 gav ministeren tilsagn om udarbejdelse af et notat om, hvorvidt Lønmodtagernes Garantifond vil stå inde for den godtgørelse, som arbejdsgiverne i medfør af § 1, nr. 3, i lovforslaget eventuelt kan være forpligtet til at udrede.

Dette spørgsmål kan besvares bekræftende. Efter § 2 i lov nr. 116 af 13. april 1973

om Lønmodtagernes Garantifond dækker garantifonden krav, som er eller i tilfælde af konkurs ville være omfattet af konkurslovens § 33, stk. 1-4, jfr. stk. 2, herunder krav på løn m. v., krav på erstatning for afbrydelse af arbejdsforholdet samt krav på godtgørelse i forbindelse med opsigelse eller afbrydelse af arbejdsforholdet.

Disse krav dækkes kun, når der er tale om en af de i lovens § 1 nævnte situationer, hvor virksomheden ophører på grund af arbejdsgiverens konkurs m. v.

Konkurslovens § 33 indeholder endvidere en tidsmæssig begrænsning, idet alene krav, der er forfaldet 6 måneder inden ophøret — ved konkurs inden fristdagen — dækkes.

LG-loven indeholder i øvrigt en beløbsmæssig begrænsning til 25.000 kr. pr. lønmodtager, ekskl. feriegodtgørelse.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 95 i det fremsatte forslag til ny konkurslov svarer til den gældende konkurslovs § 33.

Ministeren lovede endvidere oplysning om, hvorvidt Lønmodtagernes Garantifond vil udrede løn til lønmodtagerne i 30 dages perioden i henhold til forslagets § 1, nr. 1 (§ 23 d, stk. 1).

Dette spørgsmål kan ligeledes besvares bekræftende, idet bemærkes, at de i forslagets § 1, nr. 1 (§ 23 d, stk. 1) og § 1, nr. 3 (102 a) nævnte krav — såvel efter Lønmodtagernes Garantifonds som arbejdsministeriets opfattelse — må anses for at være dækket af loven om Lønmodtagernes Garantifond, såfremt denne lovs betingelser i øvrigt er opfyldt.

Notat om forståelsen af begrebet søgående skibe i § 1 a, stk. 2, nr. 2, i lovforslaget om varsling ved større afskedigelser.

Under udvalgets drøftelse med arbejdsministeren den 17. november 1976 gav ministeren tilsagn om udarbejdelse af et notat om forståelsen af formuleringen: søgående skibe i lovforslagets § 1 a, stk. 2, nr. 2.

Bestemmelsen svarer til direktivets art. 1, stk. 2, c.

Søgående skibe i dette lovforslag må defineres på samme måde som i § 1 i sønæringslov nr. 316 af 26. juni 1975, nemlig som et skib, der anvendes i fart uden for havne, åer, søer eller lignende beskyttede farvande.

De skibe, der ikke falder ind under begrebet søgående skibe, ville formentlig næppe være omfattet af forslaget alligevel under hensyn til den størrelsesmæssige afgrænsning af virksomheder og antal afskedigede i forslagets § 23, stk. 1.

Bilag 3.**DANMARKS FISKEINDUSTRI- OG EKSPORTFORENING**

Den 28. oktober 1976.

Vedr. Lovforslag nr. L 21, forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser i større omfang).

Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening har haft lejlighed til at gennemgå ovennævnte lovforslag og bemærkningerne til samme og skal tillade sig at fremsætte følgende bemærkninger til lovforslaget, idet foreningen håber at få lejlighed til yderligere at uddybe sine bemærkninger under foretræde for udvalget.

Foreningen fremkommer med disse bemærkninger som landsdækkende organ for den dansk konsumfiskeindustri, der, som det vil være det høje Udvalg bekendt, er underkastet helt specielle vilkår, grundet industriens afhængighed af varierende råvaretilførsler. Medens der for industrien som helhed i det store og hele vil kunne disponeres lang tid fremover på grundlag af tilvebragte lagre af råvarer eller halvfabrikata, er der for konsumfiskeindustrien den helt afgørende forskel, at råvaretilførslerne er afhængige af sæsonudsving, ligesom der igen for de enkelte fisketyper er store udsving fra årstid til årstid. Disse stærke udsving i råvaretilførslerne medfører, at virksomhederne desværre ofte ikke har mulighed for at udnytte deres produktionsapparat, hvorved

også skal bemærkes, at de svigtende råvaretilførsler rammer virksomhederne i flæng, idet de enkelte virksomheder har specialiseret sig i enkelte fiske-hovedtyper såsom blankfisk, fladfisk og rundfisk.

De kvoteringsordninger, som Danmark i medfør af internationale overenskomster anser sig forpligtet til at opretholde, vil naturligvis også bidrage til svingende råvaretilførsler.

Ansættelsesvilkårene i fiskeindustrien er derfor traditionelt fastlagt således, at de ansatte går hjem, når der ikke er fisk at forarbejde. Det er således foreningens opfattelse, at konsumfiskeindustrien som sådan bør være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i lovforslagets § 23 a, stk. 2, nr. 1. Da det imidlertid ikke af det nævnte lovforslag eller af bemærkningerne hertil klart fremgår, at dette er tilfældet, ville foreningen gerne have lejlighed til at drøfte dette spørgsmål med Udvalget.

Foreningen vil ved sit foretræde for Udvalget være repræsenteret ved undertegnede og ved advokat Torsten Hvidt.

Med venlig hilsen

P. Rahbek Hansen,
formand.

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg.

Arbejdsministeren har i anledning af ovenstående henvendelse henvist til sine svar på udvalgets spørgsmål 16 og 17 (se bilag 1).

16 Udvalgenes betænkninger m. m.

Bilag 4.

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Den 1. november 1976.

Vedr. lovforslag nr. L 21: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Indførelse af regler om varsling m. v. i forbindelse med foretagelse af afskedigelser af større omfang.

Allerede i forbindelse med behandlingen af det forslag, som senere blev Rådets direktiv af 17. februar 1975 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser, gjorde Arbejdsgiverforeningen opmærksom på, at en vedtagelse af direktivet og den deraf følgende forpligtelse til at omsætte direktivets bestemmelser til dansk lovgivning, afgørende var i strid med danske traditioner og sædvaner.

Det danske arbejdsmarkedssystem er opbygget og har i årtier fungeret efter det princip, at arbejdsmarkedets parter gennem forhandlinger og aftaler selv regulerer spørgsmål vedrørende bl. a. løn- og ansættelsesforhold. Eftersom direktivet netop medfører et indgreb i arbejdsmarkedets forhandlinger, og eftersom direktivets indhold er meget dårligt tilpasset danske forhold, anså Arbejdsgiverforeningen direktivets vedtagelse som uheldig.

I den anledning vil Arbejdsgiverforeningen gerne henlede folketingets opmærksomhed på, at fastlæggelse af EF-regler om arbejdsmarkedsforhold med anden hjemmel end artikel 117 og 118 i De europæiske Fællesskabers traktat er en yderst uhensigtsmæssig måde at regulere det danske arbejdsmarked på. Arbejdsgiverforeningen skal derfor henstille, at man ikke i tiden fremover medvirker til gennemførelse af yderligere direktiver af denne art.

Arbejdsgiverforeningen har imidlertid anerkendt, at det foreliggende direktivs vedtagelse den 17. februar 1975 medfører en dansk forpligtelse til inden den 17. februar 1977 at sætte direktivets bestemmelser i kraft gennem vedtagelsen af den fornødne lovgivning.

I overensstemmelse hermed og som følge af, at flere af direktivets bestemmelser passer meget dårligt på danske arbejdsmarkedsforhold, bl. a. definitionen på en afskedigelse af større omfang, har Arbejdsgiverforeningen i det underudvalg under EF-underudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold, der har forberedt den danske gennemførelseslovgivning, indtaget det standpunkt, at der lovgivningsmæssigt skal ske færrest mulige obligatoriske indgreb i danske arbejdsmarkedsforhold, hvorfor vi tilkendegav, at lovforslaget alene burde omfatte de bestemmelser, som uundgåeligt efter direktivet måtte sættes i kraft.

Dette synspunkt er også fulgt i det meste af lovforslaget. På enkelte punkter går lovforslaget imidlertid videre end nødvendigt efter EF-direktivet. Det gælder således lovforslagets § 23 d, stk. 3, hvor arbejdsmarkedsnævnet tillægges mulighed for at kunne forlænge den i lovforslaget som hovedregel indeholdte 30 dages frist med yderligere indtil 30 dage. Det følger ganske vist af formuleringen, at det kun er i undtagelsestilfælde, at dette stykke bør anvendes, og det fremgår af bemærkningerne, at der bør foreskrives et kvalificeret flertal i arbejdsmarkedsnævnet til afgørelse af dette spørgsmål. Alligevel vil forslaget gennemførelse bevirke en evig uro i virksomhederne i forbindelse med afskedigelser og samtidig medføre en betydelig usikkerhed i virksomhedens driftsøkonomiske planlægning. Denne usikkerhed harmonerer overmåde dårligt med folketingets erhvervspolitiske bestræbelser, der jo netop tilsigter at give virksomhederne størst mulig sikkerhed om den økonomiske udvikling og omkostningsudviklingen, for netop derved at give virksomhe-

derne den sikkerhed, der danner baggrunden for forøget produktion og salg. Det skal yderligere nævnes, at det vil være administrativt besværligt og bekosteligt at administrere en bestemmelse om forlængelsesadgang. Arbejdsgiverforeningen skal derfor meget indtrængende henstille, at § 23 d, stk. 3, ikke medtages i loven.

Af bemærkningerne til § 23 d fremgår det af de 2 sidste afsnit, at lønmodtageren ikke er pligtig til at overtage anvist arbejde, før end 30-dages fristen er udløbet, og at lønmodtageren har et krav om løn i 30-dages perioden, uanset at andet passende arbejde kan anvises.

Efter Arbejdsgiverforeningens opfattelse vil en gennemførelse af dette synspunkt være overordentlig uheldig, idet hele lovforslagets intention om, at arbejdsformidlingen skal kunne benytte 30-dages perioden til at søge andre beskæftigelsesmuligheder, herigennem kan blive forskertset. Vi anerkender naturligvis, jfr. forslaget til § 23 a, stk. 4, at der ikke sker ændringer i reglerne vedrørende bestående individuelle opsigelsesvarsler, men kan ikke acceptere, at virksomheden i en situation, hvor det ved lov eller ved overenskomst fastsatte opsigelsesvarsel er respekteret, og hvor arbejdsformidlingen

er i stand til at anvise anden passende beskæftigelse, skulle pålægges en lønudbetalingsforpligtelse efter den dag, hvor det anviste arbejde kan påbegyndes. Efter Arbejdsgiverforeningens opfattelse medfører EF-direktivet ingen forpligtelse til at gennemføre en sådan bestemmelse.

Af lovforslagets § 23 fremgår, at en procedure, hvorefter de retstvister, som indførelsen af de nye regler giver anledning til, undergives en enhedsbehandling. Arbejdsgiverforeningen deler dette synspunkt, der også er i nøje overensstemmelse med de hidtil gældende regler for afgørelse af tvister på arbejdsmarkedet. Ud fra en række synspunkter kan det også være rigtigt, at der medvirker en arbejdsgiverrepræsentant og en lønmodtagerrepræsentant ved behandlingen i første instans i Københavns byret, derimod finder vi det unødvendigt, at sager, der ankes til Østre landsret, også efter forslaget skal behandles under medvirken af særlig sagkyndige.

Det er Arbejdsgiverforeningens håb, at folketingsudvalget ved behandlingen af lovforslaget vil tage hensyn til disse synspunkter, og Arbejdsgiverforeningen er gerne til rådighed, såfremt udvalget måtte ønske disse eller andre forhold drøftet.

Med venlig hilsen

Dansk Arbejdsgiverforening.

Arne Lund.

P. Schade-Poulsen.

P.S. Kopi af nærværende skrivelse er tilstillet folketingets markedsudvalg til orientering.

Folketinget arbejdsmarkedsudvalg.

Bilag 5.

Til Folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

På undertegnede organisationers vegne tillader Københavns Malerlaug sig herved at rette henvendelse til udvalget i anledning af lovforslag nr. L 21 af 6. oktober 1976 fra arbejdsministeren om lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Lovforslagets gennemførelse i den forelagte form og dermed den så godt som direkte overførsel af EF-direktiv af 17. februar 1975 om tilnærmelse af medlemslandenes lovgivning vedrørende kollektive afskedigelser vil betyde uønskede og utilsigtede virkninger for en stor del af organisationernes medlemmer.

Vi har særligt bemærket, at lovforslagets § 23, stk. 2, vil indebære, at virksomheder eller brancher, hvor akkord aflønning er fremherskende, ikke vil blive berørt af forslaget.

Det betyder, at der indirekte diskrimineres over for de virksomheder, som fortrinsvis aflønner efter timeløn.

Særligt finder vi dog, at der i forslaget til § 23 a, 1, er problemer i ordet „virksomheder“. Anvendelsen af dette ord er en direkte oversættelse fra direktivet, men man overser herved tilsyneladende de særlige danske forhold. Det ville være ønskeligt, om man i stedet for „virksomheder“ skriver „arbejds-

pladser“, idet forslaget alene vil være praktisk at administrere med denne fortolkning af direktivet.

Virksomhederne inden for vort område har ofte ordrer til en kortere periode end 30 dage og har ingen sikkerhed for, at der overhovedet er beskæftigelse mere end den løbende 25-30-dages periode. Reglerne kan derfor ikke overholdes for disse virksomheder, medmindre man vil påtvinge virksomhederne at lønne arbejdskraft for perioder, hvor man ikke har mulighed for at beskæftige dem. Det er normalt netop en styrke hos disse typiske mindre virksomheder, at det er muligt at køre med en meget skiftende bemanding og på den måde bevare lave generalomkostninger og ringe spildtid. Derved har disse virksomheder en fleksibilitet, som sikrer konkurrenceevnen i forhold til de store.

Organisationerne vil anmode om foretræde for folketingsudvalget og uddybe emnet og vil forinden fremsende dokumentation for de anførte problemer i form af eksempler fra det praktiske liv.

Foruden repræsentanter for nedennævnte organisationer vil Haandværksrådet blive inviteret til at møde i udvalget som medlem af deputationen.

Med venlig hilsen

KØBENHAVNS MALERLAUG

Ejgil Jørgensen.
oldemand.

Kaj Sørensen,
kontorchef.

Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark.
Centralforeningen, Afd. for Murermestre i Nordsjælland.
Foreningen af Smede-, Maskin-, VVS-Virksomheder i Danmark.
Dansk VVS-Installatør Forening.
Københavns Murerlaug.
Sanitet-, Gas- og Vandmesterforeningen af 1919.

Arbejdsgiversammenslutningen Dansk Snedker- og Tømrerhåndværk Møbel- og Bygningsindustri.
Centralforeningen af Malermestre under Dansk Arbejdsgiverforening.
Centralforeningen af Malermestre i Danmark.
Foreningen af Auto- og Industrilakerere.
ELFO
Sadelmager- og Tapetsererlauget i København.

Underbilag.

Arbejdsministerens kommentarer til den af Københavns Malerlaug m. fl. til folketingets arbejdsmarkedsudvalg rettede henvendelse.

Københavns Malerlaug forudsætter, at akkord aflønning i sig selv bevirker undtagelse fra lovforslagets regler.

Dette er ikke korrekt. Selve aflønningsformen er uden betydning for, om foretagne afskedigelser falder ind under lovforslagets bestemmelser eller ej. Det afgørende for, om afskedigelser falder ind under lovforslagets undtagelsesbestemmelser i § 23 a, stk. 2, nr. 1, er de pågældende arbejdsaftalers indhold, jfr. herved de specielle bemærkninger (lovforslagets p. 6, venstre spalte) samt svarene

på folketingsudvalgets spørgsmål nr. 9, 16 og 17.

Københavns Malerlaug har endvidere stillet forslag om, at lovens udtryk „virksomheder“ erstattes med arbejdspladser.

Der kan herom henvises til lovforslagets § 23 a, stk. 3, om regler for afgrænsning af virksomhedsbegrebet samt til folketingsudvalgets samråd med arbejdsministeren den 17. november 1976 og det derunder aftalte notat om virksomhedsbegrebet, der den 14. ds. tilstilles folketingsudvalget.

Bilag 6.

FABRIKANT SVEND AAGE POULSEN

Den 5. november 1976.

Vedr.: lovforslag nr. L 21.

Igennem TV og presse har LS (Lønkonfektionsindustriens Sammenslutning) med interesse fulgt Folketingets 1. behandling af lovforslag nr. 21.

Med det udseende, som lovforslaget i dag har, vil det i gennemført form få meget uheldige konsekvenser for den samlede branche af lønkonfektionsfabrikker, da der i lovforslaget ikke er taget hensyn til den type af virksomheder.

Til underbygning af ovennævnte skal vi her kort redegøre for de betingelser, dansk lønkonfektionsindustri arbejder under.

Lønkonfektionsindustrien er en branche bestående af underleverandører til indenlandske og udenlandske *konfektionsfabrikker*.

Underleverandørerne (lønkonfektionsfabrikkerne) har ingen direkte indflydelse på salget som helhed, idet salgsorganisationen alene er tilknyttet *konfektionsfabrikkerne*. Konfektionsindustrien har altid arbejdet i to hovedsæsoner (forår og efterår), dog i nogle tilfælde i de senere år suppleret med to mellemsæsoner, der som hovedregel knytter sig til de to hovedsæsoner, (man taler om hovedture og mellemture). Branchen er totalt afhængig af moden, folks købelyst og købeevne, derfor har der altid været store udsving i kapacitetsbehovet og kapacitets-sammensætningen fra sæson til sæson, ligesom der på trods af de indførte mellemture er et gab mellem hver sæson. Og det har aldrig været muligt at sige noget som helst med sikkerhed om en sæson, før man var vel inde i den, dvs. 1½ til 2 måneder efter sæsonskift.

Disse problemer har hidtil kunnet løses på følgende måde: ca. 8 dage før sæsonskift er personalet blevet varslet til fordeling (at det er ca. 8 dage skyldes, at sæsonens sluttidspunkt har en vis usikkerhed forårsaget af eventuelle suppleringsordrer eller manglende stofhjemkomster). Når sæsonen så er slut, sendes personalet hjem med en orientering om udsigterne for næste sæson, samt hvornår man tidligst forventer at kunne opstarte igen. Opstarttidspunktet kan utilsigtet forrykkes, grundet manglende eller forsinkede stofhjemkomster, og omfanget af genopstarten afhænger af ordreindgangen.

Dette gælder for branchen i almindelighed, men rammer i særdeleshed lønkonfektionsindustrien hårdt, idet konfektionsfabrikkerne som oftest i tilfælde af vare- eller ordresvigt først og fremmest dækker deres egen kapacitet og derefter sender ud til lønfabrikken.

I grelle tilfælde, som vi har oplevet i 1975, har en lønkonfektionsfabrik i forårssæsonen haft arbejde til 100 damer, efterårssæsonen 1975 arbejde til 20 damer, og forårssæsonen 1976 arbejde til 80 damer.

Derfor ønsker vor branche:

At bibeholde vor mulighed for at sende personalet på fordeling ved sæsonskift, samt ved uforudsete ordresvigt med det hidtidige 8 dages varsel, også selv om vi ikke med sikkerhed kan sige, at alle vil kunne komme i arbejde igen inden for 3 måneder.

Konsekvenser.

Bliver lovforslag L 21 gennemført som

lov, uden at der bliver taget hensyn til lønkonfektionsindustrien, og for den sags skyld også de øvrige danske lønindustrier, vil det automatisk medføre stærke prisstigninger, svagere konkurrenceevne med følgende større ledighed inden for branchen, til endeligt resultat.

Vi håber med dette brev at have bibragt arbejdsmarkedsudvalget forståelse for den

uheldige situation, branchen vil blive bragt i, hvis lovforslag L 21 gennemføres som lov i sin nuværende form.

Vi forventer, der er spørgsmål, som arbejdsmarkedsudvalget ønsker nærmere belyst, og vi er derfor indstillet på med meget kort varsel at give møde på Christiansborg, hvor nærmere orientering om problemerne kan gives.

For Lønkonfektionsindustriens
Sammenslutning,
Sv. Aa. Poulsen,
formand.

Arbejdsmarkedsudvalget.

Underbilag.

**Arbejdsministerens kommentarer til skrivelse af 5.11.1976 fra
Lønkonfektionsindustriens Sammenslutning til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.**

Lønkonfektionsindustriens Sammenslutning har i skrivelse af 5. november 1976 til folketingets arbejdsmarkedsudvalg udtrykt ønske om, at branchen kan bibeholde muligheden for at sende personalet på fordeling ved sæsonskift samt ved uforudsete ordrevigt med det hidtidige 8 dages varsel, også selv om det ikke med sikkerhed kan siges, at alle vil kunne komme i arbejde igen inden for 3 måneder.

Det fremgår af fremstillingen, at personalet ved sæsonens slutning hjemsendes med en orientering om udsigterne for næste sæson samt om, hvornår man tidligst forventer påbegyndelsen af normal beskæftigelse og produktion i den nye sæson. Efter fremstillingen må disse hjemsendelser betragtes som afskedigelser i den forstand, som lovforslaget om varsling ved større afskedigelser ope-

rerer med, medmindre de falder ind under undtagelsesbestemmelsen i § 23 a, stk. 2, nr. 1. Om de falder ind under den nævnte undtagelsesbestemmelse eller ej, må afhænge af indholdet af de pågældende arbejdsaftaler, jfr. svarene på folketingsudvalgets spørgsmål 9, 16 og 17. Det kan herved bemærkes, at det i denne forbindelse principielt ikke er afgørende, om den foreliggende arbejdsaftale er skriftlig eller mundtlig, jfr. herved under de specielle bemærkninger til lovforslaget p. 6, venstre spalte.

Så vidt det af den foreliggende fremstilling kan ses, vil den for branchen sædvanlige fremgangsmåde, nemlig en overgang til nedsat arbejdstid med ca. 8 dages varsel i den sidste fase af sæsonen, næppe blive berørt af lovforslagets bestemmelser om afskedigelser og varsling forud for disse.

Bilag
til betænkning over
forslag til lov om stop for pris-, husleje- og indkomststigninger.

Bilagsfortegnelse.

	Spalte
Bilag 1. Spørgsmål fra erhvervsudvalget og handelsministerens svar herpå	261
Bilag 2. Spørgsmål fra erhvervsudvalget og boligministerens svar herpå	291
Bilag 3. Spørgsmål fra erhvervsudvalget og arbejdsministerens svar herpå	303
Bilag 4. Spørgsmål fra erhvervsudvalget og finansministerens svar herpå	313
Bilag 5. Henvendelse af 2. december 1976 fra Teknisk Landsforbund	315
Underbilag: Dansk Arbejdsgiverforenings Funktionærlønsstatistik oktober 1975	335
Bilag 6. Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Teknisk Landsforbund	343
Bilag 7. Henvendelse af 2. december 1976 fra Dansk Organisation af Detailhandelskæder	345
Bilag 8. Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Dansk Organisation af Detailhandelskæder	347
Bilag 9. Henvendelse af 3. december 1976 fra Håndværksrådet	349
Bilag 10. Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Håndværksrådet	351
Bilag 11. Henvendelse af 3. december 1976 fra Industrirådet	353
Bilag 12. Henvendelse af 3. december 1976 fra Grundejernes Landsforbund	355
Bilag 13. Henvendelse af 3. december 1976 fra Omkarteringspostkontoret	357

Bilag I.

Skriftlige spørgsmål fra udvalget til handelsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Hvad sker der med nye varer, der først dukker op i handelen efter 1. september 1976?

Svar:

Prisen for nye varer må ansættes svarende til prisen for tidligere forhandlede varer af lignende art.

Spørgsmål 2:

Hvad skal der til, for at en vare betragtes som en ny?

Svar:

Må afgøres konkret efter forholdene i det enkelte tilfælde.

Spørgsmål 3:

Omfattes varer, der er udprægede sæsonbestemte, af § 1?

Svar:

Ja.

Spørgsmål 4:

Hvorledes defineres priser inden for f. eks. reparationsbranchen? Er det kundeprisen eller den givne præstation, der lægges til grund? Dersom kundeprisen lægges til grund, vil en effektivitetsforbedring da bevirke, at eventuelle lønstigninger som følge af produktionsstigningen kan indregnes i prisen?

Svar:

Priser for reparationsarbejder kan være en fast pris for en bestemt præstation eller en tilbudspris eller en kundetimepris.

Prisstoppet gælder alle former for reparationsydelser, uanset om prisfastsættelsen har den ene eller anden karakter.

En effektivitetsforbedring bevirker, at virksomhedens omkostninger formindskes. Virksomhedens pris til kunderne skal ikke af denne grund reduceres.

Spørgsmål 5:

Hvorfor er 1. december 1976 valgt som skæringsdato?

Svar:

Da lovforslaget foruden stop for priser på varer og ydelser også omfatter husleje, og da huslejeforhøjelser varsles pr. en bestemt dato, der altid er den 1. i en måned, er det fundet naturligt at vælge den 1. december som skæringsdato.

Spørgsmål 6:

Gælder bestemmelsen i stk. 2 for varer, der indkøbes for danske datterselskaber i udlandet?

Svar:

Ja.

Spørgsmål 7:

Gælder bestemmelsen for varer, der reimporteres?

Svar:

Ja.

Spørgsmål 8:

Er det rimeligt, at undtagelsen i § 1, stk. 2, begrænses af § 3?

Svar:

Undtagelsen i § 1, stk. 2, er baseret på samme princip som prisstoploven af januar 1974.

Spørgsmål 9:

En definition af „hjelpestoffer“ udbedes, herunder om emballage omfattes af begrebet.

Svar:

Hjelpestoffer omfatter emballage, forbrug af olie og elektricitet i en produktionsvirksomhed samt andre produkter, der anvendes til produktionen uden at være en del af selve varen.

Spørgsmål 10:

Er indgåede aftaler om prisstigninger, f. eks. 1. februar 1977, ugyldige?

Svar:

Lovforslaget udelukker prisforhøjelser i stopperioden uanset indgåede aftaler herom.

Spørgsmål 11:

Hvorledes defineres tjenesteydelser? Er kunstnere og foredragsholdere omfattet?

Svar:

Tjenesteydelser omfatter enhver form for erhvervsmæssig salg af en ydelse, hvori den personlige indsats er af afgørende betydning.

Spørgsmål 12:

Vil der blive taget særlige hensyn til sæsonsvingninger, f. eks. rejsebureauers decembertilbudsrejser?

Svar:

Sæsonsvingninger kan motivere forskelle i rejsebureauers december- og februarpriser.

Spørgsmål 13:

Hvorledes virker lovforslaget på kontrakter, der strækker sig ud over lovens gyldighedsperiode?

Svar:

Ifølge hidtidig praksis stadfæstet af monopolankenævnet har lovforslaget virkning for tidligere indgåede kontrakter for så vidt angår leverancer i den periode, hvor lovforslaget er gældende. Efter lovforslagets bortfald kan kontrakter fuldt ud gøres gældende parterne imellem.

Spørgsmål 14:

Hvad omfatter „lønstigninger“? Omfattes stigninger, der følger af forskudt arbejdstid eller brug af personale med andre kvalifikationer?

Svar:

Bestemmelsen i § 3 angår ikke udbetalings størrelse eller de metoder, der anvendes ved lønberegningen. Derimod kan forhøjelse af priser ikke ske med den motivering, at en virksomheds lønomkostninger er forøget.

Spørgsmål 15:

Er eventuelle lønstigninger, som måtte være aftalt den 15. november til effektivering den 15. december, omfattet af lovforslaget?

Spørgsmål 16:

Er overenskomsthjemlede stigninger, f. eks. stigninger som følge af anciennitet, indregnelige?

Svar på spørgsmål 15 og 16:

Som nævnt i svaret på spørgsmål nr. 14 angår lovforslagets kapitel 1 ikke lønstigninger og lønberegninger.

Spørgsmål 17:

Findes der andre udgiftsstigninger eller omkostninger end lige netop lønstigninger, der ikke kan indregnes i priserne?

Svar:

Ja, f. eks. øgede omkostninger til husleje, reklame, service og forsikring.

Spørgsmål 18:

Er stigninger, der er indtruffet med hjemmel i aftale mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager, indregnelige?

Svar:

Nej.

Spørgsmål 19:

Kan dispensationen i § 6 anvendes med hensyn til tidspunktet for prisstigningen, og kan den specielt anvendes med hensyn til tidspunktet for lønstigningen og lønstigninger generelt?

Svar:
Nej.

Spørgsmål 20:

Skal den virksomhed, som køber lønarbejde, anlægge et kostprisprincip, eller er stigningen i dette lønarbejde at betragte som en lønstigning?

Svar:

Den virksomhed, der køber lønarbejde og videresælger dette, skal ved beregningen af sin videresalgspris anlægge et kostprisprincip.

Spørgsmål 21:

Kan de forhøjelser, som kommunerne har varslet for renovation etc. til ikrafttrædelse 1. januar 1977, opretholdes?

Svar:

Nej.

Spørgsmål 22:

Er selvejende institutioner o. lign. omfattet af lovforslaget?

Svar:

Ja.

Spørgsmål 23:

Er kloakbetalingsvedtægter omfattet af lovforslaget?

Svar:

Priser og takster fastsat i kloakbetalingsvedtægter er omfattet af lovforslaget.

Spørgsmål 24:

Kan eller skal amterne afvise en forhøjelse af priserne for de ydelser, som Falck vil afkræve dem?

Svar:

Det danske redningskorps (Falck) er omfattet af lovforslaget, og kan ikke forhøje de i forhold til amterne beregnede priser.

Spørgsmål 25:

Hvilke muligheder har monopoltilsynet for at kontrollere overholdelsen af §§ 1-4?

Svar:

Tidligere har monopoltilsynet administreret tilsvarende bestemmelser, og udfra er-

faringerne finder jeg, at tilsynet med den forudsatte udvidelse af inspektørstaben og den oparbejdede rutine ved stikprøvevis kontrol vil have mulighed for i rimeligt omfang at drage omsorg for, at loven bliver efterlevet.

Spørgsmål 26:

Hvor mange prisinspektører skal der yderligere ansættes, samt hvilke øvrige driftsudgifter vil kontrollen medføre?

Svar:

Monopoltilsynet råder for tiden over en stab på 25 prisinspektører. Staben har i de forløbne måneder i væsentligt omfang været beskæftiget med kontrol med avancementloven og vil ved dennes ophævelse nu blive overført til kontrollen med det foreslåede prisstop.

Et prisstop frembyder i kontrolmæssig henseende visse lettelser i forhold til et avancementstop. Med henblik på at sikre den bedst mulige kontrol med prisstoppet vil monopoltilsynet søge staben af prisinspektører forøget.

Det vil være ønskeligt, om en foranstaltning som et prisstop bringes til erhvervslivets og befolkningens kendskab gennem en udbredt annoncering i bl. a. dagspressen.

Ud over udgifter til annoncer, der er anslået til ca. 250.000 kr., må der påregnes yderligere driftsudgifter til bl.a. kontorhold samt til aflønning af udvidelsen af inspektørstaben.

Spørgsmål 27:

Hvor stort et personale skal overføres fra andre områder for at kontrollere loven?

Svar:

Det må antages, at monopoltilsynet i lovens gyldighedsperiode i væsentligt omfang må koncentrere sin virksomhed om administrationen af prisstoppet. En betydelig del af tilsynets personale vil således blive beskæftiget ved administrationen af denne lov.

Spørgsmål 28:

Hvilke erfaringer har monopoltilsynet med administrationen af prisstopordningerne fra 1970 og 1974, og hvornår blev sagsbehandlingen afsluttet?

Svar:

Erfaringerne fra monopoltilsynets administration af de tidligere prisstopordninger viser, at fastholdelse i en kortere periode af restriktive prisbestemmelser, som dette forslags, vil kunne have afdæmpende virkning på prisudviklingen forudsat, at økonomien ikke i øvrigt præges af modgående ekspansive tendenser.

For så vidt angår monopoltilsynets sagsbehandling i forbindelse med prisstopordningerne i 1970 og 1974 kan jeg oplyse, at denne afsluttedes få uger efter udløbet af disse prisstop.

Spørgsmål 29:

Hvor mange personer er for tiden beskæftiget med avancestoploven?

Svar:

Størstedelen af monopoltilsynets personale, der er beskæftiget med avancestoploven, er i betydeligt omfang tillige beskæftiget med andre af tilsynets opgaver.

Derfor kan der ikke opgives, hvor mange personer avancestoplovens administration kræver.

Spørgsmål 30:

Hvad forstås ved „bedst stemmende med bestemmelserne i §§ 1 og 2“?

Svar:

Hvor virksomheder ikke kan dokumentere priserne på stoptidspunktet eller grundlaget for fastsættelsen af disse priser, må lovens formål opfyldes derved, at monopoltilsynet fastsætter priser ud fra kendskabet til priserne for tilsvarende varer eller ydelser i tilsvarende virksomheder i det pågældende geografiske område.

Spørgsmål 31:

Hvori skal den dokumentation bestå, som virksomhederne i henhold til § 5, stk. 2, skal præstere over for monopoltilsynet?

Svar:

Dokumentationen kan bestå i f. eks. fakturamateriale, prislister og interne kalkulationsoplysninger.

Spørgsmål 32:

Hvad forstås ved „grundlaget“ i stk. 2 for prisfastsættelsen? Er det et egentligt beregningsgrundlag, eller er det den pris, som markedet kan bære?

Svar:

Med grundlaget tænkes på virksomhedens priskalkulationer. Beregningsgrundlaget er det af virksomheden på stopdatoen som grundlag for prisansættelsen anvendte.

Spørgsmål 33:

Skal der i § 5, stk. 2, sidste pkt., ikke tages hensyn til bestemmelsen i § 3, sidste pkt.?

Svar:

§ 3 fastlægger regler for prisforhøjelser og skal således ikke bringes i anvendelse i forbindelse med bestemmelserne i § 5.

Spørgsmål 34:

Kan fald i råvareomkostninger, der skyldes en rationalisering eller effektivisering, benyttes til lønstigninger i stedet for udelukkende prisnedsættelser i henhold til § 5, stk. 3?

Svar:

Spørgsmålet må besvares benægtende.

Spørgsmål 35:

Kan arbejdsgiveren beholde ovennævnte gevinst?

Svar:

Da fald i råvareomkostningerne i henhold til bestemmelserne i § 5, stk. 3 skal medføre tilsvarende prisnedsættelse, vil der ikke opstå en gevinst.

Spørgsmål 36:

Kan energibesparende foranstaltninger anvendes til forøgelse af lønningerne eller avancerne, eller skal der i stedet finde en prisnedsættelse sted?

Svar:

Energibesparende foranstaltninger kan ikke anvendes til løn- eller avanceforhøjelse. Energibesparelser skal medføre prisnedsættelse.

Spørgsmål 37:

Eksempler på stk. 1 udbedes.

Svar:

Ud fra monopoltilsynets administration af tidligere prisstop må det antages, at dispensation efter stk. 1 må omfatte f. eks. salg af kunst og antikviteter, brugte varer og bankers, sparekassers og andre kredit- og pengeinstitutters renteberegning.

Spørgsmål 38:

Hvilke områder er undtaget under avancestoploven, jfr. bemærkningerne til § 6?

Svar:

Der vedlægges en bekendtgørelse om generelle undtagelser fra avancestopet.

Desuden er der i forbindelse med gennemførelse af særlige prisordninger f. eks. autorep., elpriser, konsummælk givet dispensation fra avancestopet.

Endelig er der i konkrete tilfælde meddelt dispensationer i henhold til avancestoplovens § 4.

Bilag til svaret på spørgsmål 38.

Bekendtgørelser.

MONOPOLTILSYNET

Den 12. marts 1975.

Straks efter avancestoplovens ikrafttræden den 12. marts 1975 udsendte monopoltilsynet en bekendtgørelse om en række generelle undtagelser fra avancestoppet. Det drejede sig om en række varer, ydelser og omsætningsformer, som ikke kan indpasses i lovreglerne på grund

af varernes eller ydelseernes karakter eller markedsforholdene. Under tidligere pris- eller avancestop har der været givet tilsvarende dispensationer, og i forarbejderne til den nye lov er det da også forudset, at tilsynet ville udsende en sådan bekendtgørelse.

Bekendtgørelse om undtagelser fra avancestop.

MT. nr. 9-75

I medfør af § 4, stk. 2, i lov nr. 49 af 11. marts 1974 om avancestop og prisdæmpende aftaler meddeles herved dispensation fra bestemmelserne i §§ 1-3 i nævnte lov for så vidt angår følgende varer, ydelser og omsætningsformer:

1. Salg af antikviteter
2. Salg af kunst
3. Salg af brugte varer
4. Auktionssalg af varer, der normalt sælges ved auktion
5. Engrossalg af fersk fisk og skaldyr
6. Engrossalg af frisk frugt og friske grøntsager
7. Salg af blomster og pyntegrønt
8. Salg af korn

9. Salg af animalske og vegetabiliske foderstoffer og foderblandinger
10. Salg af uberedte huder og skind
11. Salg af svinebørster og hår samt vegetabiliske fibre til børste-, koste- og pensel-fabrikation
12. Tilbudsgivning ved licitation over bygge- og anlægsarbejder
13. Tilbudsgivning ved licitation over sådanne leverancer til bygge- og anlægsvirk-somhed, der omfattes af licitationsloven
14. Kunstnerisk og artistisk optræden af enkeltpersoner og grupper
15. Månedstillæg for kunstgødning
16. Jern- og metalskrot.

Denne bekendtgørelse træder i kraft straks.

Spørgsmål 39:

Såfremt monopoltilsynet har dispenseret i henhold til § 1, kan lønstigninger da i henhold til § 3 indregnes i priserne?

Svar:

Såfremt et område i medfør af § 6 undtages fra bestemmelserne i § 1, vil der ikke være begrænsninger i prisfastsættelsen i henhold til denne lov. Lønstigninger vil således i disse tilfælde kunne indregnes i priserne.

Det tilføjes, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at monopoltilsynet forudsættes at anvende sin dispensationsadgang i et mere begrænset omfang end under hidtidig prislovgivning.

Spørgsmål 40:

Kan dispensationsbestemmelsen i stk. 1 ikke under nogen omstændigheder gælde lønstigninger?

Svar:

Der henvises til svaret på spørgsmål 39.

Spørgsmål 41:

Ved udtrykket „tungtvejende hensyn til forsyningsforhold“ tænkes der da på en situation som oliesituationen 1973-74 eller transportsituationen i sidste uge, hvor chaufførerne strejkede?

Svar:

Spørgsmålet kan besvares bekræftende for så vidt angår oliesituationen 1973-74, men benægtende for så vidt angår den nævnte chaufførstrejke, idet denne ikke bragte landets forsyning med vigtige varer i fare.

Spørgsmål 42:

Betyder stk. 2, at de bebudede prisstigninger på mejeriprodukter som følge af kursændringen på den grønne krone kan finde sted?

Svar:

De nævnte bebudede prisstigninger på mejeriprodukter har fundet sted.

Spørgsmål 43:

Er dette en traktatmæssig forpligtelse?

18 Udvalgenes betænkninger m. m.

Svar:

Priserne på konsummælksprodukter er fastsat i en sådan overensstemmelse med markedsordningerne, at der ikke kan siges at foreligge tilsidesættelse af traktatmæssige forpligtelser.

Spørgsmål 44:

Kan dispensationsadgangen anvendes på en sådan måde, at der i stedet for det i § 3 nævnte kostprisprincip tillades anvendt et genanskaffelsesprincip?

Svar:

En sådan mulighed vil kunne forekomme som vilkår for en dispensation.

Spørgsmål 45:

Hvordan forventes § 6 administreret?

Svar:

I overensstemmelse med lovforslagets bemærkninger tænkes bestemmelsen administreret således, at man går mindre vidt end under avancementloven, hvor dispensationerne har været af begrænset omfang.

Spørgsmål 46:

Hvorfor omtaler § 7 ikke § 2, stk. 2?

Svar:

Dette er, fordi sådan tilkendegivelse af videresalgpriser ikke antages i almindelighed at forekomme for transport- og tjenesteydelser.

Spørgsmål 47:

Gælder § 7 både for bindende og vejledende priser for videresalg i efterfølgende omsætningsled?

Svar:

Ja.

Spørgsmål 48:

Kan dispensationen i § 6 anvendes på § 7 på en sådan måde, at der gives tilladelse til procentvis faste avancer i stedet for absolut faste avancer?

Svar:

Dette vil der ikke være hjemmel til.

Spørgsmål 49:

Hvilken begrundelse er der for reglen i § 8, stk. 1, 2. pkt.?

Svar:

Loven har kun gyldighed i 3 måneder, og en indbringelse af spørgsmål om nedsættelse af priser skal afgøres hurtigt og kan derfor ikke afvente behandling i monopolanke-nævnet.

Spørgsmål 50:

Hvorfor nævnes hæfte ikke i stk. 1?

Svar:

I tidligere love har der været foreskrevet straf af bøde eller hæfte, men der har ikke tidligere i praksis været tale om at idømme hæftestraf. Handelsministeriet har på denne baggrund ikke fundet, at der var behov for at foreskrive anden sanktion end bøde.

Spørgsmål 51:

Antallet af straffesager, der var et resultat af prisstopordningen i 1970 og 1974 ud-bedes.

Svar:

Ifølge prisstoploven af 1970 er der rejst tiltale i 145 sager, der i alt har medført bøder på 172.850 kr. og konfiskation af 209.180 kr. Ifølge prisstoploven af 1974 er der rejst tiltale i 8 sager, i disse sager er der ikendt bøder på i alt 126.650 kr. og konfiskation på 352.000 kr.

Spørgsmål 52:

Hvor mange konstaterede overtrædelser var en følge af disse prisstopordninger?

Svar:

Monopoltilsynet fører ikke statistik over de dagligt konstaterede fejl og overtrædelser, idet dette ville medføre urimeligt store administrative omkostninger.

Når fejl i prisberegningen konstateres, på-bydes de pågældende priser ændret, og der rejses straffesag, eller det indskærpes — så-fremt de konstaterede fejl er af mindre be-tydning — at der i gentagelsestilfælde vil blive rejst straffesag.

Spørgsmål 53:

Hvilket størrelsesniveau forventes bø-

derne at ligge på i forhold til den opnåede merpris, både i relation til § 12, stk. 1 og 3?

Svar:

Bødestrafpen fastsættes af domstolene, og der kan derfor intet siges på forhånd om bødernes størrelse.

Spørgsmål 54:

Føler ministeren trang til at indføre sær-lige forældelsesregler i henhold til denne lov?

Svar:

Efter straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1, er forældelsesfristen 2 år. Selv om der er tale om en midlertidig lov, synes der ikke at være behov for at fastsætte regler om en særlig forældelsesfrist.

Spørgsmål 55:

Omfatter „urigtige“ i § 12, stk. 2, f. eks. rene skrivefejl?

Svar:

For at ifalde strafansvar for overtrædelse af § 12, stk. 2, er det en betingelse, at den på-gældende har handlet forsætligt eller uagt-somt, jfr. straffelovens § 19. Hvorvidt der i tilfælde, hvor en urigtig oplysning beror på en skrivefejl, er handlet uagtsomt, vil bero på en konkret vurdering. Er der tale om en „ren“ skrivefejl, vil dette ikke medføre strafansvar.

Spørgsmål 56:

En samlet oversigt over de pris- og om-kostningsstigninger, der må befrygtes pr. 1. marts 1977.

Svar:

Det findes ikke muligt med rimelig sikker-hed at tilvejebringe en sådan oversigt, bl. a. fordi prisudviklingen vil afhænge af såvel udenlandske som indenlandske forhold.

Spørgsmål 57:

Hvorfor ophæves avancestoploven?

Svar:

Da det foreslåede prisstop er mere om-fattende end det i avancestoploven indeholdte avancestop, er der ikke fundet grund-lag for at opretholde dette.

Spørgsmål 58:

Kan lov om stop for pris-, husleje- og indkomststigninger ikke eksistere samtidig med avancestoploven?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 57.

Spørgsmål 59:

Kan avancerne ikke forhøjes, selv om loven om stop for pris-, husleje- og indkomststigninger gælder?

Svar:

Lovforslaget vil som hovedregel betyde, at virksomhedernes avance begrænses, idet stigende omkostninger, bortset fra råvarer og hjælpestoffer, ikke kan kompenseres gennem prisforhøjelser. Hvor virksomhederne udsættes for omkostningsstigninger, må de derfor søge den imødegået bedst muligt gennem produktivitetsforbedringer. Muligheden for sådanne forbedringer vil dog være begrænsede i den korte periode, prisstoppet omfatter.

Spørgsmål 60:

Agter regeringen at stille tilsvarende forslag for Færøerne og Grønland?

Svar:

Nej. For Færøernes vedkommende er dette et hjemmestyreanliggende. For Grønlands vedkommende medfører de særlige erhvervsforhold, de særlige geografiske forhold m.v., at det ikke er fundet praktisk muligt at foreslå et prisstop for Grønland. Tidligere pris- og avancestop har heller ikke omfattet Grønland.

Spørgsmål 61:

Mener regeringen, at denne lov får indflydelse på pristallet?

Svar:

Prisstoppet vil givetvis, så længe det er i kraft, få indflydelse på månedspristallene, d.v.s. for december, januar og februar, og vil hermed også få indflydelse på reguleringspristallet for januar, der beregnes som et gennemsnit af månedspristallene for november, december og januar.

Månedspristallet for oktober er beregnet til 115,6, og der er hermed sikkerhed for en dyrtidsportion til marts 1977. Yderligere en dyrtidsportion til marts 1977 vil udløses, såfremt pristallet for januar når op på 118,0.

Som anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget giver prisstoppet ikke sikkerhed for fuldstændig stabilitet i prisudviklingen, bl. a. fordi stigende importpriser vil få mulighed for at påvirke det indenlandske prisniveau. Det er derfor ikke muligt med sikkerhed at vurdere prisstoppets betydning for reguleringspristallet for januar.

Spørgsmål 62:

Hvornår ønsker regeringen, at råenergiavgiften skal træde i kraft?

Svar:

Råenergiavgiften vil ikke træde i kraft på denne side af den 1. marts 1977.

Spørgsmål 63:

Et skøn over det valutatab, som er en følge af, at danske virksomheder yderligere handicappes i forholdet til udlandet, udbedes.

Spørgsmål 64:

Kan det tænkes, at loven vil medføre valutagevinster for dansk erhvervsliv?

Svar på spørgsmål 63 og 64:

Hensigten med lovforslaget er gennem det foreslåede pris- og indkomststop at udøve en stabiliserende indflydelse på prisniveauet og hermed på erhvervslivets omkostninger. En virkning af prisstoppet m. v. i denne retning vil styrke danske virksomheders konkurrenceevne i forhold til udlandet og hermed have en positiv virkning på eksporten. Regeringen finder, at dette hensyn i den givne økonomiske situation må være mere tungtvejende end den omstændighed, at prisstoppet midlertidig vil kunne få en negativ virkning på virksomhedernes indtjeningsevne på hjemmemarkedet. Alt i alt mener regeringen, at den foreslåede lovgivning vil få en positiv virkning på valuta-balancen.

Spørgsmål 65:

Udvalget udbeder sig en redegørelse for

ministerens syn på redegørelsen fra Teknisk Landsforbund (L 144 — bilag 1).

Spørgsmål 66:

Udvalget udbeder sig en redegørelse for ministerens syn på henvendelsen af 2. december 1976 fra Dansk organisation af detailhandelskæder (L 144 — bilag 2).

Spørgsmål 67:

Udvalget udbeder sig en redegørelse for ministerens syn på henvendelsen af 2. december 1976 fra Håndværksrådet (L 144 — bilag 8).

Svar på spørgsmål 65, 66 og 67:

Der henvises til henvendelserne fra Teknisk Landsforbund, Dansk organisation af detailhandelskæder og Håndværksrådet samt ministerens kommentarer hertil.

Spørgsmål 68:

Betyder ministerens besvarelse af spm. 1, at prisen på nye varer ikke må baseres på en egentlig kalkulation?

Svar:

Såfremt en virksomhed introducerer en vare af helt ny art, karakter eller type, som vedkommende virksomhed ikke tidligere har markedsført, vil virksomheden kunne fastsætte prisen på den pågældende nye vare ved en egentlig kalkulation, idet prisstoploven ikke vil kunne finde anvendelse i sådanne tilfælde. Det må i almindelighed forudsættes, at konkurrencen vil tilsige virksomheden at fastsætte prisen på varen på linie med prisen på andre varer, der tjener samme formål. Hvis dette ikke skulle være tilfældet, såfremt virksomheden indtager en monopolnignende stilling på markedet, vil monopollovens almindelige bestemmelse om rimelige priser kunne bringes i anvendelse.

Såfremt en virksomhed markedsfører en vare, hvor der kun er tale om mindre betydningsfulde ændringer i forhold til tilsvarende vare, som virksomheden markedsførte før stopdagen, således at der ikke er tale om en ny vare som omhandlet i stk. 1, må prisstoppet respekteres.

Erfaringerne fra administrationen af tidligere prisstoplove viser, at problemerne i forbindelse med markedsføring og prisfast-

sættelsen på nye varer i almindelighed ikke giver anledning til vanskeligheder.

Spørgsmål 69:

Betyder ministerens besvarelse af spm. 1, at virksomheder, der træder i funktion efter 1. december 1976, frit kan fastsætte deres priser, og gælder det samme for nye afdelinger inden for allerede eksisterende virksomheder?

Svar:

Virksomheder, der træder i funktion efter den 1. december 1976, kan i princippet fastsætte prisen på deres varer efter egen kalkulation. Konkurrenceforholdene på markedet vil imidlertid sædvanligvis være ensbetydende med, at virksomheden må lægge sine priser på det prisniveau, der gælder for tilsvarende varer inden for samme branche. Er dette ikke tilfældet, kan der efter omstændighederne blive tale om indgreb enten efter monopolloven eller efter loven om priser og avancer.

Den omstændighed, at en virksomhed etablerer en ny afdeling til produktion og markedsføring, vil ikke være ensbetydende med, at virksomheden herigennem kan undrage sig prisstoppet.

Spørgsmål 70:

Betyder ministerens besvarelse af spm. 3, at en vare, hvis pris sidst er konstateret f. eks. i februar 1976, i prisstopperioden ikke må koste mere end på daværende tidspunkt?

Svar:

Som anført i besvarelsen af spm. 3 omfattes også udpræget sæsonbestemte varer af prisstoppet.

Såfremt det findes åbenbart urimeligt, at prisstoploven betyder, at en sådan udpræget sæsonbestemt vare ikke må koste mere end for ca. 1 år siden, vil monopoltilsynet kunne gøre brug af dispensationsadgangen i lovforslagets § 6, hvor der med udtrykket „markedsforholdene“ er tænkt på problemer af bl. a. denne karakter.

Spørgsmål 71:

Betyder ministerens besvarelse af spm. 4, at der kan ske en avanceforøgelse, uden at der har fundet en prisstigning sted?

Svar:

Såfremt en effektivitetsforbedring bevirker, at virksomheden herigennem vil kunne reducere sine omkostninger med mere end de omkostningsstigninger, herunder eventuelle lønstigninger, som virksomheden selv må bære i prisstopperioden, vil virksomheden kunne forøge sin avance.

Spørgsmål 72:

Finder ministeren det ikke urimeligt at vælge et ikrafttrædelsestidspunkt, der ligger forud for det tidspunkt, hvor det blev bekendtgjort, at lovforslaget ville blive fremsat?

Svar:

Som ved tidligere pris- og avancestoplove må det være hensigtsmæssigt at vælge et ikrafttrædelsestidspunkt, der ligger senest samtidig med det tidspunkt, hvor det bliver bekendt for offentligheden, at et lovforslag herom forventes fremsat, idet virksomhederne i modsat fald har et incitament til omgående prisforhøjelser.

Spørgsmål 73:

Er lovens hensigt ikke forpasset, fordi offentligheden allerede for 10-12 dage siden fik meddelelse om seriøse forhandlinger om pris- og lønstop?

Svar:

Selv om man næppe kan se bort fra, at forhåndsmeddelelser om påtænkt lovgivning vedrørende pris- og lønstop kan have haft til resultat, at en række virksomheder har forhøjet deres priser, vil dette næppe være ensbetydende med, at lovens hensigt er forpasset. Det lader sig ikke fastslå, i hvilket omfang sådanne prisforhøjelser har fundet sted, men lovforslaget vil stadig have den betydning, at yderligere prisstigninger ikke vil kunne finde sted i stopperioden.

Spørgsmål 74:

Gælder bestemmelsen i § 1, stk. 2, 2. pkt., for varer, der indkøbes fra danske datterselskaber i udlandet?

Svar:

Spørgsmålet må som hovedregel besvares bekræftende, men dette gælder dog ikke undtagelsesfrit. Et herværende datterselskab

af en udenlandsk virksomhed vil således ikke kunne påregne, at det udenlandske moderselskabs forhøjede salgspriser kan indregnes i priserne efter § 1, stk. 2, såfremt der er tale om i det væsentlige bogholderimæssige ændringer af den interne afregningspris over for datterselskabet.

Spørgsmål 75:

Vil ministeren oplyse, hvor begrænsningen i § 3 af undtagelsen i § 1, stk. 2, findes i prisstoploven af januar 1974, og finder ministeren denne begrænsning rimelig?

Svar:

Tilføjelsen til § 3 om kostprisprincippet i forhold til den tilsvarende bestemmelse i prisstoploven af januar 1974 er ikke udtryk for nogen begrænsning, men kun for en præcisering af, af kostprisprincippet her skal lægges til grund, hvilket også var tilfældet ved administrationen af prisstoploven af januar 1974.

Spørgsmål 76:

Betyder ministerens svar på spm. 7, at loven er uden praktisk betydning i tilfælde, hvor den pågældende vare fra dansk sælger til dansk køber passerer udlandet, f. eks. Flensborg eller Sverige?

Svar:

Såfremt en dansk virksomhed ved salg til en dansk køber lader varen passere udlandet, f.eks. Flensborg eller Sverige, må dette opfattes som et forsøg på omgåelse af prisstoploven og give anledning til indskriden fra myndighedernes side.

Spørgsmål 77:

Idet udvalget i anledning af svaret på spm. 15 og 16 henleder opmærksomheden på § 3, sidste punktum, gentager udvalget spørgsmålene, idet udvalget især ønsker at få belyst, om disse lønstigninger, der er omtalt i spm. 15 og 16, kan indregnes i priserne.

Svar:

Besvaret af ministeren i samråd.

Spørgsmål 78:

Betyder ministerens besvarelse af udvalgets spm. 20, at der er en afgørende forskel ved prisfastsættelsen alt efter, om ar-

bejdet er leveret af en lønarbejderleverandør, hvor § 1, stk. 2, 2. pkt., gælder, eller blot en lønarbejder, hvor den modsatte regel i § 3, sidste punktum, gælder?

Svar:

Såfremt en virksomhed vælger at udføre et bestemt stykke arbejde ved levering af en lønarbejderleverandør (underleverandør), skal denne kalkulere sin pris for det pågældende lønarbejde efter bestemmelsen i § 1, stk. 2, 2. pkt., og § 3, hvorefter lønstigninger i prisstopperioden ikke vil kunne indregnes i prisen. Såfremt virksomheden vælger at lade det pågældende arbejde udføres af en i virksomheden ansat lønarbejder, vil virksomheden heller ikke i sin salgspriskunne indregne eventuelle lønstigninger i prisstopperioden. Der ses således ikke at være nogen afgørende forskel på prisfastsættelsen ved de 2 fremgangsmåder.

Spørgsmål 79:

Hvilket provenutab udsættes kommunerne for ved den 2 måneders udsættelse af forhøjelserne for gas-, renovations- og fjernvarmeafgifter m. v. samt kloakbetaling?

Svar:

Der foreligger ikke for mig oplysninger, som muliggør en besvarelse af spørgsmålet, og materiale herom vil formentlig kun kunne tilvejebringes ved et tidkrævende rundspørge til kommunerne.

Spørgsmål 80:

I mange mindre håndværksvirksomheder er prisfastsættelsen i mange tilfælde udelukkende baseret på et skøn og ikke på faktiske kalkulationer. Såfremt prisfastsættelser på stopdatoen skete ud fra sådanne skøn, vil disse da opfylde den i § 5, stk. 2, omtalte dokumentation?

Svar:

I de nævnte tilfælde vil det nødvendige dokumentationsmateriale kunne bestå i f. eks. fakturamateriale, der giver oplysning om de faktiske priser, den pågældende virksomhed har taget på prisstopdagen.

Spørgsmål 81:

En uddybning af ministerens svar på

spm. 33 udbedes, idet §§ 1 og 2 også indeholder regler for prisforhøjelser.

Svar:

I tilfælde, hvor monopoltilsynet fastsætter en pris i medfør af bestemmelsen i § 5, stk. 2, sidste pkt., fordi vedkommende virksomhed ikke er i stand til at dokumentere grundlaget for sin prisfastsættelse, vil monopoltilsynet, såfremt den inden for branchen sædvanligt gældende pris måtte være påvirket af f. eks. stigende priser på importerede råvarer, også skulle tage hensyn hertil.

Spørgsmål 82:

Indebærer ministerens svar på udvalgets spm. 36, at virksomheder, der påføres øgede udgifter i form af renter og afskrivninger ved investeringer i energibesparende foranstaltninger, ikke kan få disse udgifter dækket, men er nødt til at sænke deres priser med den fulde opnåede energibesparelse?

Svar:

Såfremt virksomheden afholder øgede udgifter af den i spørgsmålet nævnte karakter ved investeringer i energibesparende foranstaltninger, vil disse ikke kunne indregnes i priserne i prisstopperioden, men må afholdes af virksomheden.

Såfremt en virksomhed opnår faldende omkostninger til energi, skal priserne i medfør af bestemmelsen i § 5, stk. 3, nedsættes tilsvarende, idet udgiften til energi i denne forbindelse betragtes som udgift til hjælpestoffer.

Spørgsmål 83:

Er det ministerens opfattelse, at man bør undtage de samme varekategorier, som er undtaget efter bekendtgørelsen om undtagelse fra avancestop?

Svar:

Afgørelsen heraf er efter lovforslaget henlagt til monopoltilsynet. Det er imidlertid min opfattelse, at undtagelserne i det store og hele må være af mere begrænset omfang. En række af de efter avancestoploven givne dispensationer er således baseret på særlige pris- og avanceordninger, hvor avancestoplovens princip er indbygget. Det samme grundlag for en eventuel dispensation vil

ikke kunne tilvejebringes i forbindelse med en pris- og kalkulationsordning.

Spørgsmål 84:

Gælder ministerens besvarelse af spm. 38 også el-priser, jfr. elforsyningslovens prisfastsættelsessystem, der træder i kraft 1. januar 1977?

Svar:

Efter lovforslaget vil også el-priserne være omfattet af prisstoppet. De i el-forsyningsloven indeholdte bestemmelser for prisfastsættelsen for elektricitet vil træde i stedet for de i monopolloven indeholdte bestemmelser om prisberegning. Det samme gælder pris- og avanceloven af 1974. Derimod er det ikke forudsat, at el-priserne skal være undtaget fra midlertidig pris- og avancestoplove.

Spørgsmål 85:

Hvorafter slutter ministeren, at der med udtrykket „tungtvejende hensyn til forsyningsforhold“ i § 6 tænkes på *landets* forsynings-situation som angivet i svaret på spm. 41?

Svar:

Med adgangen til at dispensere fra prisstoppet, hvor tungtvejende hensyn til forsyningsforhold tilsiger det, er tænkt på sådanne omstændigheder, hvor mere omfattende problemer i forbindelse med virksomhedernes og/eller forbrugernes forsyning med vigtige varer taler for det.

Forsyningsproblemerne skal således have en mere omfattende karakter, såfremt dispensationsadgangen skal kunne bringes i anvendelse.

Spørgsmål 86:

Der ønskes en nærmere dokumentation for, at den i besvarelsen af udvalgets spm. 41 nævnte chauffør-strejke ikke bragte landets forsyning med vigtige varer i fare.

Svar:

Det er indlysende, at chaufførstrejken bragte store befolkningsgruppers forsyning med en vigtig vare i fare; men årsagen til disse forsyningsproblemer var ikke af en sådan karakter, at de ville kunne afhjælpes med en dispensation fra prisstoploven.

Spørgsmål 87:

En uddybning af ministerens svar på spm. 40 udbedes, idet det ønskes oplyst, om der kan gives en *selvstændig* dispensation, for så vidt angår lønstigninger.

Svar:

Efter § 6, stk. 1, kan monopoltilsynet undtage fra prisstoppet, hvor markedsforholdene eller varens eller ydelsens karakter afgørende taler derfor. Det må antages, at sådanne undtagelser i almindelighed gives, således at det pågældende vareområde helt undtages fra prisstoppet. Det kan dog ikke udelukkes, at sådanne undtagelser også kan gives på begrænsede vilkår — f. eks. således at der kun gives adgang til at indregne lønstigninger i stopperioden. Sådanne begrænsede dispensationer er ikke givet under tidligere prisstoplove, og det forekommer heller ikke sandsynligt, at sådanne dispensationer vil blive givet efter det her foreliggende lovforslag.

Spørgsmål 88:

Hvornår fandt de i svaret på spm. 42 omtalte prisstigninger på mejeriprodukter sted?

Svar:

De omhandlede prisstigninger fandt sted den 29. november 1976. Opmærksomheden henledes på, at det her drejer sig om forhøjelsen af engrospriserne; det må antages, at denne forhøjelse er slået igennem i detailledet den 1. december 1976.

Spørgsmål 89:

Skal ministerens besvarelse af spm. 42 forstås således, at virksomheder, der ikke senest den 1. december 1976 har foretaget prisforhøjelser som følge af kursændringen på den grønne krone, først må foretage prisforhøjelser som følge heraf efter 1. marts 1977?

Svar:

Som nævnt i besvarelsen af spm. 42 må prisforhøjelserne som følge af kursændringen antages allerede at have fundet sted. I det omfang de ikke måtte have fundet sted, vil prisforhøjelser først kunne foretages efter stoplovens udløb, medmindre der måtte være grundlag for dispensation efter § 6, stk. 2, hvor tungtvejende hensyn til for-

syningsforholdene for de pågældende varer tilsiger det.

Spørgsmål 90:

Er prismæssige konsekvenser af en devaluering af den grønne krone en traktatmæssig forpligtelse og vil en fornyet devaluering af den grønne krone kunne medføre, at priserne på konsummælksprodukter kan stige?

Svar:

Det har stedse været Danmarks politik ikke at opretholde en særlig „grøn kronkurs“. Samhandelen med landbrugsprodukter er således stedse afregnet til den sædvanligt gældende kurs. En devaluering af den kurs, hvortil landbrugsvarer afregnes, vil således kun kunne komme på tale i forbindelse med en eventuel almindelig devaluering af kronen. En sådan ville medføre en stigning af priserne på konsummælksprodukter. Dette vil imidlertid ikke være en følge af traktatmæssige forpligtelser. I prisstopperioden vil prisforhøjelser kun kunne gennemføres efter dispensation, jfr. besvarelsen af spm. 89.

Spørgsmål 91:

I henhold til § 2, stk. 1, må der ikke beregnes højere priser for tjenesteydelser end de den 1. december 1976 gældende. På en række områder fastsættes der dels direkte priser på tjenesteydelser og dels beregnes prisen som en kundetimepris gange anvendt tid. I det sidste tilfælde vil en effektivisering ofte give sig udslag i en højere kundetimepris samtidig med et lavere antal anvendte timer. Prisen til kunden vil her typisk blive uforandret eller lavere. Såfremt et prisstop rammer kundetimeprisen, vil en effektivisering tvinge prisen til kunden ned, medens lovens tekst blot forlanger, at prisen ikke må stige. Virksomheden vil herved blive afskåret fra f. eks. at gennemføre en lønforhøjelse, der er begrundet i en effektivitetsforøgelse. Dette gælder, selv om lønforhøjelsen — der forudsættes indregnet i kundetimeprisen — ikke giver sig udslag i prisen til kunden. Finder ministeren på denne baggrund, at det er rimeligt at fastholde såvel et prisstop på kundetimeprisen som på prisen på ydelsen til kunden?

Spørgsmål 92:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 42 ønskes det oplyst, hvordan det er gået til, at monopoltilsynets pressemeddelelse om engrosprisforhøjelserne på konsummælksprodukter undtagelsesvis først blev udsendt 2 dage efter den angivne ikrafttrædelsesdato, idet pressemeddelelsen var dateret den 1. december og prisforhøjelsen trådte i kraft den 29. november 1976.

Spørgsmål 93:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 42 ønskes det oplyst, om der kan fremlægges dokumentation for, at prisforhøjelsen er meddelt engrosledet tids nok til, at den faktisk har kunnet gennemføres fra og med den angivne ikrafttrædelsesdato.

Spørgsmål 94:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 42 ønskes det oplyst, om engrosprisstigninger før 1. december 1976, som ikke når at slå igennem på de faktiske udsalgspriser i detailledet inden den 1. december incl., kan indregnes i detailpriserne efter den 1. december.

Spørgsmål 95:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 42 ønskes det oplyst, i hvilket omfang prisstigningerne på konsummælksprodukter var slået igennem på de faktiske detailudsalgspriser inden den 1. december 1976 inkl.

Spørgsmål 96:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 42 ønskes det oplyst, hvor stort det samlede provenu er af de pr. 29. november 1976 ikrafttrådte prisstigninger for hele den pågældende 3 måneders periode.

Spørgsmål 97:

Idet ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 26 antyder, at monopoltilsynets prisinspektørstab skal forøges, ønskes det oplyst, hvor mange nye prisinspektører ministeren vil søge bevilling til.

Spørgsmål 98:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 26 ønskes det oplyst, hvor store

yderligere driftsudgifter til bl. a. kontorhold ministeren mener der vil blive tale om.

Spørgsmål 99:

I forlængelse af ministerens besvarelse af spørgsmål 27 ønskes det oplyst, hvilke og hvor store forsømmelser der vil blive følgen af disse overførelser.

Spørgsmål 100:

I relation til ministerens besvarelse af spørgsmål 27 ønskes en opgørelse af antal manddagstimer.

Svar:

Besvaret af ministeren i samråd.

Spørgsmål 101:

Under henvisning til handelsministerens redegørelse i et samråd med udvalget om administrationen af prisforhøjelser efter monopoltilsynets kendelser bedes oplyst, om lov nr. 14 af 16. januar 1974 om prisstop er blevet administreret på samme måde. I modsat fald bedes oplyst, på hvilken måde prisforhøjelser, der har fundet sted under tilsvarende forhold, er blevet behandlet.

Svar:

Under henvisning til min redegørelse i samrådet med udvalget den 3. december 1976 om det rejste spørgsmål kan jeg bekræfte følgende:

Såfremt Monopoltilsynet har truffet afgørelse før prisstoppets ikrafttræden, som tillader virksomheden at gennemføre en prisforhøjelse, men virksomheden ikke har effektueret denne prisforhøjelse inden prisstopdatoen, vil prisforhøjelsen først kunne effektueres efter prisstopovens udløb. Sådanne tilfælde sidestilles med de mange andre tilfælde, hvor en virksomhed ikke har effektueret en planlagt prisforhøjelse før prisstoppets ikrafttræden.

Såfremt Monopolankenævnet efter prisstoppets ikrafttræden har afsagt en kendelse, som giver en virksomhed adgang til at forhøje sine priser, vil virksomheden have

adgang til at forhøje sine priser i overensstemmelse med kendelsen uanset prisstoppet. Her lægges den betragtning til grund, at Monopolankenævnet har underkendt en af Monopoltilsynet tidligere truffen afgørelse og det derfor ikke findes rimeligt at fastholde virksomheden på de priser, der fremgik af den nu underkendte afgørelse.

Foranstående retningslinier blev fulgt ved administrationen af lov nr. 14 af 16. januar 1974 om prisstop og forudsættes også fulgt ved administrationen af det nu fremlagte lovforslag om prisstop m. v.

Endvidere har handelsministeren besvaret spørgsmål 1 stillet af udvalget til *arbejdsministeren*:

Spørgsmål 1:

Ifølge lovforslagets titel skulle dette kapitel indeholde stop for indkomststigninger. Det omtaler imidlertid kun lønstigninger. Hvor i lovforslaget er der sikret stop for indkomststigninger i kraft af

- a) rentestigninger
- b) kursgevinster
- c) jordprisstigninger
- d) udstykning af ejerlejligheder
- e) inflationsgevinster på fast ejendom
- f) produktivitetstigninger?

Svar:

Lovforslagets § 11 omhandler alene lønstigninger, der er opnået ved hjælp af overenskomststridige kollektive kampskridt, og sigter altså ikke på lønstigninger, der kan opnås på overenskomstmæssig måde. Indkomststigninger inden for erhvervslivet, herunder såvel vareproducerende og omsættende virksomheder som virksomheder inden for liberale erhverv, begrænses gennem det foreslåede prisstop.

Der er ikke i lovforslaget fastsat bestemmelser, der særlig tager sigte på indkomststigninger af den under a-f omtalte art.

Bilag 2.

Skriftlige spørgsmål fra udvalget til boligministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

„Lejeforhøjelsen i såvel bestående lejemål som ved genudlejning kan derfor først foretages med virkning for tiden efter 1. marts 1977.“ Der henvises til uoverensstemmelsen mellem lejeloven og bemærkningerne til § 9, side 12.

Svar:

Det er ikke boligministeriets opfattelse, at der er uoverensstemmelse mellem lejeloven og bemærkningerne til § 9, bortset fra, at § 9 fastsætter midlertidige begrænsninger i adgangen til at opbære en leje, der er tilladt efter lejeloven.

Hvad særligt angår lejeforhøjelse ved genudlejning i den periode, hvori loven skal gælde, bemærkes, at der for lejligheder og lokaler, hvor det efter lejelovgivningen er tilladt at kræve mere i husleje af en ny lejer end i bestående lejemål (typiske erhvervslejemål og de beboelseslejemål, der ligger i kommuner, der ikke har indført regler om huslejekontrol) ikke vil være noget til hinder for, at parterne ved genudlejning i stopperioden fastsætter, hvilken leje der skal gælde efter stopperiodens udløb.

Det skønnes ikke fornødent, at der foretages ændring af lovtæksten med henblik på at klargøre dette.

Spørgsmål 2:

Er varmebidrag omfattet af bestemmelsen?

Svar:

Ifølge forslaget § 9 må udlejer ikke opbære højere leje end den pr. 2. december 1976 gældende leje.

I overensstemmelse med den i lejelovgivningen i øvrigt gældende terminologi omfatter udtrykket „leje“ ikke varmebidrag.

Spørgsmål 3:

Kan underskuddet for de to første måneder af 1977 fordeles på de resterende 10 måneder i henholdsvis de frie og de regulerede områder?

Svar:

I de såkaldt „frie“ områder sker lejefastsættelsen ved aftale mellem parterne under hensyn til det lejedes brugsværdi, jfr. lejelovens § 35. Parterne kan således, inden for de rammer, som brugsværdien sætter, aftale lejens størrelse, og en sådan aftale kan således kun, hvis brugsværdien er højere end svarende til hidtil gældende leje, dække ejeren ind mod et „underskud“.

I de regulerede områder, hvor lejefastsættelsen sker på grundlag af et driftsbudget, vil der derimod opstå et underskud. Da formlen med forslaget § 9 er en udskydelse til 1. marts 1977 af de lejeforhøjelser, som ellers kunne være gennemført i stopperioden, kan kun disse lejeforhøjelser gennemføres pr. 1. marts 1977. Der kan således ikke finde nogen udligning sted.

Spørgsmål 4:

Bør tofamilieshuse ikke undtages?

Svar:

Der findes ikke i lejelovgivningen særlige regler for lejefastsættelsen i tofamilieshuse. Det synes derfor allerede af denne grund ikke hensigtsmæssigt at indføre sådanne særregler for stopperioden.

Spørgsmål 5:

Hvad skal gælde for hus eller husrum, der midlertidigt henstår uudlejet pr. 1. december 1976?

Svar:

Det er boligministeriets opfattelse, at der for lejligheder og lokaler, der tidligere har været udlejet, som udgangspunkt må gælde, at genudlejning i stopperioden ikke må ske til en leje, der i denne periode, jfr. svaret på spørgsmål 1, overstiger lejen ved det tidligere lejemåls ophør.

Spørgsmål 6:

Anses en retslig afgørelse for at være endelig, når den træffes, eller når ankefristen er udløbet?

Svar:

Ordvalget i lovtæksten har relation til, at der for de forskellige arter af lejemål gælder forskellige sæt af regler.

I al almindelighed antages det — uden at dette er udtrykt i lejeloven — at en lejer, der gør indsigelse imod en lejeforhøjelse, ikke er forpligtet til at betale den forhøjede leje, før han er dømt hertil ved sidste normale instans (landsret), hvis han har anket boligrettens dom inden eksekutionsfristens udløb.

Hvis udlejeren på dette tidspunkt får medhold, må lejeren efterbetale lejeforhøjelsen for den periode, der er forløbet fra det tidspunkt, hvor lejeforhøjelsen er krævet.

Afgørelser om lejeforhøjelser i lejemål, der er omfattet af boligreguleringsloven, kan efter særlige i denne lov fastsatte regler indbringes for huslejenævn og ankenævn. Her gælder i princippet samme regler, men ved visse lejeforhøjelser er lejeren forpligtet til at betale a conto forhøjelser, selv om sagen ikke er afgjort.

Lovforslaget fastsætter, at i den situation, hvor lejeren i øvrigt i stopperioden bliver forpligtet til at betale en højere leje, end han hidtil har betalt, skal den foreslåede § 9, stk. 1, ikke være til hinder for, at den forhøjede leje oppebæres. Dette forudsætter dog, at pågældende forhøjelse er varslet til ikrafttræden inden lovens gennemførelse.

Spørgsmål 7:

Hvilken ekstra administration vil stk. 3 og 4 give huslejenævnene?

Svar:

Stk. 3 fastslår, at har lejeren betalt for høj leje, kan han søge det for meget betalte

tilbage i overensstemmelse med reglerne i lejelovens § 40. Ifølge lejelovens § 40, jfr. midlertidig boligreguleringslov, § 21, afgøres sådanne sager af domstolene.

I stk. 4 fastslås, at afgørelser om lejens størrelse i private udlejningsejendomme i regulerede områder træffes af huslejenævnet.

Det er ministeriets opfattelse, at det klare og generelle forbud i § 9, stk. 1, mod gennemførelse af lejeforhøjelse i stopperioden ikke vil kunne give anledning til ekstra administration i huslejenævnene.

Spørgsmål 8:

Skal der i områder, hvor der ikke i dag findes huslejenævn, oprettes sådanne ved lovforslagets gennemførelse?

Svar:

Nej.

Spørgsmål 9:

Hvilke økonomiske konsekvenser skønner ministeren § 9 vil få for almenyttige bolig-selskaber, som har varslet husleje-forhøjelser pr. 1. januar 1977 til imødegåelse af driftsunderskud, som f. eks. Brøndby Strand?

Svar:

Det foreslåede huslejestop vil på grund af sin relativt korte varighed næppe medføre så alvorlige konsekvenser, at det for de pågældende byggerier — herunder Brøndby Strand bebyggelsen — på længere sigt vil hindre en sanering af økonomien. For en del af de pågældende byggerier er likviditeten imidlertid ret anspændt. For at bøde herpå vil der blive fremsat forslag om ændring af lov om boligbyggeri, således at rentesikringsudbetalingen sker kvartalsvis. Det vil indebære, at de førstkommande rentesikringsydelse efter huslejestoppets indførelse kommer til udbetaling den 1. april 1977 fremfor ellers den 30. juni 1977. I enkelte tilfælde kan det endvidere eventuelt vise sig nødvendigt at tillade, at realkreditinstitutternes frist for at yde henstand med terminsydelser forlænges — (jfr. herom svar på spørgsmålene 13-15).

Såfremt disse foranstaltninger gennemføres, skulle huslejestoppet ikke for de pågældende byggerier rejse alvorlige problemer.

Spørgsmål 10:

For hvor mange lejemaal er der rentesikringsyndelser under aftrapning?

Svar:

På basis af materiale udarbejdet af Boligselskabernes Landsforening kan det antal lejemaal, for hvilke rentesikringsyndelserne er under aftrapning i lovens gyldighedsperiode, anslås til knap 40.000.

Spørgsmål 11:

Hvorledes agtes det i bemærkningerne omtalte statslån afviklet?

Svar:

Lånet tænkes ydet til Boligselskabernes Landsbyggefond og videreudlånt af denne i henhold til reglerne i Lov om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri. For statslånet skal gælde samme vilkår som gældende i forholdet mellem Boligselskabernes Landsbyggefond og lånemodtagerne, og hvorom henvises til lovens § 4, stk. 2-4. De nærmere vilkår vil være at fastsætte således, at landsbyggefondens betaler låneydelsen (afdrag og renter) til statskassen i samme omfang og i samme takt, som lånemodtagerne har pligt til at erlægge disse ydelser til landsbyggefondens efter de aftalte lånevilkår, der skal være fastsat inden for rammerne af de nævnte bestemmelser i lovens § 4, stk. 2-4.

Lånet skal herefter henstå afdragsfrit i 10 år, hvorefter det tilbagebetales i løbet af højst 10 år. Såfremt den heraf følgende lejestigning bringer lejen i det pågældende byggeri i misforhold til lejeniveauet i nybyggeriet, kan disse tidsfrister efter boligministerens bestemmelse forlænges i det omfang, det skønnes fornødent til imødegåelse heraf.

Lånet forrentes med 5½ pct. p. a. fra tidspunktet for tilbagebetalingens begyndelse.

For så vidt angår de mere detaljerede bestemmelser henvises til loven.

Spørgsmål 12:

Hvorledes harmonerer sidste sætning i 3. afsnit af bemærkningerne til § 10 med grundlovens § 43?

Svar:

Grundlovens § 43, der er sålydende:

„Ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov; ej heller kan noget mandskab udskrives eller noget statslån optages uden ifølge lov.“, omfatter alene forhold, hvor staten er debitor. Da staten i dette tilfælde er långiver, omfattes forholdet således ikke af grundlovens § 43.

Spørgsmål 13:

Hvor længe agter ministeren at tillade, at realkreditinstitutternes frist for at yde henstand med terminsydelser forlænges?

Svar:

Den nævnte frist er fastsat af boligministeren i medfør af lov om boligbyggeri, § 89, og tilsvarende tidligere bestemmelser, der meddeler ministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af lovens bestemmelser. Ministeren har herefter på statens vegne som betingelse for ydelse og fortsat gyldighed af statsgaranti for realkreditbelåningen af almennyttigt byggeri fastsat, at henstand med terminsydelser udover et halvt år ikke kan ydes uden boligministerens samtykke.

Den nævnte frist tænkes i enkelte tilfælde og kun efter en nøje bedømmelse tilladt forlænget til et år.

Spørgsmål 14:

Kan en fristforlængelse foretages uden ændring i realkreditloven?

Spørgsmål 15:

Burde samme fristforlængelse ikke også gælde for private grundejere, som savner likviditet på grund af foretagne moderniseringer eller foranstaltninger til brandsikring og isolering m. v.?

Svar på spørgsmål 14 og 15:

Den nævnte frist for ydelse af henstand med betaling af terminsydelser er som nævnt under besvarelsen af spørgsmål 13 fastsat med hjemmel i boligbyggeriloven.

Der er i den øvrige lovgivning ikke bestemmelser, der hindrer, at realkreditinstitutterne i princippet yder ubegrænset henstand med betaling af terminsydelser, såfremt de finder det forsvarligt.

Det skal dog understreges, at en pant-haver — i dette tilfælde et realkreditinstitut — i henhold til tinglysningslovens § 40 —

når han giver skyldneren henstand med renter eller lignende ydelser — ikke kan bevare sin panteret for disse forud for de efterfølgende eller sideordnede panthavere udover et år fra forfaldsdagen.

Spørgsmål 16:

Har man beregninger for størrelsesordenen af de i bemærkningerne omtalte økonomiske vanskeligheder for visse afdelinger?

Svar:

Ministeriet er bekendt med, at der i afdelinger under almennyttige boligselskaber er vanskeligheder, der skyldes, at der i en periode er opsamlet driftsunderskud. Man har imidlertid ikke materiale, der belyser det samlede omfang af disse vanskeligheder.

Spørgsmål 17:

Hvilket rentetab vil den kvartalsvise udbetaling af rentesikring medføre? Det ønskes tillige oplyst, hvilken rentegevinst den kvartalsvise udbetaling vil medføre for de almennyttige boligselskaber.

Svar:

Kvartalsvis udbetaling af rentesikring i stedet for den nugældende helårsvise udbetaling vil ikke betyde nogen ændring af omfanget af statens udgifter, men alene en ændret tidsmæssig fordeling af udgifterne. Ordningen vil således ikke medføre øgede statsudgifter på finanslovene.

De samlede udgifter til rentesikring er for finansåret 1977-78 beregnet til omkring 900 mill. kr., dvs. at de halvårslige udbetalinger groft kan skønnes at andrage 450 mill. kr. Ved overgang til kvartalsvis udbetaling af rentesikring vil udbetalingen af halvdelen — d.v.s. 225 mill. kr. — af hver af de nu halvårslige udbetalinger blive fremrykket 1 kvartal. Det kunne derfor siges, at staten ville lide rentetab svarende til forrentning af 2 gange 225 mill. kr. i et kvartal.

Det beregnede rentetabs størrelse afhænger naturligvis af, hvilken forrentning man forudsætter. Regnes eksempelvis med en rente 11 pct. p. a. svarende til diskontoen, vil det årlige beregnede rentetab blive på godt 12 mill. kr.

Tilsvarende kan opgøres en beregnet rentegevinst for de almennyttige boligselskaber. Størrelsen af den beregnede rentege-

vinst afhænger af, hvilken rentesats der vil gælde for disse selskaber.

Spørgsmål 18:

Forudsættes det, at den kvartalsvise udbetaling af rentesikring skal være permanent?

Svar:

Den nævnte ordning forudsættes gennemført permanent. Man kan dels henvide til, at det likviditetsbehov, der opstår på grund af huslejestopet, ikke vil kunne afvikles umiddelbart. Der kan endvidere henvises til, at den bestående ordning, hvorefter rentesikring udbetales halvårsvis ultimo juni og december, harmonerer dårligt med, at realkreditlån nu i nogle tilfælde ydes med kvartårlige terminer og endvidere i nogle tilfælde med halvårslige terminer i marts og september måneder.

Spørgsmål 19:

Kan ministeren bekræfte, at reglerne om øget henstand fra realkreditinstitutterne og den kvartalsvise udbetaling er boligforligsstof?

Svar:

Ministeren er af den opfattelse, at boligforligspartierne har accepteret, at lovforslaget gennemføres uanset boligforliget. De her nævnte forhold er en konsekvens af lovforslaget.

Spørgsmål 20:

I hvilket omfang finder de i lovtæksten omhandlede aftrapninger af rentesikringsydelseerne sted efter 1. december 1976?

Svar:

På grundlag af materiale fra Boligselskabernes Landsforening kan det anslås, at der for de i lovens gyldighedsperiode under aftrapning værende byggerier i 1977 ialt ville ske en aftrapning af rentesikringsydelseerne i disse byggerier på godt 30 mill. kr. En udskydelse af rentesikringsaftrapningen i 3 måneder medfører derfor en øget statsudgift til rentesikring på knap 8 mill. kr.

Spørgsmål 21:

Hvad er begrundelsen for at give en udsæt-

telse på 3 måneder af rentesikringsaftrapningen?

Spørgsmål 22:

Hvad er ministerens begrundelse for at favorisere nogle udlejere såsom sociale boligelskaber fremfor andre udlejere, som ikke opnår nogen lempelse af deres forpligtelse af det huslejestop, der tilsigtes pålagt ved lovforslagets gennemførelse?

Svar på spørgsmål 21 og 22:

Det midlertidige huslejestop virker i princippet ens i almentilrettet og privat udlejningsbyggeri. Der er tilstræbt en ligestilling derved, at lejeforhøjelser ikke kan gennemføres i stopperioden.

De særlige forhold i nogle almentilrettige byggerier er, at rentesikring og driftslån er under aftrapning. Hvis denne aftrapning blev opretholdt uanset huslejestoppet, ville de pågældende lejere efterfølgende skulle betale en yderligere lejeforhøjelse.

Begrundelsen for en 3 måneders udskydelse af sådanne aftrapninger er, at man ikke ønsker at stille disse lejere ringere end andre lejere og derved forrykke den tilsigtede parallelitet.

Af rent praktisk-administrative grunde er valgt at udskyde i 3 hele måneder, skønt lovens gyldighedsperiode er en smule kortere end 3 måneder.

Spørgsmål 23:

Der ønskes en vurdering af, hvad en gennemførelse af lovforslaget vil betyde for de sociale boligelskabers økonomi i 1977, og om man forventer at måtte ansøge om yderligere statslån i denne anledning.

Svar:

For ældre almentilrettige boligafdelinger vil en kortvarig udsættelse af eventuelle lejeforhøjelser ikke medføre større økonomiske konsekvenser.

For nyere almentilrettige boligafdelinger søges huslejestoppets virkninger neutraliseret ved udskydelse af rentesikringsaftrapning — jfr. lovforslagets § 10 — overgang til kvartalsvis udbetaling af rentesikring og ydelse af yderligere driftslån — jfr. bemærkningerne til lovforslagets § 10. Det skal understreges, at disse foranstaltninger alene tager sigte på at løse de problemer, som el-

lers ville opstå ved lovforslagets gennemførelse, medens de ikke sigter på de økonomiske problemer, som i øvrigt er opstået for visse almentilrettige boligafdelinger.

Spørgsmål 24:

Hvorledes skal lejerne kunne kontrollere, at der ikke sker overførsel af underskud til de følgende måneder, og vil det ikke være nødvendigt med særskilt regnskab for de måneder, der er undergivet huslejestop?

Svar:

Hvor den omkostningsbestemte leje i medfør af boligreguleringsloven gælder, anvendes et årsbudget som grundlag for afgørelsen af, om lejeforhøjelse er fornøden.

I de tilfælde, hvor det midlertidige huslejestop udskyder en varslet lejeforhøjelse, varer det tilsvarende længe, inden driften kommer i balance.

Da udgiftsbudgettet, hvormed lejen skal kunne balancere, efter reglerne i boligreguleringsloven ikke giver udlejeren adgang til at indregne underskud fra en tidligere periode, er det således allerede i strid med reglerne at foretage overførsel af underskud, således at budgettet forhøjes hermed. Noget sådant skulle relativt let kunne kontrolleres, når det budget, der danner grundlag for kravet om den senere lejeforhøjelse, af udlejeren forelægges for lejerne og/eller for huslejenævnet.

I de almentilrettige selskaber findes der en egentlig omkostningsbestemt leje, hvor årsregnskabets eventuelle underskud skal overføres til det følgende år. Her vil lejerne på et senere tidspunkt skulle dække det underskud, der er en følge af, at en lejeforhøjelse udskydes.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 3 er lejen i private lejemål, der ikke er omfattet af huslejereguleringen, fastsat uafhængigt af driftsbudgettet.

Spørgsmål 25:

Hvem skal afgøre lejetvister i de uregulerede områder?

Svar:

Afgørelsen af uenighed mellem udlejer og lejer i lejemål, der ikke er omfattet af huslejereguleringen, henhører under boligretten.

Spørgsmål 26:

Vil den omlægning af terminerne for udbetaling af rentesikring, der tænkes gennemført, også indebære, at terminerne for tilbagebetaling af for meget udbetalt rentesikring fremrykkes?

Svar:

Når et byggeregnskab er endeligt godkendt og der samtidig er fastsat en skæringsdato for overgang fra anlægs- til driftsregnskab, vil der i visse tilfælde kunne opstå spørgsmål om tilbagebetaling af rentesikring, der er udbetalt a conto i byggeperioden. Den således for meget udbetalte rentesikring kræves ikke tilbagebetalt, men modregnes i de rentesikringsydelse, der kommer til udbetaling efter byggeregnskabet godkendelse.

Den påtænkte ændring af udbetalingsterminerne vil således — da der som nævnt ikke kræves tilbagebetaling, men alene foretages modregning — ikke påvirke de berørte boligafdelingers økonomi i negativ retning.

Spørgsmål 27:

Er det i svaret omtalte forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri en del af aftalen mellem de fem partier, der står bag nærværende forslag?

Svar:

Det er ministerens opfattelse, at der i aftalen indgik et forslag om kvartalsvis udbetaling af rentesikring i stedet for den halvårige udbetaling efter lov om boligbyggeri.

Til afklaring af aftalens omfang foreslås ved ændringsforslag til lovforslagets § 10 fastsat, at de rentesikringsydelse, der forfalder til udbetaling den 30. juni 1977, udbetales med halvdelen den 1. april 1977 og halvdelen den 30. juni 1977. Senere rentesikringsydelse udbetales efter boligbyggerilovens bestemmelser.

Spørgsmål 28:

Ministerens bedes give udvalget en oversigt over størrelsen af de typiske aftrapninger af rentesikringsydelse samt oplyse udvalget om, hvor stor spredning der er mellem typiske lejemål inden for materialet.

Svar:

Rentesikringsaftrapningens størrelse i de byggerier, der er under aftrapning, varierer meget med en klar tendens til, at aftrapningen er hårdere, jo nyere byggerier der er tale om. I nedenstående oversigt er angivet den typiske rentesikringsaftrapning samt spændvidden mellem laveste og højeste aftrapningssats for hver af de årgange byggeri, der vil være under aftrapning i 1977.

Byggeri hvor aftrapning er påbegyndt i:	Typisk aftrapning	Laveste og højeste aftrapning
	kr. pr. m ²	
1974.....	7-8	4-13
1975.....	8-9	4-15
1976.....	12-13	6-23
1977.....	13-14	9-24

Spørgsmål 29:

Ministerens bedes oplyse, hvorvidt disse særdeles lempelige udlånsvilkår er tiltrådt af de partier, der står bag lovforslaget?

Svar:

Det er ministerens opfattelse, at partierne har tiltrådt, at dette statslån ydes på de samme vilkår, som er fastsat for de øvrige statslån, der er ydet til Boligselskabernes Landsbyggefond til videre udlån i form af midlertidige driftslån.

Spørgsmål 30:

Skønner ministeren, at den beregnede rentegevinst vil være på mindst 12 mill. kr. for de almennyttige boligselskaber?

Svar:

Rentesikring udbetales bagud, hvorfor selskaberne i perioden op til en rentesikringsudbetaling skal finansiere den del af driftsudgifterne, der skal dækkes af de pågældende rentesikringsbeløb, enten ved optagelse af lån eller ved opsparede midler. I det omfang, finansieringen sker gennem opsparing, skal denne ske i en relativ likvid form og til en relativ lav rente. I hvilken form finansieringen faktisk findes, er imidlertid ikke statistisk opgjort. Det er derfor ikke muligt at give et rimeligt sikkert skøn over den beregnede rentegevinst for selskaberne ved den foreslåede ordning.

Bilag 3.

Skriftlige spørgsmål fra udvalget til arbejdsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Ifølge lovforslagets titel skulle dette kapitel indeholde stop for indkomststigninger. Det omtaler imidlertid kun lønstigninger. Hvor i lovforslaget er der sikret stop for indkomststigninger i kraft af

- a) rentestigninger
- b) kursgevinster
- c) jordprisstigninger
- d) udstykning af ejerlejligheder
- e) inflationsgevinster på fast ejendom
- f) produktivitetsstigninger?

Svar:

Dette spørgsmål er besvaret af *handelsministeren*, se bilag 1, side 17.

Spørgsmål 2:

Er kravet om kendelse ubetinget for, at reglen kan finde anvendelse?

Svar:

Ja. Først når arbejdsrettens afgørelse (i form af en kendelse eller en dom) foreligger, er det med sikkerhed fastslået, at et kampskridt er overenskomststridigt.

Spørgsmål 3:

Er det efter denne lovgivning med dens stop for priser m. v. tilladt for arbejdsmarkedets hovedorganisationer at forhøje arbejdsrettens bodsstørrelser?

Svar:

Ændringer i arbejdsrettens bodsstørrelser sker efter beslutning af arbejdsrettens *dommerkollegium*. Lovforslagets gennemførelse har ingen som helst indflydelse herpå.

Spørgsmål 4:

Er lønændringer, som tager sigte på opfyldelse af overenskomst- eller traktatmæssige bestemmelser (f. eks. sigtende på gennemførelse af ligeløn), men som kun har kun-

net opnås ved „kollektive kampskridt“, som arbejdsretten har kendt overenskomststridige, ugyldige?

Svar:

Krav om lønændringer, der støttes på gældende overenskomst eller traktat, kan altid gennemføres på anden måde end ved overenskomststridige kampskridt først og fremmest ad retslig vej. Situationen kan derfor ikke forekomme.

Spørgsmål 5:

Bevirker § 11 nogen ændring af den allerede gældende retstilstand i henhold til aftalelovens § 31, enten således at forhold, der er ugyldige i henhold til aftalelovens § 31, nu bliver gyldige i henhold til § 11, eller således at der kan forekomme tilfælde, der er omfattet af § 11 uden allerede at være dækket af aftalelovens § 31 (f. eks. plattedamerne)?

Svar:

Efter aftalelovens § 31 kan en aftale om løn bl. a. være ugyldig i tilfælde, hvor en person har udnyttet en andens økonomiske vanskeligheder eller et bestående afhængighedsforhold til at opnå en ydelse. der står i væsentligt misforhold til modydelsen.

Aftalelovens § 31 vil ligesom andre almindelige ugyldighedsregler principielt kunne finde anvendelse på aftale om lønændringer, der er støttet af overenskomststridige kampskridt.

Lønændringer vil imidlertid kun i ekstraordinære tilfælde være af en sådan størrelse, at der vil være fremkommet et så væsentligt misforhold mellem løn og arbejdspræstation, at betingelserne for at tilsidesætte aftalen efter § 31 vil være opfyldt.

Forslagets § 11 er således betydelig mere vidtgående end aftalelovens § 31.

§ 11 vil i intet tilfælde kunne medføre, at en aftale, der er ugyldig efter aftalelovens § 31, bliver gyldig.

Spørgsmål 6:

Der ønskes en redegørelse for indholdet af de praktiske virkninger af § 11.

Svar:

Så længe parterne er enige om at udbetale, henholdsvis modtage den ugyldige lønforhøjelse, er der intet, der hindrer denne udbetaling. Fortryder arbejdsgiveren den indgåede aftale, eller bliver han først på et senere tidspunkt klar over denne ugyldighed, kan han imidlertid standse udbetalingen af den forhøjede løn.

Lønmodtagere vil ikke kunne gennemføre kravet om den højere løn ved domstolene.

En standsning af udbetalingen af den højere løn kan ikke betragtes som misligholdelse.

Arbejdsgiveren vil i den normale situation, hvor parterne har været enige om lønforhøjelsen, næppe kunne kræve et for meget erlagt beløb tilbagebetalt. I andre tilfælde vil afgørelsen af spørgsmålet om tilbagebetaling afhænge af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Modregning i fremtidig lønudbetaling med for meget betalt løn vil kun kunne komme på tale i de undtagelsestilfælde, hvor arbejdsgiveren vil kunne gennemføre et tilbagebetalingskrav.

Erklæres en virksomhed konkurs, eller træder den i likvidation eller lign., kan lønkrav efter en ugyldig aftale ikke anerkendes af boet eller Lønmodtagernes Garantifond.

Spørgsmål 7:

Indebærer § 11, at ugyldige lønstigninger i perioden fra 1. december 1976 til indeværende overenskomstperiodes udløb skal rummes i augustforligets 2 pct.s ramme, og i bekræftende fald om dette ikke kræver en tydeliggørelse?

Svar:

August-forliget vedrører kun lønstigninger efter indeværende overenskomstperiodes udløb og har således ingen umiddelbar sammenhæng med lønstigninger inden dette tidspunkt, hvad enten disse er gyldige eller ugyldige.

Såfremt en ugyldig lønstigning skal kunne gøres gældende efter overenskomstperiodens udløb, kræver dette en helt ny aftale

herom. Denne aftale vil være omfattet af august-forliget.

Da loven alene vedrører tiden indtil overenskomstperiodens udløb, ses der ikke at være behov for en tydeliggørelse om dette spørgsmål.

Spørgsmål 8:

Gælder § 11 også på minimallønsområdet, såfremt overenskomststridigheden beror på, at procedureregler ikke er opfyldt?

Svar:

§ 11 gælder alle aftaler, der opnås ved hjælp af overenskomststridige kollektive kampskridt, altså også aftaler på minimal-lønsområdet. Der er derimod ikke ifølge § 11 noget til hinder for, at der senere aftales lønændringer på overenskomstmæssig måde.

Spørgsmål 9:

Vil § 11 yderligere til skade for de normal-lønnede uddybe det svælg, der er opstået siden overenskomsterne pr. 1. marts 1973 i forhold til de minimallønnede?

Svar:

Lovforslagets § 11 ændrer intet i de overenskomstmæssige regler for lønfastsættelsen.

Spørgsmål 10:

Ministeren bedes oplyse, hvilke overenskomster der ikke ophører pr. 1. marts eller 1. april 1977, jfr. bemærkningerne side 13.

Svar:

For statens vedkommende udløber en lang række mindre overenskomster 1. maj eller senere.

En række overenskomster vedrørende Serumintituttet og Statens Istjeneste udløber således 1. maj.

En noget længere række overenskomster vedrørende Det kgl. Teater og Kgl. grønlandske Handel udløber 1. juli.

Endvidere kan nævnes, at overenskomsten med SID og skovarbejdere udløber 1. juni, overenskomsten med Dansk Landinspektørforening udløber 1. juli og overenskomsterne med Dansk Elforbund vedrørende socialstyrelsen, med Dansk Metalarbejderforbund, afd. 11, m. fl. vedrørende håndværkere i hovedstaden og med Dansk Me-

tal arbejderforbund vedrørende håndværkere i provinsen 1. september.

I øvrigt har arbejdsministeriet ikke kendskab til, hvilke overenskomster der udløber efter 1. april. Det kan dog nævnes, at overenskomsterne med bank- og sparekasefunktionærer udløber 1. juli. Denne gruppe omfatter ca. 35.000 personer og må anses for langt den største gruppe på det private arbejdsmarked, hvis overenskomster udløber efter 1. april.

Spørgsmål 11:

Vil enhver lønaftale — på områder hvor der i forvejen foreligger overenskomst — være ugyldig, bortset fra tilfælde hvor aftalen direkte er hjemlet i overenskomst? Ville f. eks. den af Falck indgåede aftale have været ugyldig, såfremt loven havde været trådt i kraft den 15. november?

Svar:

Kun sådanne lønaftaler, der er støttet ved kollektive kampskridt, som arbejdsretten har kendt overenskomststridige, er ugyldige. Da den over for Falck iværksatte arbejdsstandsning ikke blev indbragt for arbejdsretten, ville den indgåede aftale derfor ikke have været ugyldig.

Spørgsmål 12:

Er det ministerens opfattelse, at § 11 vil få konsekvenser for arbejdsrettens praksis med hensyn til fastsættelse af bodsstørrelser?

Svar:

Forslaget i § 11 vedrører ikke spørgsmålet om fastsættelse af bod, der efter arbejdsretslovens § 12 fastsættes under hensyn til samtlige sagens omstændigheder. Hvorvidt der i øvrigt foreligger omstændigheder, der kan give grundlag for ændring af bodsstørrelsen, afgøres alene af arbejdsretten.

Spørgsmål 13:

Hvilken realitetsvirkning har det, at kap. 3 og 5 fortsætter efter 1. marts 1977?

Svar:

Begrundelsen for, at kap. 3 og 5 fortsætter efter den 1. marts 1977, er, at en række overenskomster først udløber på et senere tidspunkt.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 10.

Spørgsmål 14:

Er der hjemmel til at gribe ind over for overenskomster og aftaler, som arbejdsmarkedets parter aftaler i perioden indtil overenskomsternes udløb, men med virkning efter dette tidspunkt?

Svar:

Ja, såfremt aftalen er opnået ved hjælp af overenskomststridige kollektive kampskridt i det tidsrum, loven har virkning, vil § 11 også gælde aftaler om senere lønændringer.

Spørgsmål 15:

Er der ikke gennem vedtagelse af denne lov åbnet mulighed for legal omgåelse af loven af 11. marts 1975 om uændret forlængelse af overenskomsterne? I kapitel 1, § 3, siges ganske vist, at lønstigningerne ikke må indregnes i priserne, og i kapitel 3, § 11, at lønaftaler, der følger efter overenskomststridige kampskridt, er ugyldige. Men en lønaftale om forhøjet løn kan jo træffes alene under trussel om uro til ikrafttræden 16. februar 1977, så skal virksomheden kun bære lønforhøjelsen uden at kunne få dækning i priserne i een uge. Kapitel 1, der forhindrer, at lønforhøjelsen indregnes, bortfalder jo i slutningen af februar 1977, og kapitel 3 om de overenskomststridige lønaftaler kommer jo aldrig på tale, truslen om uro har jo været nok til at gennemtvinge en lønforhøjelse, sådan som det gik for Falcks vedkommende. Vil der kunne blive tale om modregning?

Hvad sker der i tilfælde, hvor der ikke stilles krav om yderligere lønforhøjelser, fordi man har dækket sig ind allerede 16. februar?

Svar:

Vedtagelsen af forslaget åbner ikke muligheder for indgåelse af lønaftaler, som ikke forud var til stede.

En aftale som den i spørgsmålet nævnte ville ikke i praksis kunne anfægtes inden vedtagelsen af lovforslaget og kan det heller ikke, selv om forslaget bliver vedtaget.

Hvorvidt en lønforhøjelse opnået ved en sådan aftale kan modregnes i kravene til en

kommande overenskomst er et forhandlings-spørgsmål mellem parterne.

Såfremt der ikke stilles yderligere krav til en kommende overenskomst, vil den indgåede aftale sammen med overenskomsten i øvrigt kunne forlænges uændret i en kommende overenskomstperiode.

Spørgsmål 16:

Idet udvalget gør opmærksom på, at udtrykket „kun har kunnet opnås“, ikke går på *generelle, teoretiske* muligheder, men på de *praktiske* vilkår i det *konkrete* tilfælde, ønskes spørgsmålet besvaret.

Svar:

Spørgsmålet forstås herefter således, at uanset at lønkravet vil kunne gennemføres ad retslig vej, vælger lønmodtagerne at iværksætte overenskomststridige arbejdsstandsninger til opnåelse af lønændringer, der følger af overenskomst- eller traktatmæssige bestemmelser.

Også opfyldelse af sådanne retmæssige krav vil i denne situation parallelt med situationen i spørgsmål 8 være ugyldig efter lovforslaget § 11.

Dette betyder imidlertid ikke, at lønmodtagerne senere er afskåret fra på overenskomstmæssig måde at opnå de lønændringer, som de har retskrav på efter overenskomst eller traktat.

Spørgsmål 17:

Vil en overenskomststridig arbejdsnærlæggelse, der iværksættes med henblik på at gennemføre traktatmæssige forpligtelser, omfattes af lovforslaget?

Spørgsmål 18:

Vil en overenskomststridig arbejdsnærlæggelse, der iværksættes med henblik på at gennemføre overenskomstmæssige forpligtelser, omfattes af lovforslaget?

Svar på spørgsmål 17 og 18:

Ja, under forudsætning af, at overenskomststridigheden er fastslået af arbejdsretten, og at arbejdsnærlæggelsen fører til indgåelse af en aftale om lønforhøjelse, jfr. i øvrigt besvarelse af spørgsmål 16.

Spørgsmål 19:

Såfremt arbejdsgiveren fortryder den ind-

gåede aftale, vil han da kunne pålægges den i § 5, stk. 2, omtalte prisnedsættelse?

Svar:

Situationen ses ikke at kunne opstå, idet der i det beskrevne tilfælde må være tale om en aftale, der er indgået før den 1. december 1976 og derfor ikke omfattet af § 11. I øvrigt vil et fald i lønomkostningerne efter den 1. december 1976 ikke kunne føre til krav om nedsættelse af priserne, svarende til at lønstigninger ikke kan indregnes i priserne, jfr. § 3, 2. pkt.

Spørgsmål 20:

Idet udvalget henleder opmærksomheden på, at der med spørgsmålet var tænkt på de *faktiske, økonomiske* virkninger og ikke de *juridiske*, ønskes en fornyet besvarelse af udvalgets spørgsmål.

Svar:

Det kan ikke opgøres, i hvilket omfang § 11 vil hindre, at der i den resterende overenskomstperiode opnås aftaler om lønforhøjelser på normallønsområdet. Men bestemmelsen i § 11 vil utvivlsomt have faktiske økonomiske virkninger i denne retning.

Det må dog erindres, at heller ikke overenskomstmæssige lønstigninger, f. eks. inden for minimallønsområdet, vil kunne indregnes i priserne i lovens gyldighedsperiode.

Arbejdsministeriet finder derfor ikke grund til at antage, at lovforslaget som helhed vil medvirke til at udbygge det omhandlede „svælg“.

Spørgsmål 21:

I anledning af at der i radioavisen d. d. kl. 12,00 fremkom en udtalelse af lektor Per Jacobsen, Århus universitet, vedrørende lovforslagets § 11 sammenholdt med aftalelovens § 29 ønskes en udskrift af dette indlæg samt arbejdsministerens bemærkninger hertil.

Svar:

Det pågældende afsnit i lektor Per Jacobsens indlæg i radioavisen læd ordret således:

„Men derimod synes jeg, at spørgsmålet om de — skal vi sige — overenskomststridige arbejdsstandsninger, det har man, såvidt jeg kan se, hvis man ønskede det, heller

ikke egentlig fået nogen som helst løsning på, fordi når man i lovforslaget siger, at disse lønforhøjelser, der er fremtvunget ved overenskomststridige kampskridt, at de er ugyldige, så vil jeg da gerne sige, at det er ikke noget, der ændrer den nuværende tilstand. Det er de også i øjeblikket. En arbejdsgiver, der har været udsat for tvang, han kan til en hvilken som helst tid, når tvungen hører op, nægte at betale sådanne lønforhøjelser. Det er en ugyldig aftale i henhold til almindelige aftaleregler. Det står i aftaleloven § 29.“

Aftalelovens § 29 er sålydende:

„Er en viljeserklæring retsstridigt fremkaldt ved anden tvang end i § 28 omtalt, er den ikke bindende for den tvungne, hvis den, til hvem erklæringen er afgivet, selv har udøvet tvang eller har indset eller burdet indse, at erklæringen retsstridigt var fremkaldt ved tvang fra trediemands side.“

Kommentar:

Retsstridig tvang efter aftalelovens § 29 er en såkaldt „tilblivelsesmangel“ ved aftalen. En sådan mangel kan afhjælpes ved efterfølgende samtykke eller blot passivitet fra løftegiverens side. D.v.s. at han bliver bundet af aftalen, hvis han — efter at tvangen er ophørt — udbetaler den højere løn.

Aftaler, der er indgået under de i lovforslagets § 11 omhandlede omstændigheder, er ugyldige på grund af en såkaldt „indholds-mangel“, der i modsætning til, hvad der gælder med hensyn til tilblivelsesmangler, *ikke* efterfølgende kan afhjælpes. D.v.s. at en arbejdsgiver, der har indgået en sådan aftale *når som helst* vil kunne frigøre sig fra aftalen — altså også selv om han gennem længere tid efter tvangssituationens ophør har betalt de forhøjede lønninger.

En anden afgørende forskel mellem lovforslagets § 11 og aftalelovens § 29 er, at det som oftest vil være *usikkert*, om løftet er

fremkaldt ved retsstridig tvang efter aftalelovens § 29, medens forslaget § 11 *entydigt* fastslår, hvornår ugyldighedsvirkningen indtræder.

Det kan herefter konstateres, at forslaget § 11 i praksis vil få et langt bredere anvendelsesområde end aftalelovens § 29.

Spørgsmål 22:

Der ønskes et skøn over, hvor mange overenskomststridige arbejdsnedlæggelser der har været indbragt for retten inden for de sidste 2 år, jfr. ministerens besvarelse af spørgsmål 4.

Svar:

Det skønnes, at ikke under $\frac{3}{4}$ af de sager, der påkendes ved Arbejdsretten vedrører, overenskomststridige arbejdsnedlæggelser.

I finansåret 1974-75 var det samlede antal sager 166, i finansåret 1975-76 var det 276 og i de forløbne 8 måneder af finansåret 1976-77 har det været 230.

Herudfra må svaret på spørgsmålet skønnes at være ca. 425.

Spørgsmål 23:

Ministeren bedes oplyse, i hvor mange tilfælde der ad retslig vej inden for de sidste 2 år er forsøgt at få overenskomstmæssige eller traktatmæssige forpligtelser opfyldt.

Svar:

Det eneste grundlag for en besvarelse af det stillede spørgsmål er et skøn over, hvor mange faglige voldgiftssager der forekommer.

Det må antages, at der forekommer maksimalt omkring 400 faglige voldgiftssager pr. år, og svaret på det stillede spørgsmål er således maksimalt 800 tilfælde.

Det er ikke muligt at sige noget om, i hvor mange tilfælde de rejste krav har været overenskomstmæssige.

Bilag 4.

Skriftlige spørgsmål fra udvalget til finansministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Agter regeringen at lade lønglidningen i 1976 indgå med fuld vægt som basis for taktreguleringen i 1977 for de offentligt ansatte?

Svar:

For offentligt ansatte, der er omfattet af den i medfør af § 5, stk. 1, i lov nr. 48 af 11. marts 1975 om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. fastsatte taktregulering, sker taktreguleringen pr. 1. april 1977 på grundlag af udviklingen i arbejderlønnen fra januar kvartal 1976 til juli kvartal 1976 samt den forholdsmæssigt beregnede udvikling i funktionærlønnen fra oktober måned 1975 til april måned 1976. Taktreguleringen pr. 1. oktober 1977 sker på grundlag af udviklingen i arbejderlønnen fra juli kvartal 1976 til januar kvartal 1977 samt den forholdsmæssigt beregnede udvikling i funktionærlønnen fra april måned 1976 til oktober måned 1976.

I henhold til den gældende taktreguleringsordning ydes den automatiske taktregulering kun med 50 pct. af den i overensstemmelse med foranstående konstaterede lønglidning, medens spørgsmålet om eventuelle ændringer i ansættelsesvilkår på grundlag af den resterende del af lønglidningen kan optages til forhandling i forbindelse med overenskomst- og aftalefornyelsen.

Det kan oplyses, at taktreguleringsstillægget pr. 1. april 1976 udgjorde 0,87 pct. og pr. 1. oktober 1976 0,93 pct. Med hensyn til tillæggets størrelse pr. 1. april 1977 kan intet siges med sikkerhed, men tillægget

skønnes at blive ca. 1 pct. Det påregnes, at taktreguleringen i den periode, der er omfattet af folketingsbeslutningen af 20. august 1976 om indkomstpøolitik, kan holdes inden for den i beslutningen angivne ramme.

Endvidere finder taktregulering af løn sted i henhold til en række overenskomster indgået med forskellige arbejderorganisationer. Sådant taktregulering vil efter de gældende overenskomster i 1977 ske på grundlag af lønudviklingen i 1976 for tilsvarende personalegrupper på det private arbejdsmarked, og således at reguleringen sker med den fulde konstaterede lønudvikling.

Det bemærkes, at også de sidstnævnte ordninger indgår i forhandlingerne om fornyelse af overenskomster og aftaler i 1977, og at disse forhandlinger fra regeringens side vil blive ført under iagttagelse af ovennævnte folketingsbeslutning.

Spørgsmål 2:

Vil ministeren bekræfte, at den taktregulering, der skal finde sted i 1977, i henhold til en række overenskomster indgået med forskellige arbejderorganisationer, aldrig kan overstige 2 pct.-lønnen?

Svar:

Regeringen og de kommunale lønforhandlende organer har besluttet at opsigge de overenskomster, der indeholder bestemmelser om den nævnte taktregulering, med henblik på at sikre, at taktreguleringerne i hvert af overenskomstårene 1977-78 og 1978-79 holdes inden for 2 pct.

Bilag 5.

Notat vedrørende TL-lønninger.

TEKNISK LANDSFORBUND

I. INDLEDNING.

Følgende notat har til formål at forsøge at belyse 2 forhold for TL's medlemmer:

- 1) Hvorledes er lønspredningen mellem TL's medlemmer?
- 2) Hvorledes ligger TL lønmæssigt?

Svarene på begge spørgsmål må naturligvis blive ufuldstændige, dels fordi det materiale, der kan benyttes til en belysning, er ufuldstændigt, og dels fordi der ikke har været tid til at foretage en dyberegående undersøgelse af spørgsmålene.

Der er valgt at arbejde med lønstatistikker, der er opgjort på ét tidspunkt, nemlig oktober-lønninger 1975. Dette skulle ikke i sig selv betyde noget for undersøgelsen (— selv om det havde været interessant at se på, hvorledes disse ting havde udviklet sig over tiden), eftersom lønudviklingen for så store grupper, som der er tale om her, må anses for at være uden store „Spring“.

Almindeligvis anvender man 2 mål for, hvorledes en gruppes lønniveau er: gennemsnittet og medianen, hvor medianen er „Den midterste lønning“. I det følgende er anvendt begge begreber, fordi det ikke er muligt at „Omregne“ det ene til det andet, og fordi begreberne ikke er umiddelbart sammenlignelige. Dette skyldes at medianen er påvirket af spredningen i den pågældende gruppe: hvis spredningen er skæv, f. eks. ved at der er relativt flere yngre end ældre — hvad der næsten altid er — bliver medianen mindre end gennemsnittet. Dette forhold er ikke påvirket af, hvor stor den pågældende gruppe er, men udelukkende af, om fordelingen er „Skæv“. For en almindelig månedsløn ligger medianlønnen således 2-400 kr. under gennemsnitslønnen.

Endelig er det rimeligt at overveje, hvilke faktorer der bestemmer størrelsen af henholdsvis medianen og gennemsnitslønnen.

Ud over det lønniveau, den pågældende gruppe rent faktisk har, er det af stor betydning, hvorledes alderssammensætningen i den pågældende gruppe er. Det er indlysende, at hvis man sammenligner 2 lønmodtagergrupper, hvor alderssammensætningen er vidt forskellig, vil man ikke gennem medianen og gennemsnittet få et „Sandt“ billede af gruppernes lønniveau i forhold til hinanden.

II. LØNSPREDNINGEN.

Det er muligt ud fra de givne statistikker at opsplitte lønspredningen i: Geografisk lønspredning, ansættelsesmæssig lønspredning, faglig lønspredning, aldersmæssig lønspredning og „Generel“ lønspredning.

A. Geografisk lønspredning.

Traditionelt indeholder lønstatistikker en opdeling i hovedstad og provins. Man kan med rette indvende, om dette er rimeligt. Udover at der rent faktisk er en markant lønforskel, kunne man spørge, om der ikke er en ligeså stor forskel mellem andre store byer og købstæderne. Hvis man ville, kunne man naturligvis anvende urbaniseringsgraden som opsplitningskriterium, men når man gør det, bør det være meget mere nuanceret end blot i hovedstad og provins. Dette for at forklare, hvorfor jeg ikke går ind i en analyse af hovedstaden kontra provinsen; opsplitningen bliver kun taget med i tabellerne, hvis der ikke eksisterer tal for hele landet.

B. Ansættelsesmæssig lønspredning.

I TL's statistikker er opgjort både de privatansatte og samtlige ansatte. I de tabeller, hvor der bliver sammenlignet med Arbejdsgiverforeningens statistikker, er det

kun de privatansatte, der er med i tabellen, ellers er det samtlige TL-medlemmer. Udover dette har jeg ikke beskæftiget mig med eventuelle forskelle i lønniveauerne mellem privat og offentligt ansatte.

C. Faglig lønspredning.

I tabel 1 er opgjort: antal medlemmer i de enkelte uddannelsesgrupper, hvor stor en andel de udgør i Teknisk Landsforbund og de enkelte grupperes medianlønning.

Tabel 1. Samtlige TL-medlemmer fordelt efter uddannelsesgruppe.

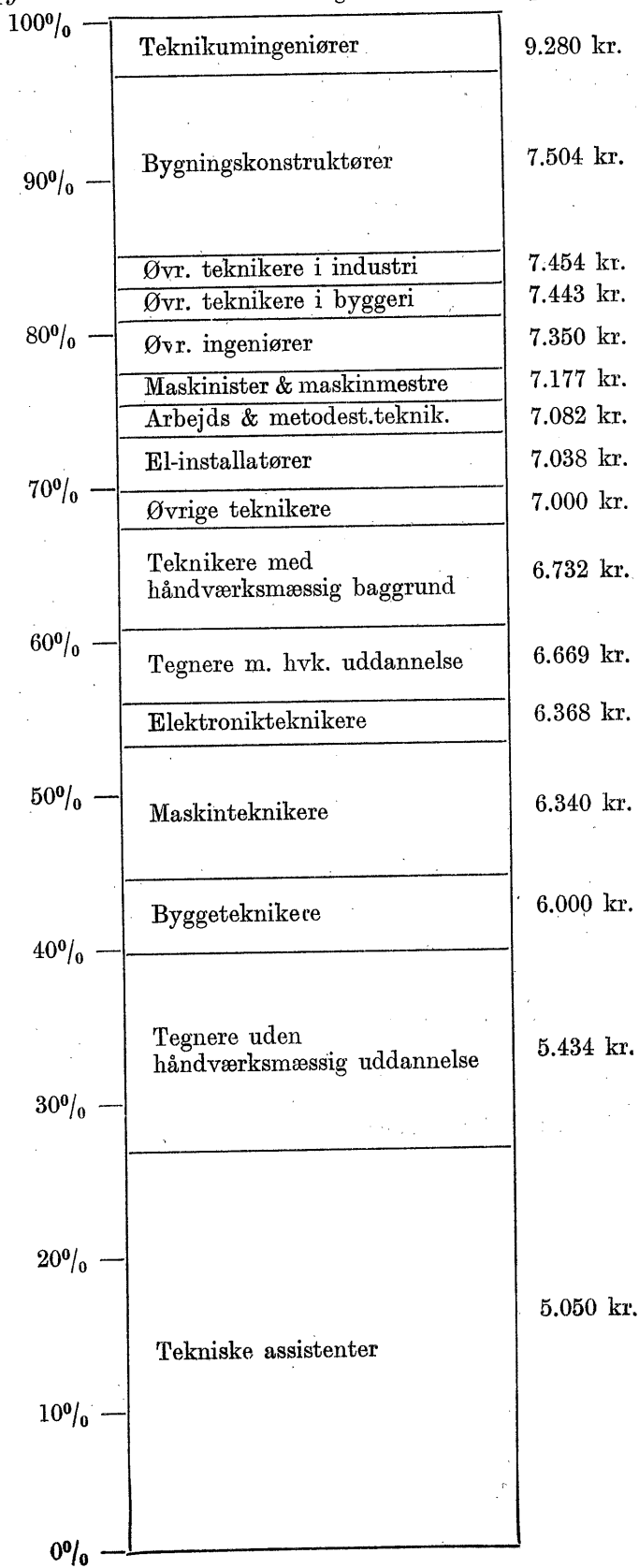
	Antal	Antal medlemmer i pct. af samtlige	Medianløn (kr.*)
Teknikumingeniører	479	3,6	9.280
Øvrige ingeniører	484	3,6	7.350
Bygningskonstruktører	1581	11,9	7.504
Byggeteknikere m. fl.	610	4,6	6.000
Maskinteknikere	1147	8,6	6.340
Tekniske assistenter	3539	26,7	5.030
Tegnere med håndværksuddannelse	679	5,2	6.669
Tegnere uden håndværksuddannelse	1655	12,5	5.434
El-installatører	477	3,6	7.038
Arbejds- og metodestudietekn.	255	1,9	7.082
Maskinister og maskinmestre	262	2,0	7.177
Elektronikteknikere	376	2,8	6.368
Teknikere med hvk. baggrund	892	6,7	6.732
Øvrige teknikere i industrisektoren	243	1,8	7.454
Øvrige teknikere i byggesektoren	269	2,0	7.443
Øvrige teknikere	338	2,5	7.000
I alt	13.286	100	—

*) Medianlønnen beregnet på baggrund af de indleverede statistikkort og ikke hele gruppen.

KILDE: TL-statistikken, oktober 1975.

Hvis man „Ordner“ de enkelte uddannelsesgrupper efter medianlønningens størrelse, således at den gruppe med den mindste medianlønning kommer først, derefter den med den næstmindste osv., osv., får vi en

tabel mægt til tabel 1, blot er der byttet om på rækkefølgen, og der er tilføjet en kolonne: „Akkumuleret procent“, dvs. man summerer de enkelte grupperes procentvise andele af forbundet op.



Figur 1.

Medlemsskarens sammensætning i uddannelsesgrupper i størrelsesorden efter medianlønnens størrelse.

Bilag til bet. o. lovf. om prisstop m.v.

Tabel 2. Hele landet, samtlige TL-medlemmer, median rangordnet efter medianens størrelse.

	Medianløn	Antal	Antal TL-medlemmer	
			pct. af samtlige	Akkumuleret pct.
Tekniske assistenter	5.030	3539	26,7	26,7
Tegnere uden hvk. uddannelse	5.434	1655	12,5	39,2
Byggeteknikere m. fl.	6.000	610	4,6	43,8
Maskinteknikere	6.340	1147	8,6	52,4
Elektroteknikere	6.368	376	2,8	55,2
Tegnere med hvk. uddannelse	6.669	679	5,2	60,4
Teknikere med hvk. baggrund	6.732	892	6,7	67,1
Øvrige teknikere	7.000	338	2,5	69,6
El-installatører	7.038	447	3,6	73,2
Arbejds- og metodestudieteknikere	7.082	255	1,9	75,1
Maskinister og maskinmestre	7.177	262	2,0	77,1
Øvrige ingeniører	7.350	484	3,6	80,7
Øvrige teknikere i byggesektoren	7.443	269	2,0	82,7
Øvrige teknikere i industrisektoren	7.454	243	1,8	84,5
Bygningskonstruktører	7.504	1581	11,9	96,4
Teknikumingeniører	9.280	479	3,6	100
I alt	—	13286	100	—

Note:
Eftersom det ikke er alle medlemmer, der har afleveret statistikkort er medianlønnen beregnet ud fra de afleverede.

KILDE: TL-statistikken, oktober 1975.

Som det fremgår af tabellen, udgør gruppen af tekniske assistenter *plus* gruppen af tegnere uden håndværksmæssig uddannelse 39,2 pct. af Teknisk Landsforbunds medlemmer — hvilket fremgår af den akkumulerede procent.

Ca. én fjerdedel af TL's medlemmer udgøres af tekniske assistenter (26,7 pct.), der samtidig er den gruppe der har den laveste median-lønning, nemlig 5.030 kr. om måneden. Den højest lønnede faglige gruppe er teknikumingeniørerne, der udgør 3,6 pct. af TL's medlemmer, og har en medianlønning på 9.280 kr. pr. md. Der er således en forskel på den laveste og den højeste medianlønning på 84 pct.

Hvis vi ser på den akkumulerede procent, fremgår det at 43,8 pct. af TL's medlemmer (bestående af tekniske assistenter, tegnere uden håndværksmæssig uddannelse og byggeteknikere) har en medianlønning på mindre end 6.000 kr. pr. md. Ligeledes har 73,2 pct. en medianlønning, der er mindre

end 7.038 kr.

Resultaterne fra tabel 2 er tegnet op i figur 1, hvor hele søjlen illustrerer alle TL-medlemmer, og de enkelte uddannelseskategoriers andele af TL er markeret ved deres størrelse på søjlen. På figuren er som i tabellen grupperne ordnet efter, hvor stor deres respektive medianlønning er. Således ser vi igen, at tekniske assistenter kommer først.

De 2 største medlemsgrupper i TL, nemlig tekniske assistenter og tegnere uden håndværksmæssig uddannelse, er samtidig de 2 grupper med det laveste lønniveau. Bemærkelsesværdigt er det endvidere, at byggekonstruktørerne, der med 11,9 pct. af medlemmerne er TL's trediestørste medlemsgruppe, ligger så relativt højt med en medianlønning på 7.504 kr.

Endelig kan man bemærke det relativt store spring, der er fra medianlønningen hos byggekonstruktørerne til medianen hos teknikumingeniørerne (der med en median-

lønning på 9.280 kr. er TL's højest lønnede gruppe), forskellen mellem de 2 gruppers medianlønning er således på knap 25 pct. i modsætning til de andre uddannelsesgrupper, hvor forskellene i lønniveau er mindre fra gruppe til gruppe.

Generelt kan man sige, at der er tale om en relativ stor lønspredning mellem uddannelsesgrupperne, idet den bedst betalte fjerdedel af medlemmerne tjener mere end en halv gang så meget som den lavest lønnede fjerdedel. (En del af denne forskel skyldes alderssammensætningen, som gennemgås nedenfor).

D. Aldersmæssig lønspredning.

Som gennemgået i indledningen har aldersforskellen i den pågældende uddannelsesgruppe betydning for lønniveauet. I de følgende 2 tabeller er hver uddannelsesgruppe inddelt i 3 aldersintervaller: 0-29 år, 30-39 år og over 40 år. Betydningen af aldersfordelingens udseende på lønniveauet hænger naturligvis sammen med, hvor meget lønnen stiger med alderen inden for de enkelte grupper.

Tabel 3. Samtlige TL-medlemmer, fordelt efter uddannelsesgruppe og alder.

	-29 år-		30-39 år		over 40 år		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Teknikumingeniører	29	10	77	28	175	62	281	100
Øvrige ingeniører	39	12	137	43	141	45	317	100
Bygningskonstruktører	211	22	418	43	334	35	963	100
Byggeteknikere	180	63	52	18	56	19	288	100
Maskinteknikere	375	47	314	40	101	13	790	100
Tekniske assistenter	1414	78	283	15	121	7	1818	100
Tegnere med hvk. uddannelse	62	13	170	36	245	51	477	100
Tegnere uden hvk. uddannelse	413	47	191	22	269	31	873	100
Installatører	86	25	142	41	119	34	347	100
Arbejds- og metodestudieteknikere	10	6	63	39	88	55	161	100
Maskinister og mestre	23	13	33	18	123	69	179	100
Elektronikteknikere	173	70	68	27	7	3	248	100
Teknikere med håndv. uddannelse	119	19	243	37	274	44	627	100
Øvrige teknikere i industrien	21	13	76	46	67	41	164	100
Øvrige teknikere i bygge og anl.	16	10	63	38	85	52	164	100
Øvrige teknikere	54	28	66	34	74	38	194	100
I alt	3225	41	2387	30	2279	29	7891	

KILDE: TL-statistikken, oktober 1975.

I tabel 3 er opgjort, hvor stor en andel af medlemmerne i de enkelte uddannelseskategorier der er 0-29 år, 30-39 år osv. Af tabellen fremgår det således, at 10 pct. af teknikum-ingeniørerne er under 30 år, og at 62 pct. af dem er over 40 år. Ligeledes fremgår det, at 78 pct. af de tekniske assistenter er under 30 år.

For hele Teknisk Landsforbunds ved-

kommende, ses det at 41 pct. af medlemmerne er under 30 år, 30 pct. er mellem 30 og 40 år, og 29 pct. er over 40 år.

Uden i øvrigt at have undersøgt det nærmere (det ville kræve en mere grundig undersøgelse), vil jeg mene, at denne aldersfordeling er forskellig fra andre forbunds (TL's medlemmer er gennemgående yngre), hvilket har en vis betydning for de sammen-

ligninger, der foretages senere med andre lønmodtagere. (Uden at det dog behøver at være af altovervejende betydning).

I tabel 4 er opgjort de samme aldersgrupper, blot er der her tilføjet gennemsnitslønningerne for de pågældende alders-

grupper. I tabellen anvendes gennemsnitsløn-begrebet, fordi det er det eneste, det rent beregningsteknisk har været muligt at benytte. (For at benytte medianen skulle lønningerne for samtlige medlemmer kendes, og det ville være et enormt arbejde).

Tabel 4. Gennemsnitsløn for samtlige TL-medlemmer, fordelt på uddannelsesgrupper og aldersafsnit.

	under 29 år		30-39 år		over 40 år		alle
	Pct.	Gennemsnit kr.	Pct.	Gennemsnit kr.	Pct.	Gennemsnit kr.	
Teknikumingeniører	10	6.485	28	8.471	62	10.387	9.460
Øvrige ingeniører	12	6.434	43	7.338	45	8.439	7.734
Byggekonstruktører	22	6.654	43	7.540	35	8.717	7.754
Byggeteknikere m. fl.	63	5.765	18	6.820	19	8.587	6.504
Maskinteknikere	47	5.986	40	6.848	13	7.532	6.526
Tekniske assistenter	78	4.926	15	6.058	7	6.493	5.207
Tegnere med håndv.	13	6.109	36	6.781	51	6.907	6.758
Tegnere uden håndv.	47	4.840	22	6.191	31	6.501	5.647
Installatører	25	6.408	41	7.187	34	8.205	7.343
Arbejds- og metodeteknikere	6	6.577	39	7.270	55	7.093	7.130
Maskinister og maskinmestre	13	6.437	18	7.043	69	7.783	7.474
Elektroniktekni-kere	70	6.186	27	6.988	3	7.599	6.446
Teknikere med håndværksudd.	19	6.180	37	6.872	44	7.347	6.948
Øv. teknikere i industri	13	6.454	46	7.645	41	7.837	7.571
Øv. teknikere i bygge- og anlæg	10	5.876	38	7.339	52	7.989	7.533
Øvrige teknikere	28	5.842	34	7.001	38	8.689	7.322

KILDE: TL-lønstatistikken, oktober 1975.

Den uddannelsesgruppe, der har den største lønudvikling med alderen, er teknikumingeniørerne, der når de er under 30 år ligger på niveau med flere andre grupper, men som stiger 60 pct. i løn, når de bliver over 40 år. En del af forklaringen på „Springet“ op til disse, ligger således i en meget skæv aldersfordeling (i modsætning til de andre grupper bliver der flere medlemmer, jo ældre de bliver).

Arbejds- og metodeteknikere er den gruppe, for hvem alderen har mindst betydning for deres aflønning, idet de kun stiger ca. 8 pct. i lønniveau fra under 30 år til over 40 år.

For hele TL stiger lønningerne ca. 20-30 pct. fra aldersgruppen 0-29 år, til aldersgruppen over 40 år. Man kan således ikke sige, at hele forklaringen på lønspredningen mellem uddannelsesgrupperne skyldes forskellene i aldersfordelingen.

E. Generel lønspredning.

Hvis man ser bort fra uddannelse og alder, kan man inddеле medlemmerne efter, hvor stor deres respektive indkomst er. Dette er gjort i tabel 5, hvor man for forskellige indkomstintervaller har opgjort, hvor mange der er i det pågældende interval, deres gennemsnitsløn m. m.

Tabel 5. Samtlige fuldtidsmånedslønninger oktober 1975 fordelt efter indkomststørrelse.

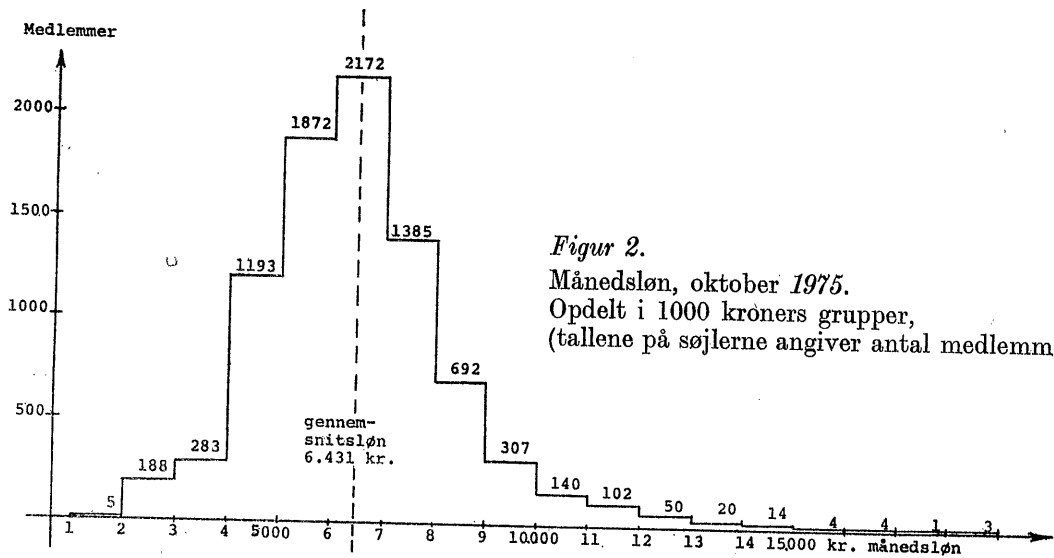
Indkomst- størrelse i kr.	Antal TL- medlemmer	Pct. af TL i alt	Akkumule- rede pct.	Gennem- snit kr.
1.000- 1.999	5	0,1	0,1	1.871
2.000- 2.999	188	2,2	2,3	2.617
3.000- 3.999	283	3,4	5,7	3.582
4.000- 4.999	1193	14,1	19,8	4.551
5.000- 5.999	1872	22,2	42,0	5.496
6.000- 6.999	2172	25,7	67,7	6.478
7.000- 7.999	1385	16,4	84,1	7.416
8.000- 8.999	692	8,2	92,3	8.415
9.000- 9.999	307	3,6	95,9	9.438
10.000-10.999	140	1,7	97,6	10.410
11.000-11.999	102	1,2	98,8	11.423
12.000-12.999	50	0,6	99,4	12.566
13.000-13.999	20	0,2	99,6	13.333
14.000-14.999	14	0,2	99,8	14.263
15.000-15.999	4	0,1	99,9	15.181
16.000-16.999	4	0,1	100,0	16.326
17.000-17.999	1	0,0	—	17.031
18.000-18.999	3	0,0	—	18.405
21.000-21.999	1	0,0	—	21.847
23.000-23.999	1	0,0	—	23.249
I alt	8.437	100	—	6.431

KILDE: TL-lønstatistikken, oktoberløn 1975.

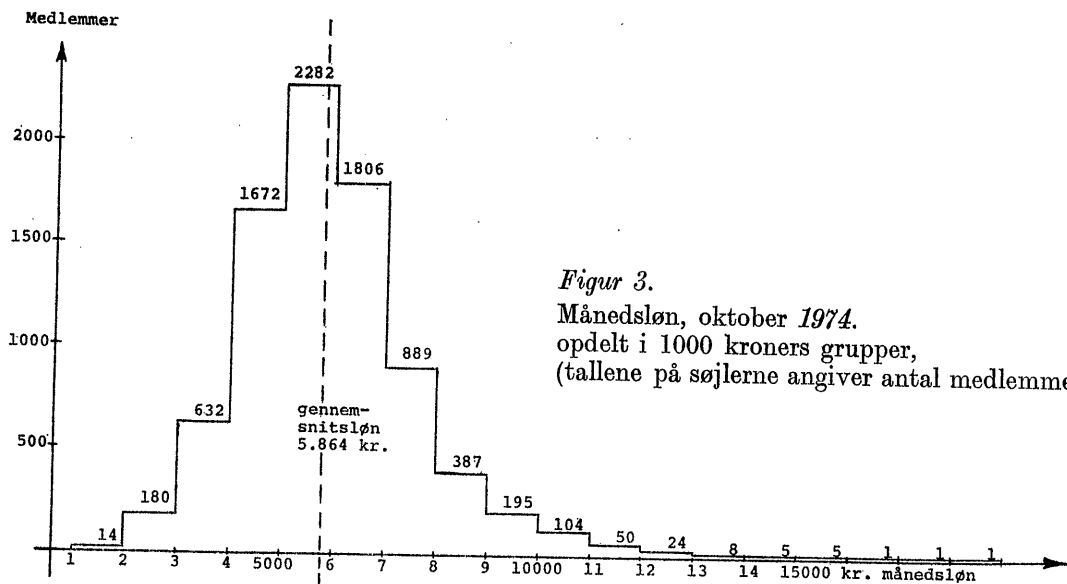
25,7 pct. af TL's medlemmer tjener gennemsnitligt mellem 6-7000 kr. om måneden. Af den akkumulerede procent fremgår det endvidere, at 42 pct. af medlemmerne tjener under 6.000 kr. om måneden, 67,7 pct. tjener mindre end 7.000 kr. om måneden og 84,1 tjener under 8.000 kr. om måneden.

Samtlige TL-medlemmer tjener gennemsnitligt 6.431 kr. om måneden.

For at få et indtryk af, hvad disse tal indeholder, er tabel 5 indeholdt i figur 2.



Langt de fleste medlemmer (78,4%) tjener mellem 4-8.000 kr. om måneden, og som det ses af figuren er indkomstfordelingen mere jævn for indtægter over gennemsnitslønnen.



Figur 3 er en tilsvarende figur, blot er her anvendt tallene fra oktober 1974 (altså et år ældre). Hvis man sammenholder de 2 figurer, får man figur 4, hvor man kan se forskydningen af indtægtsgrupperne.

III. HVORLEDES LIGGER TL LØNMÆSSIGT?

Det er indlysende, at resultatet af sådan en sammenligning, afhænger helt af hvem man vælger at sammenligne med.

I det følgende har jeg valgt at sammenligne med nogle udvalgte grupper indenfor timelønsområdet (hvor det er relativt rimeligt at sammenligne med TL's egne statistikker), — og i bilaget er der valgt nogle grupper af Arbejdsgiverforeningens statistik hvoraf nogle indeholder TL-medlemmer — men ikke nødvendigvis kun disse (eks. byggekonstruktører).

I tabel 6 er omregnet timeløn til månedsløn for visse udvalgte grupper af timelønnede. Omregningen er foregået ved, at hver timeløn er ganget med 177,34 timer pr. måned. Dette tal er fremkommet ved, at der for et normalår på 364,25 dage er beregnet sandsynligheden for, at disse dage er hverdage (= ca. 260 hverdage a 8 timer), herfra er trukket sandsynligheden for at en af disse skulle være en „Skæv helligdag“, og endelig er der til dette lagt 2¼ pct., nemlig den „Skæve helligdagsbetaling“ de timelønnede får. Man kan med fuld ret indvende, at det

er fjollet at beregne det så præcist, når tallene alligevel er behæftet med en ret stor usikkerhed, men i dette tal har man i det mindste en formel begrundelse for, hvorfor det skulle være netop det.

Den usikkerhed i omregningen, der er omtalt ovenfor, skyldes bl.a. 2 ting: dels er der en mindre forskel i feriegodtgørelsen, og dels er der en ret stor usikkerhedsmargin i det ørebeløb, der regnes med, idet det *ikke* indeholder de forskellige tillæg. Man kan sige, at disse tillæg er forårsaget af en ekstra arbejdsydelse (enten i timer eller i gener) og følgelig ikke bør indeholdes i normalt timelønnen; men modsat kan man spørge, hvor stor en del af de „Ekstra gener“ et TL medlem bliver udsat for, der er indeholdt i hans månedsløn.

Der er altså en vis usikkerhed ved at sammenligne disse tal, men for alligevel at kunne gennemføre sammenligningen, er de forskellige tillæg altså ikke medregnet i det ørebeløb der ganges op og bliver til en månedsløn. Dette bevirker, at de timelønnede månedslønninger bliver lidt mindre, end de måske burde være, når man sammenligner med TL-lønninger.

Tabel 6. Udvalgte timelønnede gruppers løn. I timeløn og månedsløn (privat ansatte).

	Hovedstad		Provins	
	timeløn *) kr.	månedsløn **) kr.	timeløn kr.	månedsløn kr.
Maskinsnedkere	34,00	6.030	30,98	5.494
Typografer	42,36	7.512	36,25	6.429
Metal-slibere	36,19	6.418	32,06	5.686
Smede- og maskinarbejdere	38,95	6.907	34,20	6.065
Bygningsnedkere	36,57	6.485	32,56	5.774
Elektrikere	39,70	7.040	32,72	5.803
Malere	40,81	7.237	34,49	6.116
Murere	41,19	7.305	33,95	6.021
Tømrere	40,16	7.122	33,79	5.992
Faglærte i alt	39,42	6.991	34,01	6.031
Ikke faglærte i alt	34,10	6.047	29,84	5.292
Dansk Metalarbejderforbund i alt	39,05	6.925	34,38	6.097

*) Gennemsnitlig timefortjeneste, tilsammenløn (÷ tillæg)

**) Timefortjeneste × 177,34 timer pr. måned = månedsløn.

KILDE: Dansk Arbejdsgiverforenings statistik, oktober 1975, og Dansk Metalarbejderforbunds lønstatistik.

Den første del af tabellen, der indeholder de forskellige faggruppers aflønning, er blot taget med for at man kunne sammenligne med gennemsnitslønnen for Dansk Metal Arbejderforbund. Denne gennemsnitsløn, som det altså er *valgt* at sammenligne med, lå i oktober 1975 på ca. 6.900 kr. i hovedstaden og ca. 6.000 kr. i provinsen.

Disse tal sammenholdes med tabel 7, hvor gennemsnitsløningerne (uden arbejdsgiverens pensionsbidrag) for henholdsvis hovedstad og provins for de enkelte uddannelsesgrupper er taget fra TL's egen statistik.

Tabel 7. Gennemsnitsløn*) for samtlige privatansatte TL-medlemmer, fordelt på uddannelsesgrupper.

	Hovedstad	Provins	Gruppens andel
			af TL-medlemmer i alt pct.
Teknikumingeniører	9.559	8.886	3,6
Øvrige ingeniører	7.964	7.545	3,6
Byggekonstruktører	8.571	7.420	11,9
Byggeteknikere m. fl.	7.712	6.123	4,6
Maskinteknikere	7.058	6.367	8,6
Tekniske assistenter	5.580	5.076	26,7
Tegnere med håndværksmæssig uddannelse	6.902	6.706	5,2
Tegnere uden håndværksmæssig uddannelse	5.662	5.461	12,5
Installatører	7.582	7.196	3,6
Arbejds- og metodeteknikere	7.149	7.113	1,9
Maskinister og maskinmestre	7.325	7.449	2,0
Elektroniktekniere	6.630	6.091	2,8
Teknikere med hvk. baggrund	7.064	6.717	6,7
Øvrige teknikere i industrien	7.823	7.255	1,8
Øvrige teknikere i byggesektoren	8.023	7.333	2,0
Øvrige teknikere	8.111	6.353	2,5

*) Gennemsnit, d. v. s. eksklusive arbejdsgiverens pensionsbidrag.

KILDE: TL-lønstatistikken, oktober 1975.

I tabellen er der ligesom tidligere opgjort hvor stor en andel af forbundet den enkelte uddannelsesgruppe udgør.

Ved at sammenholde de 2 tabeller ses det, at 47,2 pct. af TL's medlemmer i hovedstaden har en månedsløn der ligger under gennemsnittet for Dansk Metalarbejderforbund. (Det tilsvarende tal for provinsen er 42 pct.).

Endelig er i bilag 1 gengivet nogle tal fra Dansk Arbejdsgiverforenings funktionærlønsstatistik (okt. 75), bilaget er udelukkende taget med for at læseren skulle blive fri for selv at slå op i statistikken.

Tabellen kan ikke umiddelbart sammenlignes med de tidligere tabeller, dels fordi Arbejdsgiverforeningens statistik opdeler i mænd og kvinder (men ikke i begge til sammen), dels fordi — som tidligere bemærket — at tallene i Arbejdsgiverforenin-

Til folketingets erhvervsudvalg.

gens uddannelsesstatistik i de relevante grupper ikke udelukkende indeholder TL-medlemmer.

Bilaget er således kun taget med for at man indbyrdes kunne sammenligne forskellige uddannelsesgrupper.

IV. OPSUMMERING.

I forhold til andre forbund har TL en stor lønspredning mellem de forskellige uddannelsesgrupper — en lønspredning der måske netop er betinget dels af forskelligheden mellem medlemsgrupperne, dels af den forskellige alderssammensætning i medlemsgrupperne.

For TL som helhed, var der i oktober måned 1975 en gennemsnitlig løn på 6.431 kr., og endelig hvis man sammenlignede med Dansk Metalarbejderforbund lå TL's lønninger ca. på niveau med disse.

Dansk Arbejdsgiverforenings funktionærlønsstatistik oktober 1975.

Tabel 2a

Uddannelsesgrupper

Mænd

	Hovedstaden				Provinsen				Hele landet			
	Antal	Nedre		Øvre	Antal	Nedre		Øvre	Antal	Nedre		Øvre
		kvartil	Median	kvartil		kvartil	Median	kvartil		kvartil	Median	kvartil
	Kr. pr. måned				Kr. pr. måned				Kr. pr. måned			
Universitetsuddannelse												
Cand. jur.....	29	10.644	13.220	18.895	14	8.045	8.625	10.173	43	8.625	12.362	15.887
Cand. polit.....	29	9.679	13.379	18.605	11	9.263	11.201	14.626	37	9.679	12.350	18.605
Cand. oecon.....	25	10.652	12.228	14.321	47	8.002	9.492	12.395	72	8.447	10.577	13.500
Cand. mag.....	9	10.420	10.505	14.228	1	—	—	—	10	10.271	10.505	12.023
Cand. scient.....	19	8.600	10.385	12.190	10	7.933	11.599	11.970	29	8.600	10.385	12.145
Teknisk uddannelse												
Civilingeniør.....	1.323	9.852	12.818	15.625	737	9.596	12.668	15.888	2.060	9.785	12.775	15.720
Herunder:												
Bygningsingeniør....	428	10.189	13.281	16.176	99	10.377	12.917	16.737	527	10.267	13.173	16.338
Maskiningeniør.....	386	9.590	12.402	15.351	324	8.714	11.792	14.846	710	9.175	12.107	15.272
Elektroingeniør.....	243	9.678	13.096	15.949	108	9.870	13.148	17.794	351	9.703	13.096	16.442
Kemiingeniør.....	266	10.287	12.439	15.385	206	10.714	13.655	15.948	472	10.421	13.080	15.657
Akademiingeniør.....	458	7.410	8.602	10.806	361	7.245	8.886	10.992	819	7.337	8.674	10.875
Herunder:												
Bygningsingeniør....	135	6.998	8.206	10.162	65	7.158	8.301	10.280	200	7.022	8.292	10.202
Maskiningeniør.....	150	7.371	8.487	10.409	167	6.833	8.058	10.503	317	7.045	8.338	10.503
Elektroingeniør.....	107	7.622	8.516	10.982	49	8.119	9.280	12.172	156	7.704	8.840	11.107
Kemiingeniør.....	66	8.083	10.178	12.273	80	7.863	9.613	12.127	146	7.969	9.892	12.264
Teknikumingeniør.....	2.996	8.009	9.735	11.567	3.917	7.451	8.937	10.828	6.913	7.652	9.268	11.193
Herunder:												
Bygningsteknik.....	532	7.868	9.965	12.109	579	7.305	9.094	11.327	1.111	7.523	9.427	11.667
Maskinteknik.....	1.374	8.250	9.824	11.524	2.040	7.582	9.066	10.813	3.414	7.810	9.372	11.178
Produktionsteknik...	155	7.371	9.005	10.760	399	6.933	8.206	9.980	554	6.994	8.355	10.303

Bilag til bet. o. lovf. om pristop m.v.

22	Udvalgens betænkninger m. m.	Elektroteknik	894	7.860	9.645	11.507	742	7.512	8.873	10.815	1.636	7.701	9.305	11.172
		Skibsteknik	41	6.532	8.398	10.421	157	7.405	8.889	10.954	198	7.245	8.859	10.634
		Tekstilingeniør	5	—	—	—	26	8.000	9.924	12.071	31	8.000	9.924	12.071
		Udvidet maskinmester- eksamen	200	8.240	9.365	10.699	677	7.605	8.571	9.586	877	7.694	8.712	9.917
		Maskinmestereksamen . .	261	7.308	8.146	9.163	428	7.043	7.866	8.864	689	7.134	7.952	8.943
		Maskinisteksamen	119	7.264	8.301	9.152	231	6.950	7.873	9.318	350	7.036	7.949	9.256
		V.F.-skoleuddannelse . .	478	7.429	8.166	9.041	531	6.798	7.628	8.418	1.009	7.118	7.884	8.823
		Elektroinstallatør	203	7.511	8.268	9.067	366	6.526	7.277	8.398	569	6.832	7.671	8.689
		Bygningskonstruktør . . .	190	6.611	7.849	8.933	244	5.990	6.823	7.807	434	6.175	7.202	8.502
		Byggetekniker	21	6.024	7.210	10.487	28	5.800	6.500	7.584	49	5.920	6.500	7.719
		Elektroniktekniker	202	6.210	6.840	7.756	150	5.721	6.185	6.949	352	6.045	6.614	7.465
		Kemotekniker	21	5.634	6.493	7.427	34	6.452	7.102	7.848	55	5.963	6.936	7.599
		Laboratorietekniker	42	5.397	5.904	6.608	37	5.406	6.318	7.064	79	5.397	6.134	6.831
		Laborant	209	4.827	5.770	6.778	145	4.940	5.698	6.571	354	4.827	5.742	6.682
		Levnedsmiddeltekniker . .	1	—	—	—	14	6.125	6.889	7.411	15	6.048	6.664	7.411
		Maskintekniker	256	6.612	7.297	8.093	867	5.800	6.406	7.180	1.123	5.934	6.590	7.422
		Teknisk assistent	368	5.820	6.624	7.469	626	5.343	6.095	6.907	994	5.466	6.301	7.109
		Teknisk tegner	187	5.642	6.377	7.139	156	5.481	6.300	6.922	343	5.568	6.365	7.113
		Dekorator	12	4.749	5.389	6.210	21	4.660	4.917	6.508	33	4.706	5.002	6.210
		Grafonom	16	8.563	9.777	12.351	13	7.429	8.280	10.315	29	7.966	9.342	11.599
		Reklametegner	20	6.105	8.251	9.829	12	5.656	6.221	7.208	32	5.916	7.013	8.558
		Anden teknisk uddannelse, efg.	4.699	6.794	7.608	8.663	6.363	6.372	7.033	7.959	11.062	6.509	7.274	8.268
Handelsuddannelse														
Cand. merc.	78	8.800	11.074	13.194	65	8.679	10.961	13.001	143	8.796	10.961	13.001		
H. D.	488	9.727	11.634	14.317	446	9.127	10.902	13.353	934	9.410	11.237	13.796		
H. A.	118	7.406	9.676	12.133	118	6.957	9.203	11.291	236	7.064	9.272	11.767		
Merkonom.	574	6.990	7.860	9.437	855	6.467	7.633	9.136	1.429	6.634	7.719	9.256		
Højere handelseksamen	520	6.942	8.666	11.360	716	5.846	7.282	9.971	1.236	6.188	7.960	10.629		
Handelseksamen, efg. . .	568	6.210	7.547	9.539	1.410	4.817	6.000	7.991	1.978	5.099	6.458	8.519		
Handelsmedhjælper- eksamen	6.052	5.306	6.313	7.805	11.438	4.756	5.565	6.895	17.490	4.903	5.835	7.232		
EDB-assistent	25	5.550	6.698	8.156	28	4.795	5.732	7.203	53	5.104	5.928	7.581		

	Hovedstaden				Provinsen				Hele landet			
	Nedre		Median	Øvre kvartil	Antal	Nedre		Øvre kvartil	Antal	Nedre		Øvre kvartil
	Antal	Kr. pr. måned				Kvartil	Median			Kvartil	Kr. pr. måned	
Korrespondenteksamen, handelshøjskole:												
Ensproglig.....	42	6.128	8.323	10.364	18	6.892	7.399	9.000	60	6.255	7.920	10.364
Tosproglig.....	25	6.397	7.317	11.928	14	6.348	7.522	9.508	39	6.348	7.499	10.323
Tresproglig.....	6	—	—	—	8	6.746	9.529	10.481	14	6.746	8.699	10.481
Skibsmæglereksamen...	5	—	—	—	20	6.317	8.517	10.019	25	6.425	8.517	10.292
Statsautoriseret revisor.	10	13.430	14.137	17.250	10	6.943	15.076	19.562	20	11.321	14.137	18.779
Translatør.....	11	7.228	7.864	9.185	2	—	—	—	13	7.228	7.864	9.750
Anden uddannelse												
Cand. pharm. —												
farmaceut.....	118	11.086	13.760	15.815	45	10.236	13.473	15.758	163	10.708	13.601	15.758
Cand. agro. —												
agronom.....	27	9.021	9.843	10.766	79	8.257	9.455	10.781	106	8.335	9.487	10.781
Cand. hort. —												
havebrugskandidat ..	8	7.506	10.174	11.691	3	—	—	—	11	7.234	9.126	11.364
Cand. silv. —												
forstkandidat.....	2	—	—	—	16	7.021	9.195	11.798	18	7.101	9.195	11.476
Cand. med. vetr. —												
dyrlæge.....	19	10.191	12.320	15.745	4	—	—	—	23	10.191	12.320	15.745
Lærer,												
seminarieuddannet...	9	6.396	8.407	14.006	7	5.742	6.525	8.125	16	5.757	7.879	10.423
Arkitekt,												
akademiuddannet....	44	8.118	10.726	14.006	20	7.210	7.930	11.183	64	7.502	9.688	12.876
Journalist.....	157	8.033	9.077	10.420	527	6.878	8.152	9.391	684	7.096	8.479	9.741
Mejeribrugskandidat...	12	7.762	10.028	10.890	42	7.606	9.902	11.910	54	7.762	9.902	11.905
Skovtekniker.....	7	6.797	7.347	7.830	13	5.692	7.188	7.559	20	5.792	7.268	7.559
Skibsførereksamen.....	20	6.463	7.531	12.614	40	6.528	7.687	9.224	60	6.528	7.668	9.380
Styrmandseksamen....	21	6.536	7.712	8.813	31	6.772	6.968	8.107	52	6.712	7.042	8.227
Officersuddannelse.....	25	7.453	10.608	14.785	13	6.135	6.640	8.129	38	6.640	8.536	11.334
Ikke specificeret.....	4.606	5.900	7.077	8.686	3.181	5.534	6.520	7.727	7.787	5.758	6.803	8.268
Ingen særlig uddannelse	3.368	5.358	6.378	7.842	2.933	5.000	6.037	6.914	6.301	5.193	6.181	7.311

Tabel 2 b

Uddannelsesgrupper

Kvinder

Teknisk uddannelse												
Civilingeniør	27	7.942	9.508	12.355	9	8.000	8.893	10.065	36	7.942	9.508	12.346
Herunder:												
Kemiingeniør	18	7.942	10.224	12.888	8	8.000	9.553	10.065	26	7.978	9.920	12.355
Akademiingeniør	15	6.378	7.147	7.637	6	—	—	—	21	6.500	7.147	7.676
Herunder:												
Kemiingeniør	12	6.378	7.147	7.637	4	—	—	—	16	6.378	7.147	7.637
Teknikumingeniør	5	—	—	—	6	—	—	—	11	6.406	7.707	9.083
V. F.-skoleuddannelse	9	5.733	5.904	6.538	2	—	—	—	11	5.733	5.904	6.268
Laboratorietekniker	26	5.619	5.844	6.041	19	4.635	5.412	5.876	45	5.387	5.806	6.041
Laborant	213	4.760	5.140	5.603	249	4.096	4.531	4.985	462	4.336	4.830	5.317
Teknisk assistent	190	4.595	5.043	5.504	339	4.271	4.637	5.106	529	4.388	4.766	5.282
Teknisk tegner	171	4.440	4.995	5.624	152	4.252	4.682	5.116	323	4.360	4.844	5.307
Dekorator	9	3.947	4.186	4.269	11	3.854	4.007	4.856	20	3.854	4.186	4.377
Reklametegner	7	4.495	4.837	6.110	3	—	—	—	10	4.761	5.000	6.070
Anden teknisk uddannelse, efg.	100	4.562	5.149	5.836	97	4.398	4.820	5.177	197	4.442	4.887	5.582
Handelsuddannelse												
Merkonom	37	6.156	6.722	7.487	53	5.297	5.815	6.690	90	5.450	6.238	7.105
Højere handelseksamen	51	5.206	6.000	6.896	102	4.426	4.782	5.413	153	4.473	5.156	6.095
Handelseksamen, efg.	217	4.657	5.222	6.077	969	3.929	4.268	4.652	1.186	3.998	4.367	4.914
Handelsmedhjælper- eksamen	3.411	4.447	4.905	5.533	5.989	4.133	4.469	4.902	9.400	4.238	4.599	5.132
EDB-assistent	3	—	—	—	12	4.562	4.912	5.989	15	4.562	4.904	5.113
Korrespondenteksamen, handelshøjskole:												
Ensproglig	187	5.308	5.936	6.624	72	4.687	5.225	5.660	259	5.163	5.676	6.306
Tosproglig	140	5.562	6.357	7.470	92	4.687	5.074	5.887	232	5.011	5.936	6.881
Tresproglig	127	5.660	6.154	7.000	202	5.000	5.382	5.882	329	5.161	5.660	6.406
Anden uddannelse												
Cand. pharm. —												
farmaceut	44	7.804	9.504	11.412	5	—	—	—	49	7.941	9.251	11.412
Journalist	46	8.007	8.630	10.420	73	5.488	6.419	7.630	119	5.945	7.495	8.830
Sygeplejerske	13	4.861	5.988	8.023	7	5.092	6.260	6.498	20	4.861	6.260	7.984
Ikke specificeret	1.817	4.300	4.847	5.594	733	4.223	4.578	5.146	2.550	4.272	4.741	5.470
Ingen særlig uddannelse	2.240	4.308	4.833	5.477	1.339	3.852	4.272	4.733	3.579	4.129	4.582	5.209

Bilag 6.**Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Teknisk Landsforbund.**

Det foreliggende materiale fra Teknisk Landsforbund, som belyser forskellige sider af lønforholdene for Teknisk Landsforbunds medlemmer, giver mig i den her foreliggende sammenhæng ikke anledning til kommentarer.

Bilag 7.

DANSK ORGANISATION AF DETAILHANDELSKÆDER

Den 2. december 1976.

I anledning af det fremsatte forslag til lov om prisstop skal Dansk Organisation af Detailhandelskæder anmode om, at der i udvalgets betænkning optages følgende:

„Hovedreglen for et prisstop er, at det fastholder de priser, der er noteret på varer fremlagt til salg. Varer, som er mærket med højere pris, men endnu ikke er fremlagt til salg, skal derfor ommærkes.

Monopoltilsynet skal dog dispensere herfra, såfremt en virksomhed kan dokumentere, at den herved opnåede merpris samtidig afslides gennem tilsvarende nedsættelse af prisen på andre varegrupper, der mærkes fra dag til dag.

Begrundelsen for vort ønske om en dispensationsadgang af dette indhold er, at en ommærkning for detailhandelen er forbundet

med store omkostninger. Ved det sidste prisstop skulle en enkelt af Dansk Organisation af Detailhandelskæders medlemsvirksomheder med en daværende omsætning på ca. 1,3 milliarder kroner ommærke 7,6 millioner enheder. Dette vil i dag for samme virksomhed betyde en ommærkning af ca. 10 millioner enheder til en pris af ca. 15 øre pr. enhed incl. arbejds løn og etiket.

En del af ommærkningen må af praktiske grunde foretages i produktionslandet og medfører således valutaudgift.

Da afslidningen nødvendigvis må foretages på de dagligt producerede nødvendighedsvarer såsom kartofler, mælk, smør, æg, margarine, sukker etc., vil en dispensation af det nævnte indhold have ønskværdige sociale virkninger.“

Jens Fisker
vicepræsident

Peter Busch.

Til erhvervsudvalget.

Bilag 8.**Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Dansk Organisation af Detailhandelskæder.**

I skrivelsen foreslås indført en adgang til dispensation, således at virksomheder, der sælger prismærkede varer, for at undgå en ommærkning får tilladelse til at afslide en prisforhøjelse i stopperioden på mærkede varer gennem en tilsvarende nedsættelse af prisen på andre varegrupper, der mærkes fra dag til dag.

En generel dispensationsadgang af dette indhold vil i høj grad medvirke til at vanskeliggøre kontrollen med prisstoppets over-

holdelse, både den kontrol der udøves ved monopoltilsynets foranstaltning, og den meget ønskelige kontrol, der udøves ved, at forbrugerne har en umiddelbar adgang til at sammenholde priserne fra dag til dag. Uanset, at det særlig for de store kæders vedkommende vil være forbundet med besvær og visse omkostninger at foretage den nødvendige ommærkning, må jeg fraråde indførelsen af en dispensationsadgang som foreslået.

Bilag 9.**HÅNDVÆRKSRADET***Notat vedrørende prisstoppet og lønglidningen.*

Det er en almindelig politisk antagelse, at det er muligt at begrænse lønglidningen gennem et prisstop. De senere års erfaringer viser imidlertid, at denne antagelse ikke kan holde.

Følgende eksempler kan illustrere dette forhold.

I perioden 22. september 1970 til 1. marts 1971 virkede et prisstop, hvor lønglidningen ikke måtte indregnes.

Lønstigning i 4. kvartal 1970 og 1. kvartal 1971. Håndværk, industri og arbejdere.

	øre pr. time
Overenskomstmæssige stigninger	21
Pristalsregulering	34
Øvrige stigninger (herunder lønglidning)	46
Samlet lønstigning	101

Kilde: Økonomisk oversigt, marts 1974.

Senere i 1. kvartal 1974 indførtes et prisstop, der videreførtes for byggefagenes vedkommende. Også i denne periode gik lønstigningerne ud over de overenskomstmæssige og dyrtidsportionerne. Fra 4. kvartal 1973 til 1. kvartal 1974 steg lønnen i håndværk og industri 3 pct.

Lønglidningen i såvel 1970-1971 som 1974 måtte under prisstopperioden bæres af de selvstændige alene. Et prisstop kan altså tilsyneladende ikke begrænse lønglidningen. Der må andre økonomisk-politiske foranstaltninger til; f. eks. et lønstop.

Til erhvervsudvalget.

Bilag 10.

Handelsministerens kommentarer til henvendelse fra Håndværksrådet.

Det vil ikke være muligt uden en mere omfattende analyse at vurdere de af Håndværksrådet anførte oplysninger om, at der uanset et prisstop kan finde lønglidning sted. Af det anførte fremgår således ikke, hvor stor andel lønglidningen har i posten „øvrige stigninger“, ligesom de forhold, herunder almindelige forudsætninger for lønglidning, der gjorde sig gældende henholdsvis i 1970-71 og 1973-74, kan afvige fra de forhold, der råder i øjeblikket.

Som muligt frembydende interesse i den givne situation vedlægger jeg et af Det økonomiske Sekretariat udarbejdet skøn over lønudviklingen til og med 3. kvartal 1976.

Den senest offentliggjorte timefortjeneste ifølge Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik er fra 1. kvartal 1976. Bl. a. med udgangspunkt i timelønsindekset for industriens arbejdere er det muligt at skønne over lønudviklingen frem til og med 3. kvartal.

Lønudviklingen,

1. kvartal 1975—3. kvartal 1976.

Stigning i pct. igennem halvåret	Heraf				
	Timefortjeneste	Overenskomst	Dyrtid	Lønglidning	
1. kv. 1975-3. kv. 1975	6 $\frac{1}{4}$	1	3 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{3}{4}$	
3. kv. 1975-1. kv. 1976	5 $\frac{1}{4}$	1	2 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{3}{4}$	
1. kv. 1976-3. kv. 1977	5 $\frac{3}{4}$ ¹⁾	1 $\frac{1}{4}$	3	1 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	

1) Skøn.

Som det ses af tabellen, skønnes det, at der for det sidste halve år er indtrådt en ganske svag afdæmpning i lønglidningstakten. Hvad specielt september angår, kan det bemærkes, at timelønsindekset tyder på, at der i forbindelse med udbetalingen af dyrtidsportionen samt det generelle løntillæg ikke er sket yderligere lønstigning af nævneværdigt omfang.

Der foreligger ingen oplysninger om lønudviklingen i perioden siden september.

Bilag II.**INDUSTRIRÅDET**

Den 3. december 1976.

Lovforslag nr. L 144 om stop for pris-, husleje- og indkomststigninger.

I en situation, hvor alle kræfter samler sig om at dæmme op for et fortsat pres på industriens omkostninger, forekommer det unægtelig bagvendt, at dette sker ved en yderligere fastlåsning af industriens indtjening.

Industrien har i snart 2 år måttet leve med et avancestop, der har betydet, at industrien selv har måttet bære en række omkostningsstigninger. Nu skærpes dette med et prisstop, der efter forslaget sætter endnu snævrere grænser for indtjeningen, bl.a. fordi allerede indtrufne omkostningsstigninger, stigende transportudgifter, der følger med de forventede olieprisstigninger, og stigninger i priserne for industriens tjenesteydelser, der hidrører fra materialestigninger, ikke vil kunne indregnes i industriens priser.

Industrien må altså beklage, at det i den givne situation anses politisk nødvendigt at indføre et prisstop med henblik på at sikre roen på arbejdsmarkedet.

Alene på grund af den korte periode, prisstoppet skal gælde, vil industriens virksom-

heder forhåbentlig kunne affinde sig dermed, idet Industrirådet dog skal anmode om de i omtalen af de enkelte paragraffer nævnte korrektioner.

ad §§ 1 og 2.

§ 1 tillader kun industrien at foretage prisstigninger, når de er foranlediget af stigninger i priserne på råvarer og hjælpestoffer.

De prisstigninger, der i medfør af § 2 tilføjes transport- og servicesektoren, og som overføres på industrien, når denne sektor indkøber transport- og tjenesteydelser, pålægger man industrien selv at bære.

Dette forekommer oplagt urimeligt, i betragtning af at alle andre former for indtjening ved denne lovgivning lades urørt.

Industrirådet skal derfor foreslå indføjet en ny § 1, stk. 3.

„Uanset bestemmelsen i stk. 1 må producenter, importører, grossister og detailister forhøje priserne med beløb til dækning af stigninger i indkøbte transportydelser og tjenesteydelser.“

Samtidig tilføjes i § 3, 1. linie efter ordene „§ 1, stk. 2“: „og stk. 3“.

Ove Munch.

/ F. Hjorth Hansen.

Folketingets Erhvervsudvalg.

Bilag 12.

GRUNDEJERNES LANDSFORBUND

Den 3. december 1976.

Landsforbundet tillader sig herved at protestere imod de i lovforslag nr. L 144 indeholdte bestemmelser om huslejestop.

Det kan ikke være rimeligt, at grundejere, der har varslet måske meget betydelige lejeforhøjelser i forbindelse med en modernisering til ikrafttræden i perioden 1.

december 1976 til udgangen af februar 1977, ikke kan opkræve de forhøjelser, der svarer til den foretagne investering. En sådan modernisering vil være igangsat i tillid til de bestående love, og loven vil derfor i disse tilfælde få tilbagevirkende kraft, hvad vi anser for ganske urimeligt.

Aage Thomsen,
direktør.

Folketingets Erhvervsudvalg.

Bilag 13.**OMKARTERINGSPOSTKONTORET.**

Den 3. december 1976.

Fællesklubben ved Omkarteringen har tidligere udsendt en udtalelse imod augustforliget. Denne modstand må forstærkes, især efter det nye arbejderfjenske 3 mdr.s forlig, der griber så drastisk ind mod løningerne, hvorimod al snak om prisstop ikke er andet end blålys og partigas.

Især på de statsansatte rammer forligene hårdt, vores lønefterslæb bliver ikke dækket ind, vore levevilkår forringes, medens stor-kapitalen får i pose og sæk.

Vi giver vor fulde støtte til LO-toppens kritik af indgreb mod overenskomsterne,

samt manglende indgreb mod spekulation i jord og fast ejendom. Ligeledes tilsiger vi vor fulde støtte til tidligere udtalelser fra såvel tjenestemændenes fællesklub som PAF's vedrørende overenskomstkravene og den øjeblikkelige situation.

De såkaldte ansvarlige politikere har endnu engang vist deres uduelighed, og vi fordømmer stadig den førte forligspolitik.

Således vedtaget af tjenestemænd og postarbejdere i Postbanegården.

Til erhvervsudvalget.